

זה השער ליי צדיקים יבואו בו

פתחו

לי מערי נדק וג' ע אבא בס אודס יס ולא אינוס
בי ידברו אק אויביס בשער : מי יפאר גודל

אבני צדק

פאר שמלאכס מיסד על פירט מספיק
על משלי שלמס חכס . שנחכסס .

בכרך קטן אשר לא הים לעולמס . ותחותי יכולים לעללים

לאן קדשים בנים ונערים . אשר הם בחדרים . עדרים עדרים .

ובחורים שמאירים כספירים . ולומדים לילוע וימים . נוסף

על לימודים . ילמדו וימלאו שטמן ואור של יראת שמים .

גם כני אדם גם כני איש יחד עשיר ואכיון לעירים וישישים .

ישעשעו לעיעס השומנים . בעק האבילס ולעק קפירת

שעומר שאויגבר השומר . כסכו שקדמונים שלמדו ספר

משלי שלמס וגומר . ויטא לאורה ע' יספר"ר ינחק בסר"ר

בער נורף ו"ל שווינא בן איש קס וישר ירא אלקים ואדם בער

יסודא לזב מק"ק אוללבערג . חסן ר' אלחנן

דיין ז"ל חסן ר' גומפל דיין מק"ק

ביקלספורג בעל מחבר

מאזני נדק :

גרפס פה ק"ק ווילהרמר' שרארף

לפרט קחו מיסרי ואל כסף לפ"ק

וע"י המחוקק רבי הירש בן האלוף כהר"ר

חיים וצ"ל מפוירדרא :

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 945

הסכמת וגזירות מהמאורות הגדולים הרבנים : ואבות בתי דינים : אשר על כסאם חונים :

הסכמת הגאון הגדול
והמפורסם אב"ד ור"מ
דק"ק מעץ :

ויצחק ב"ר מנח"ר . וחנני
ב"ר ש"ר . הוא
האלוף ספורני . רבני קשיש
מזכייני . כ"ש מהר"ר יצחק ב"ר
הר"ר יששכר בער לורץ ז"ל
ממגורשי ווינא . ב"ר ע"ס סמפר
כותן דברי שפר . לפני הגאון
הגדול המפורסם מפור"ר
אברהם ברודא בר"ו הר"ש
מתיבתא פה קסלנינו . מקדושת
פראג . ועבר פניו האיר .
הכמת אדם עתיר . אשר העלה
ואשר הכיף . דברים ערבים
לשומעי הסני . חיים הם למונאיהם .
בירש שספיק על ספר משלי
כשמוכן הוא יקרא לו אבני נדק .
מלודקים ומנוקים מכל סיב
ודבריו היו חביבים בעיני הגאון
שדבריו בנוים לתלפיות ביראש ס'
ובולו קדשים אבני הרחשים .
והנה בסויות שהגאון הכ"ו אינו
דעו מוסכמת עשות ספרים
אין קץ ואך לזה יא' חוץ לגזרו
באשר ששפטע אפו עשו איוס
י"ס

הסכמת הגאון הגדול
המפורסם נשיא בא"י אב"ד
ור"מ דק"ק פראג :

הן פיוס הקריב לפני סאלוף
ספורני מוסר"ר יצחק
במוסר"ר יששכר מק"ק כ"ש
מלאכת מחשבת אשר אלה
ספורס מכניסו לקיוס קישע שי
בס סידור מסדורא מילין על גבי
מילין ובטורטני יבנס ובירו
מאזני ואבני נדק ומשגיחין בכף
סאזניס כל עיקר שורט וענף עץ
ענות ומלקט בשלקט ורסיטני
רסוט ואזיל בדרך שיבור לו סאדם
סספרי דברי רב ומפרשי ספר
משלי וינא יצחק לטוח בשדס לאסף
את סאמריס דברי מפרשי ז"ל
בלטון קרס ומנה סהוא גברא
בסאי פחדא יעיב פן סוא יבנס
ביע ואיש אחר יחנכנו וסוקס אין
אדם טורח בתעודס ומספדי על
בן סוקף גזירס שהוא שוס לכל
כפש שלל ידפוס אדם ספר סלו
בתכניתו וכלורטו מיוס כלות
סדפוס משך עשרס סניס וכל
השומע יונעס וסבא עליו ברכות
שוב . פי סמדבר לכבוד ספורס
ולומריס

התנצלות

של המחבר

ישר ולאחר זמן טוב לא נריד שום סטרהס . ומענמו סולף ומתגבר
ויגדל ישר . ולא בן סאילן סגדל מענמו בקסכותו בעקשיות וכבר
בפקסה סעץ ומקין וססילן . טוב לא מקנה כל סטרהס וסכפיות
סבעולס . וכיסאר סילן וסאיר וסכסל מוכן מענמו . וסו סכסן
דוד קמלך סכח לסקב"ה אשר בכינו ססס בזמני סס"תי מלמד
עמסס יראת שמים כדכתיב יראת ה' סלמדכס . אפסס לא כן
סכעריס סהס בזמנינו כדורטינו אין להס כוסס ויראס שמים ומוסר
ודרך ארץ ואינס מתפללים אף ססס כניס סכנסת . ואס סאכ
או רבו סרסו אליו כאלכעוטינו רחויי מרחסיס ספתינו בעלמא .
וז"ל סל סגאון מסר"ר אפרויס כפפרו עמודי סס ככל יוס ויוס ידריכו
סמלמדיס סכעריס כדברי מוסר וכיראס אלסיס כל סימיס . ולא
כמו סעוסיס סמלמדיס כדורות סללו . אינס מקפדיס אלל על
קלכס סכרס ואינו חוסס כי אס להשליס חקו דבר יוס כיומו .
ואינו מלמד עם סכער יראת שמים ומוסר ודרך ארץ . על כן
רוב סכעריס כנאקס חפשי מקדר לכינס סכקע סארץ לקולס אשר לא
יסא כני זקן . וכעגליס ירקדון כרחובות קריס וסולכיס כלא סרבות
וכלא דרך ארץ . גם כי יגדלו כועטיס כפורינס כי לא למד זכ
מרבנו מכעוריו . וזכ כנינו מכס כילטי סרה אשר לא ירגישו רוב
סמוניס סמס ראו כן קמחו למה כמלא זכ ככערי ישראל יוסר
עכ"ל . וכאריכו לפענינו . ולאסכס סקינר לא סכאסו וסוכן סכל
כאכ יסכר עם מלמדו סילמד עם כנו כוסף על לימודו איזק מוסר
ויראס שמים . וכאשר הייתי סלו כאזרח רענין ככיתי ככקסמו
סאכסיס אשר סיו שליסיס איתו לסדפיס ספר משלי עם פירש סספיק
לכוכס לכנינס סכממדיס . זכאמס וכקמיס כאשר סאמרתי לא
אחד פעס קורה ככיאיס וכקוביס וכקוכס דברי מוסר וכל סשומע
יסחק לי כי אס כמס פעמיס אמרתי ככני רביס וסומעיס למשעטתי
וראיתי סאין ככל ד"ד ספריס מוסר לפני סכעריס כאשר יס ככסלי .

וגמתי

התנצלות של המחבר

שמרתי בדעתי לבוא לרפוס ובאשר סתעו חלקים אותי מביתי ומפוזי .
שאלתי ומבני . ולזק סעיפים דבר וחרב פגעני ולרוח רבוע ורעות
ובילביל הדעת סכנוני בזיקנותי . ועל כל זאת אודה יה כי הוא
בעלת דיינים . אשר הוסיף ממסגר נפשי לסודות את שמו כי
יכתירו לדיקים כי גמל עלי . ועתה מה אשיב לה' בוודאי כל
פגמולומו עלי . כדרי אשלם לכבוד קונו אשר תבטן אפי הנכונע
שוניאני . וכערתי חונכי וכחי וראשית חונכי וכל מעט חונכי .
וקידד שנקי מעיני . עד אמנא מקום להדפיס בירג מפסיק ממכתב
דבריהם של ספרשי הקורא . וכל אדם יודע ספר יכול לסבין
בלשון נח ונקי . ואב ילמוד עם בנו על שלחנו . ומלמד עם
בערו בחדרו . וקראתי בשם חנכי נדק כי באמת ונקמים שקלתי כל
פיצה ופיצה במאזני נדק ובחנכי נדק בפירש נאם ויאם גם שמי נרשו
בר"ת ובס"ע . יסקדשו הן בחורים הן ילמדו הן נערים . כיחל
לאבות ולבנים . לרבנן ולתלמידים . וכל נער אם ילך לחדרו
ישא עתה כנסיו זה ספר שמעולם . ללמוד משכו טובתק שגולה .
לסיוע עם קדוש ומגולה . ומדה בשום לא בטלת . כמו שלם
חמתי על בקפי המעולה . גם אתם אל תחוקו על כספכם .
לסחוק איש עני ואכיון כבלם לבב . כמוני
פאת במתק חתק חפיי . ויפת
נחשנ בסבלת מעשר שני
בירושלים שיבנה במקדש
בלי עולתים
אמן :

התנצלות המגיה

שמך לבי במשלי לביים . באשר היא תוכחות מוסר ודרך חיים
ועבשיו שבה לידי ואקיים להגיש אותי עם פירוט אכני נדק בלי
עלמתיים . ואלהי אבי שבשמים יען שכרי כפפליים . אך שגיאות
מי יבין ובכן אבקש הסוד ענדיך גם מודים ובפרט מי שיודעים בטוב
טיב הדפוס באשר שהספרות הראשונים לא נדפסו בסוגן
פאותיות בולטות רק הסודשמים אותו מביס בכף אל כף גם מרוב
סהירות ובקיות לפעמים עקבלכלו האותיות ויתחלפון בין אי"ב לאו"ב .
וקראין לאלפי"ן עיי"כין ולעיי"כין אלפי"ן ע"ב באם תמנא תמנא איזמו
שגיאת אל יקללו הלא מעער היא ותחי כפשי וידיכני לכף זכות ות'
ידין אתכם ג"כ לכף זכות כ"ר סק' חיים בן כפר"ר חיים זל"ל שפיורדא
כבודו של הנאון הגדול כמפור"ר ירמי' זל"ל
אב"ד ור"מ במריכות ווירזבורג :

ק

ע

י

ד

ש

ד

א

הא

רד

יד

ארב

דוס

שש

אבני צדק משרי א

א משלי סמ גדולה מלמד שנקענה ארבעים יום שנתנו לו חכמות
 סקורה כמשל רבינו דכבי ויסי שס עס ה ארבעים יום

ורו לאמר שלשה ספרים חיבור שלמה . שיר השירים בקטנותו דברי
 חשק משלי בנחרותו דכבי מלך ישראל כמו הנחור מוסל בנבורתו
 וקהל בוזיקנותו לכך

אש בקהל סלך בירושל' כ' בוזיקנותו לא היה פחדו
 על כל ישראל כמו

בנחרותו . וקרא זה
 ספר משלי מפני שהס
 משלים וע"י המשל עומד

האדם על סקורה להבין
 הדב' על בוריו ולספרם
 מתאות עס"ז : בן דוד .

ספר מעלתו שהיה מלך
 בן מלך והכס כדוד :
 לדעת חכמה . משלים

אלו אמר לסודיע לבריו
 שיהא לומדים תורה וזה
 שאמר לדעת חכמה .

הקורה ניקרא חכמה
 ולהבין דבר מתוך דבר :
 ומיסר . לשמור מצותיו

וליקר סבנים שיהא להם חשק ללמוד תורה . גם ליתן נדקת במשנו
 לעשו דין ומשפ' בין איש לרעהו . ולעשו פשר' בין בעלי דיני' : לתת לפתאי' ד

ערמה לכך אמר המשלים ש"ע המשל הפק' יעזיב דרבנו ויחכם : לנער
 שהוא ריק מכל ולא למד ולאין לו חשק ללמוד מהמת מעשה נערוה אכל ע"י

משלים אלו יבקש ללמוד הקור' שניקרא דעת ומימה : ישמע חכם משלים
 ויוסף מעלתו להבין דבר מתוך דבר וסחובלת יקנם במהשבות הקורה :

להבין משל ומלי' . ש"ע ילימוד משלי יכול להבין המשלים והשלי'ם שכותבי'
 באגרת שלמים אי' לחבירו לח לשון : דברי חכמים . כגון חדות שמשון או

שאר חידות שהמה חכוסים והחכם יכול לפרש שהידע ע"י משלים אלו :
 יראת ס' . עד כאן פירש לנורך מה עשה שלמה ספר משלי . ועתה מקחיל
 לומר יראת ס' היא סעיקר לדעת קודם כל לפני כל חכמות ע"ד כל שיראס

משלי

שלמה בן דוד
 מלך ישראל :
 לדעת חכמה
 ומוסר להבין

אמרי בינה : לקחת מוסר השכל צדק
 ומשפט ומשרים : לתת לפתאים
 ערמה לנער דעת ומזמה : ישמע
 חכם ויוסף לקח ונבון תחבולות יקנה :
 להבין משל ומלי' צדק דברי חכמים
 וחידתם : יראת יהוה ראשית דעת
 חכמה ומוסר אוילים בוז :

שמע

מִשְׁלֵי א אבני צדק

חסא קודם לחכמתו חכמתו מתקיימת אבל חוילים מקדימים חכמתם
 לראש הטל וזו לא נתקיימו וז"ש חכמת ומוסר חוילים בור"ל חוילים
 הם הרשעים בור סמוסר ולא נתקיימה חכמתם ספור' ביום : שמע בני -
 מוסר אביך הוא יראת שמים מה שנתן תקב"ה למשה בכבוד ובעל מה וכל
 אביו מחויב לבנו לחכמו
 שמע בני מוסר אביך ואל תמוש תורת אביך : פי' לוי' חן הם לראשיה
 וענקים לגרגרותיה : בני אם יפתוה חטאים אל תבא : אם יאמרו לכה
 אתנו נארכי' לדם נצפנה לנקי חנם : כמו שאדם עושם על
 ראשו כובע יפה ומייפס לזרם עד שיעשה בעל חן וכמו ששוסף אדם
 יפה נגד על נווארו - אוסאר מלבוש יפה - כמוכן סקורה מייפס
 לתלמיד חכם עד ששעשם בעל חן ומזל חן בעיני יאקיס ואדם : בני אם -
 יפסך חטאים - כאשר יבואו אליך הרשעים פי'

וא למפוט אומך בחלקות לשונם : אל תבא - ר"ל אל סקרתה להם :
 כארבע לזם - לשפור דם : לנקי חנם - שלא עשם לך כל ימיד חיזם
 יצ רעם : כבלעם כשאל - סבולע כל סהנוף כשהוא שלום : וממיימם כיורדי
 בור - אינו לשון נדיקים אלא מלחון שלימים כאדם היורד לבור וסוף
 שלום ר"ל בעידם בעושרם כסרגם כדו שירשו ממון שלו וז"ש שיש לזם
 יד סארם חיון יקר ר"ל סרכם מעות ונקחטו : גורלך - ר"ל אם סחליק
 עמי או אם סרנה לעשות עמי סוקפית כים אחד יסיה ילכו : בני אל
 סלך - לסיוס חתם אפילו שלא על ידי סיפוף רק לסלך עמסם סחלמוד
 סחשסם סרעיס - לכך סנע רגלך מנתיבסם - אפילו מתיבס
 ספוף זרך סר וגר לא סלך עמסם : טו כירגליסם - לרעק עמסם ירוס
 ואיכס יודעיס סקת לב לדבר :

אבני צדק משלי א ב

פי חכם . יבא משל לחרות סיקר' לו כמו סיקרה לעומ' י
 שיראו ח'טים ברשת וחוסדים סבוכה . ומלך סהמדת לא ישמו לב על
 ברשת ויורדים לאכול ובי'ודים . כן סליטטס בחמדטס ססמון סלינו סל
 ישריפלו ברשת כמו העוף סנוטל סקטניות וסחיט'ס בחנס בלא יגעה כך

פגזון סרוזה ליקח ממון
 בחינס סניגול ולכסוף
 סחיביס בכפסס למידונס
 ס'קס סמיתוס סכוריות
 גס רגליסס לרע . ר"ל
 סיס די סס ילכולעסות
 רע וסס ירוני'רע סיפך
 סס סבסוב נדק י'ין סס
 ס'ס ס'ס סכסדרין
 סחיביסס לסחד ס'ס
 סליניס סס הדין סמל
 ילמדו זכות וסס רניס
 לעסו רע וימסרו לספור
 סדס : וסס . סוסס
 סמפריסיס סרשט לרמס
 סל עופות ססס
 סורי' : כן סורחוס
 סל . גוזלגולס לפי
 סעס סחמדט ס'ס לו

פי חנם מזורח חרשת בעיני כל בעל י
 בנה : והם לדמס יארבו יצפנו י
 לנפשטם : בן אורחות כל בצע י
 בצע אה נפש בעליו יקח : חכמות כ
 בחוץ תרגה ברחובות תתן קולה :
 בראש המיות תקרא בפתחי שערים כ
 בעיר אמריה תאמר : עד מתי כ
 פתים תאהבו פתי ולצים לצון חמרו
 יס להם וכסילים ישנאו דעת :
 תשבו לחוכחתי הינה איביעה לכם כ
 יס רוחי אנדיעה דברי אתכם : יען כ
 קראתי

וקפו סס כפס בעליו יקח וזס ממט סס ענמו סס'ס צעל סגזילס :
 סכמות . סל סירס בכול'ס'ס סועיק לסזסיר סליסס : ברחובות .
 סכתי מדרשו סקוס סמרס'סן סלכס : ספתחי . סמקוס יסיכס זקיניס סל
 סמס קורסס עכין סל מעס : עד סתי . ססס פתיס סססכני פתיס ולניס סכ
 ססכני דברי ליכוס : סכס'ליס . סגס ססכס בעדריס מדעת ויס עליסס
 ללמוד דעת סכל מקוס ססכ'ס דעת : ססובו . כך סוסרט ססכמס כ
 לאלו סכקות ספת'ס ולניס וכס'ליס ססובו מדרכס סרעס . וסמעו
 דברי סוכחתי : סכס סביע אינוכומן לכס מן ססכמס סיעור קטן רק סביע
 סמיס כובע וסספיע עליכס ספע סכמתי ווס ססמר סודיע דברי ססכס : כד
 יען קראתי . כסרסס סכמס סלינס סקסיביס לקילס ססרס כסס
 ספירוס וסמרס . יען סקראתי לי סני בענמי'סל קסמעו בקולי ולס

מישרי א אבני צדק

סקראתי . אלא שנטיתי ידי להעלות אתכם אלי כאשר שמונן יד לחזירו
 כס להעלות אליו להנילו מכור שחת ואין מקשיב לשמוע : וקפרעו . כמו
 קפרעו העם ממעטיו ר"ל בטלקס סענה טובה שיעתקס וו"ס יטובחתי
 כו ולא אביקס : גם אני . ר"ל אתם שחקקס על דבריגם אני ביום אידכס
 אשמה וזס לער גדול

קראתי ותמאנו נשיתי ידי ואין מקשיב :
 והפרעו כל עצתי ותוכחתי לא
 כו אביקס : גם אני באידכם אשתק
 כו אלעג בבא פחדכם : בבא בשואה
 פחדכם ואידכם כסופרה יאתה בכא

עכיון שמהם ר"ל פחד
 ונרות וזוקה יבא עליס'
 פיתאס כענן העולם
 פיתאו וו"ס כפופס יאת'
 בכא עליכס זרס וזוקס :
 אז ישחרכנו . ר"ל
 יבקשיני ולא אענה אתכ'
 רק יאכלי מפרי
 דרכס . ר"ל כך אומרס
 סחכמה תחת אשר
 מאסת אותי דמס בראש'
 באשר טמס אובליס ר"ל
 כענסיס כעה"ז על מעסי'
 רעיס אשר עוסיס וזסו
 ספירות אכל סקרן
 סעבירס עזמו שמורס
 להס בניקסס :

ולא אענה ישחרנני ולא ימצאנני :
 כט תחת כי שנאו דעת ויראת יהוה
 ז לא בחרו : לא אבו לעצתי נאצו
 לא כל תוכחתי : ויאכלו מפרי דרגס
 זכ וממועצתי הם ישבעו : כי משובת
 פתים תהרגם ושלות כסילים תאבדם :

ושמע לי ישפן בטח ושאנן מפחד
 רעה
 זכ שיעלו סלא לשמוע מומר ישבעו במוקרס רעים : כי משובת . ר"ל
 סעזות וסדרד רע שאחזו לכפסס יסיס סיצת סרינקס גם ססלות
 אשר יס להס ולא רנו לעשות מעסיס טוביס וללמוד סקורס מפני
 סרואיס סרסעיס מנליהיס כדבקיס ברטעקס סיא סאבדס מן עולס
 סבא : וסמיע לי . כך אומרס סחכמה אמנס איס סשומע לעמתי
 ישכן כעה בעולס חוס : וסאנן מפחד רעס . בעולס הכאי יסיס
 בשלום וסקט וסאנן סדיקה של גיקסס :

אבני צדק משלי ב ג

א בני אס תקח צפרים וזמדבר מענינים סעוזרים לאדם להשגת
 חכמה ואמר בני קסיה אס תקח מאמרי ומחפון לשמוע
 אופי : ומזופי . אחר ססמיעה יסיה לפון סלא יסכספו לא כמו אוקו
 אלסיה שיראיה נשעת שמיעת התוכחה וס"ב לפתס הטלס רובן רק יסיע
 לפון אסד : בי אס . ג

ב כאשר תקרא להספלל ב רעה : בני אם תקח אמרי
 להקב"ס ראה להספלל גמחותי תצפן אהך : להקשיב
 שיעזור לך להסגת בינה לחכמה אונף תטה לבך לתבונה :
 ו"ס לתבונה ססן קולך ותקרא בנעקות גדולס
 מפני סא עוזר למבקשים לו וסכלל שראס לאדם
 שיעס עיקר חכמת סקורה ולס תאוס עס"ו :
 אס סבקס"ס . אס קל ד בי יתה יתה ורעת אליהם תמצא :

ד עליון סיגיעה כמו סיקל לטורח'ס אחר סכסף
 סלד גדול ססמס סיקבלו בתועלת כסף לא יחוסו על סטרח'ס וכמו
 סמחפס'ס מטמונים זכז וכסף ומרגליס . אס
 סעסס כן : אז תבין ס יגיע אליך סן חלק גדול
 כי ינעתי ומלס'ס תאמין ודעת אלס'ס תמנא . כמארז"ל בחילו כירועל ראשו כזא מלאך
 וסוטרו ומסכה כל תלמודו ו"ס סמנא : בי ס' . יסן חכמה
 למי סמבקס'ס אוקס לכך סן סר'ו' להדר אחר'ס סהרי נסנה מפי
 סקב"ס : ינפון ליטריס . לאוקס סהולכ'ס ביטריס ונתמיימות לפני
 סקב"ס סגנוו סקב"ס סקורס אללו כ"ו דירות עד סנקס לדור סמדבר :
 לננר . סעל די סקורס יננרו ארחת מספט בין דין לדין :
 ודרך ססידיו . יסמור אוקך סלא תכסל באוקס דבר : אז . אס
 סבקס ססכמה סבין נוק ססוא סיוסר למת לאס כדרכיו אס לטוב
 ואס לרע וכל סעגל טוב לעשוק פטרס דכתיב ועשיתקסטר וסטוב

טוב

משלי ב אבני צדק

א כי פכוּת . כלֹאֶר עֲנָה חֲכָמָה בְּלִיבָךְ יִוָּעַם עֲלֶיךָ שֶׁפִּוּרָה מִתּוֹק
 בִּלְמַדְתָּ : מוֹיֵמָה . סִפּוּרָה נִקְרָאֵת מוֹיֵמָה שֶׁמִּשְׁרָךְ גִּבְלֵי אִשֶׁר תִּלְךָ
 ג וּ"שְׁכִינֹתָ תִּלְךָ : מִדְּבַר תִּהְיֶינְךָ . מִן הַרְשָׁעִים שֶׁמִּדְּבָרִים אֶחָד
 ד בָּפֶס וְאֶחָד כֻּלָּב : יִגִּילוּ בַּסִּפְסֻכּוֹת רַע . ר"ל רַק דְּרַע וְלֹא בְטוֹב ו
 ה הַעֲבֹבֶת אֲלֹפִי .

ו טוב : כִּי תִבְוֹא חֲכָמָה בְּלִבְךָ וְדַעַת

ז לֹא לְנַפְשֶׁךָ יִנָּעַם : מִזְמֵרָה תִּשְׁמֹר

ח עֲלֶיךָ תִּבְוֹנָה תִּנְצַרְכָּה : לְהַצִּילֶךָ

ט מִדְּרַדְרָע מֵאִישׁ מִדְּבַר תִּהְפֹּכּוֹת :

י הַעֲזֹבִים אֲרָחוֹת יִשְׂרָאֵל לִלְכֹת בְּדַרְפֵי

יא חֶשֶׁךְ : הַשְּׂמָחִים לַעֲשׂוֹת רַע

יב יִגִּילוּ בַּתִּהְפֹּכוֹת רַע : אֲשֶׁר

יג אֲרָחֲתֵיהֶם עֵקֶשִׁים וְגִלוּיִם בְּמַעְגְלוֹתָם :

יד לְהַצִּילֶךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנְּכַרְיָה

טו אֲמַרְיָה הַחֲלִיקָה : הַעֲבֹבֶת אֲלֹפִי

טז נְעוּרֶיהָ וְאֵת בְּרִית אֱלֹהֵיהָ שָׁכַחָה :

יז כִּי עָתָה אֲלֵמֹת בֵּיתָהּ וְאֵל רִפְאִים

יח מַעְגְלוֹתֶיהָ : כֹּל בְּאִיָּה לֹא יִשׁוּבוּן

יט וְלֹא יִשְׁיֹגוּ אֲרָחוֹת חַיִּים : לְמַעַן

כ תִּלְךָ בְּדַרְדְּרָע טוֹבִים וְאֲרָחוֹת צְרִיקִים

תשמר

כא שִׁמּוֹתָיִךְ כִּשְׂעֵי יַמִּים : לְמַעַן תִּלְךָ . ר"ל לֹא דֵי שֶׁמִּכְחַת יִסְרִיחוּ

כב מַחְבֵּי־רַשָּׁעִים וְיִגְלֹחוּ סֹלֶסֶת זֶרֶם אֲלֵנָה דְרוֹכֹתָו לִלְךָ בְּדַרְכֵי טוֹבִים עַל

כג דֶּרֶךְ פִּוּר שֶׁיִּעֲשֶׂה טוֹב וְאֲרָחוֹת נִרְקִים . רִוְגָה לְזִמְרָה סֹחֲכָה

כד חַיִּים לְלִמְתָּהּ זֶרֶם וְגַדִּים לְרִשְׁתָּהּ סֹחֲכָה :

משלי ג אבני צדק

ר"ל אם ימים תיזם פורענית בעולם אתה תהיה סור מרע : רפאות
 ר"ל התורה מרפא לך ברפואות סכפס לילך צדרכו השם גם רפאות הגוף
 וז"ש ושיקוי לעצמותיך כי הגידים טובים לכל העצמות ואם אדם שותים
 שולבים המשקים לכל עצמות ושרוה אותם כן משקה התורה לעצמות וללו

תקרא לשריך אלא
 לשאירך אדם לומר
 תורה זוכה לו ולקרוביו
 טעם בזכות אברהם
 שהיה יגע בתורה כעל
 לוט אחיו מקדוש :

כבר את יהוה מהו ניה ומראשית
 כל תבואתיך : וימלאו אסמיה

וא שבע ותירוש יקביה ופרצו : נוטר
 יהוה בני אל תמאם ואל תקוץ
 כי את אשר יאהב

יהוה יוכיח וכאב את בן ירצה :

אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק
 תבונה : כי טוב סתרה מסתרי

כסף

פוג אחר על תלמיד חכם ששייך בהם כיבוד שיסגס אותם מנכסיו כי כל
 שמהכנסת"ח מנכסיו כאלו הקריב מנחה ע"ג מנחה וכתוב את ה לזכות

ת"ח : וימלא אסמיה . בסכר שקיתן להם ימים באסמיה כל טוב :

אם יבואו עליך יסורים אל תשאל אותי וישיה חביבים
 עליך ואל תקוץ אותן כי שמה לסליחות עון : אר יאסב .

תקב"ס רונה לתתנהג עמך באב לבן מייסר הבן לטובתו ולאחר ששכח
 אותו בשש"י פיוס אותו ומראה שלבו שלום עמו כך יערב לך אחר

שיסורים . שעל די יסורים אדם מפשט בנעשים ויודע מה שחטא כדי
 לעשות תשובה : יפיק תבונה . שונאי מליבו תבונת ר"ל התורה

תקרא תבונה : כי טוב סתרה . מכל סתרים כי שאר סתורה בלי
 תורה אם אדם שחליף יש לו אחר אין לו שני . אבל האומר לחבירו טובה

לי פרק זה ואני שונם לך פרק אחר יש לכל אחד שני פרקים גם תורה
 ומעשים

אבני צדק מיצלי ג ה

ויגעו טובים יש בעולם סוף כמו כן לעפ"כ • ושאף סחירות נגולים
 ונגיבים ונאבדים אבל קורה אינו נגולת וכאבדת : ארד ימים • טו
 לשיימינים ועוקים לשמש ולמטמאלים עוקים שגא לשמה סכל מקום
 עושר וכבוד יש בעה"ו טובות גופנית ולא סגנת חיים נלמיים : דרכים • י
 סם דברים ערבים

לשומעיהם ופתוקים
 מדבש : עץ חיים • יח
 למחויקי לשמור ולעשו •

וקוטב ס אותם הדורטי
 סמיכות למה נסמך זה
 לזה מאוש - יהוה

דרכיה דרכי נעים וכל נתיבותיה י
 שלום : עץ חיים היא למחויקים בה יט
 ותומכות

עזריא אמר ופלא שמעון נהל מעוריא אלל
 על ידי שהם עזריא ינא לפרקמטיא וכן לפרקמטיא נקראת על שמו

ודבוקי שחז וכוונתו בראתד וכו' וכלא ישגבר גדול מזבולן לא ע"י ססי
 זבולן פירש לים וינאל לפרקמטיא וכוונתו לקוד כיו של ישגבר

נקו לו שגבר בעמלו : ובוזה יסיה יקורן הנמרא בסוטה דף כ"א ו"ז
 מאי ביויכוו לו אמר עולא לא בשמעון אחי עזריא ולא כר' יוחנן דבני

כטיאק אלל כסילל שבכ' דבי אקא רב דימי אמר ק' לל ושכח אחי סוה סלל
 עסיק כקורס שבכא עכיר גיסקא לסוף אמר ליה קא נערבוליפ'ג יתס

בת קיול ואמרס אס יתן איש אס כל סין ביקו כיו יכוו לו יקסה אחד מאי
 דייק קנמר' לסוף אמר בא ונחלק עוד למס ילא בת קיול אס יתן איש כל סין

שלויסלוק עס שבכא אחי ויתרס אמרס שחז וכוונתו בראתד שפס
 עזז ישגבר וכמי בון שמעון אחי עזריא אלל קטיד ראשונס מקורן קושלי

שביה רק נקדוס דאיסא בסלכות תלמיד פורס ס' קמ"ו סע"א יכול אדס
 לתחכות עס חב רוי' למד' בנבילו בסברו במה דברים אמורים הודס
 שילמוד אבל אחר גילמוד אס יתן איש כל ניקו באסכס ביו יכוו לו וס
 שדיוק הגמרא לסוף אמר בא ונחלק ולכך הי מטיב בת קול אס
 יתן איש כל סון כו' ולא כן אס סיס אימר לו מקודס שלמד :
 וקוטבים מאוש • רגס למר' איתס ס קרבים וחרסס ס עובוס
 למס כס עוך מאושר יחזיק ברמ"ק א' ב' י

משלי ג אבני צדק

ש"י בחכמה . ר"ל בלכות הקורס סנקראות חכמה ברא העולם . לכך
 ב א יעלו ר"ל אל יסירם מכנגד מעיניך : בדעתו . ר"ל שמים הוא גבוה
 טארץ וטבע המים לירד ממקום גבוה והקב"ה בדעתו נקע סתומות
 ואמר יקוּ שמים אל מקום אחד : ושחקים יערפו טל . ר"ל השמים
 הנקרא שחקים .

ט ותמכיה מאשר : יהנה בחכמה יסר רמו לאבני טיש

ב ארץ כונו שמים בתבונה : בדעתו טסור משם הולדת הטל

תהומות נבקעו ושחקים יערפו טל : בקץ ובחורף יערפו

כא בני יליו מעיניך נצר תושיה ומזמה : כל בני אל . יטו אלודכרים

כב סנגד עיניך : ויהיו כב חיים . סאמן מש שאני

כג ויהיו חיים לנפשך וחוץ לגרגרתך : אומר לך סנוכנים לך

כד אז תלך לבטח דרכך ורגלך לא תגוף : היות הנפש כמו סמוזן

כה אם תשכב לא תפחד ושכבת וערבה : כג הטוב לניף : אז תלך

כז שנתך : אל תירא מפחד פתאום לבטח . ורגליך לא

כח ומשאת רשעים פי תבא : פי יהנה נקבר לא תפחד מעונש

כט יהיה בכסלקך ושומר רגליך מלקוד : אל גיטנס ומנוחקיך בנג עדין

ל תמנע טוב מפעליו בהיות לארץ ירך : וקיסנס סזוה ססכנים :

לא לעשות : אל תאמר לרעיקה לך ושוב וסממה סבא על רשעים

לב ומחר אתן ויש אתך : אל תחרש על כו אל קירא :

לג במנחתך בין סלפ' בטוח בלמונת סקב"ה יספור

לד חותך . מלכוד בסיות חותך . מלכוד בסיות

לו מוזמן בלבד יניל חותך : אל תמנע אל סראית חנירך חפץ להיטיב

לז לעניים אל תמנעוהו . גם סרכס נקורס לא ימנע מללמוד עם תלמידו

מחכמי . בסיות בידך לטסוח שמא יבוא סיום שלא יסיפ בידך לעשות :

מא אל סלומר מי סהוא עשיר וט בידו ליתן זקנס לא ידהס להבירו בדברים

מב לאסיר לך עסה וסוב למחר . כיון טיש עמד ואס ססאלה ססאלו מאתך

מג ור"ל פירסו על כונס סכר סכיר : אל סחרס . אמר איך ראוי להסוב

מד בטלעסע רע להגירו סבוטס בלסכסו בי סיא עוולס גדולס . ואס סססכס

אבני צדק משלי ג ו

אסורה כ"ס שמעשה . גם אל פחדם של פחדים ככסירים ולחשוב שרעד
 גרם לך רעה כי אולי זה אשר אתה חושדיושכ בזהנפשו לבעת אפך : אל ל
 פריב . להתלונן ולסקרעים עליו אם לאגמלך רעם : אל פריב
 ותעשה לאדם רע על חנם : אל פקנא . שמלליה בנכסיו לומר אהים לא
 כמוסו : כי תעבת . לב

רעה רעה והוא יושב לבטח אתך :
 אל תרוב עם אדם חנם אם לא גמלה ל
 רעה : אל תקנא באיש חכם ואל לא
 תבחר בכל דרכיו : כי תועבת יהנה לב
 נלוו ואת ישראלים סודו : מארת יהנה לב
 בבית רשע ונה צדיקים יברך : אם לו
 ללצים הוא יליץ ולעניים יתן חן :

שום שמעווק ואיש
 חכם איכנו מלליה
 בסגנות חס" לפיות
 בכסיו קיימים . ואם
 פאמר פרי לבעמים אמו
 רואים שכתסו מלליהם
 וו"ש ואם ישראלים סודו ר"ל
 שסם מנלה אלו סם דוע
 ספרטיות לישראלים שסם
 אסובים לו ומה סקוד .
 וארס ס' ר"ל קללות
 עתידס לסביא בבית
 רסע אכל לא תפמיד
 סללחם : וכוס לדיקים .
 אף שיסא רירס קלה ולא
 בית ססס יסן כרכס כס
 שיגדיל וירכס : אם לו
 לללים . אם אודס כמסך
 אחר ללים לסוף
 אף סוא יסים לן

כבוד חכמים ונחלו וכסילים מרים לפ
 קלון : שמעו בגנים מוסר אב והקשיבו ס
 לדעת בינה : כי לקח טוב נתתי לכם ב
 תורתו אל תעזבו : כי בן הייתי לאבי ג
 רד ויחיד לפני אמי : וירגני ויאמר לי פ

עמחם : ולענוים .
 סל סכריות : כבוד . בעבור סחכמס ווכס שיכידו בעולס סוס לס
 ובעולס סכא :

יתמד

אם לענוים יחבר סוף שמעשו יסן חן בעיניהם
 סל סכריות : כבוד . בעבור סחכמס ווכס שיכידו בעולס סוס לס
 ובעולס סכא :

א שמעו בניס . באשר סביא מדבר בשליחותו סל סקכ"ס והרי
 סוא כפיו לכך אמר סמעו בניס כי ישראל כקראו בניס :
 כי בן . אם פאמר שלסם סמלך סיס סונא לבריות סמוסירין על סגול
 ועל סעריות דבר סכפשו סל אודס ספאווס להן לכך נאמר כי בן סייבי
 לאבי ססיא אוכס אוקי ביותר וירני על כך ויוכיחי ואמר לי יססח
 דכרי לנך ולפי סאבי סוכיכ אוקי בדברים סילו לכך איני סוכים
 אסכס

מִשְׁלֵי ד אבני צדק

ז חללם ג"כ : ראשית חכמה . עתילת חכמתך לתוד מאחרים וקנס
 חסדיהם השועת ואלה"כ בכל קנייך קנס בינה תעבונן מעלמך
 וחסדיל דבר כעוד דבר ואס לא תכל לקנות בתקנת סונך מן כל סונך
 וחסדאמר ובכל קנייך קנס בינם : פלסלם . סיה הוור אחרים
 לדקדק בה ומוצט אחרים

יתמך דברי לבך שמר מצותי וחיה :

קנה חכמה קנה בינה אל תשפח ואל

תש מאמרי פי : אל תעזוביה ותשמרה

אהבת ותצרה : ראשית חכמה קנה

חכמה ובכל קנייך קנה בינה :

אל סלה ותרוממך תבדד פי

תחבקנה : תתן לראשך לזית חן

עטרת תפארת תמננה : שמע בני

אל וקח אמרי וירבו לך שנות חיים : בדרך

חכמה הרתף הדרכתך במעגלי

יג ישר : בלכתך לא יצר צעדך ואס

יג תרוץ לא תפשל : החוק במוסר אל

יד תרף גצריה פי דיה חייף : בארח

רשעים אל תבוא ואל תאשר בדרך

טו רעים : פרעוהו אל תעזר בו שמה

טו מעליו ועבה : פי לא ישנו אם לא יג

ירעו רשעים אל תבוא ואל תאשר ר"ל אל סורך בדרך רעים כי על סס זה נקרא

טו קורא אמרי דרך לאדם סילך בדרך טובים : פרעמו . ר"ל ענייני

ותכנסו של רשעים יתא בעימך כאליו סוף פרוע ר"ל סס למפר ע"י ספס

טז פי סרוע ססרן שלט יגש כמעשים ו"ל סטס מעליו ועבור : כי לא ישנו .

ובתלמוד פלסל בשערו
 וסיה פרומס אוקד
 ו"ל סתבדך כי סחבקנה
 ר"ל אס סחבקנה
 ותכבדנס אוקד :

ס ססן . ספורס ססן
 לראשך סבור אל חן .
 ותכנס בשביל ספורס
 לכפר מלכות סרוסני
 וסיה סעטרים סכבתרים

כס לריקס כנן עזון :
 , סמע בני . סורפי
 סמיסר לאוס ללכס
 יג בדרך סוסר : ללכס .

סורך ססורכסיד . ללכ
 יג יג . נלר לך אס סרוץ
 ודרך סרוץ כמסירות
 ליכול אלל אסס ללכ
 סיכסל אסס תלמד ססרים
 כי לכך נקרא סורס
 סמורס דרך לאדם סילך
 בדרך יסר וסוכס וללכ

כעקלסן : סחוק .
 כסוסר לחוו כסורס ואלל
 סעוזב אוםס וכוס כארס

רעו
 רשעים אל תבוא ואל תאשר ר"ל אל סורך בדרך רעים כי על סס זה נקרא
 טו קורא אמרי דרך לאדם סילך בדרך טובים : פרעמו . ר"ל ענייני
 ותכנסו של רשעים יתא בעימך כאליו סוף פרוע ר"ל סס למפר ע"י ספס
 טז פי סרוע ססרן שלט יגש כמעשים ו"ל סטס מעליו ועבור : כי לא ישנו .

אבני צדק לימש ד ז

ר"ל הרשע לא יתנו שנה לעיניהם אם לא יגרמו ראשונה סיוק
 לכחם וקם או לזולתם ז"ם וכגולה סנהב אם לא יכס לין אחרים הכלל סעול
 שרמו לאדם לתן כבוד לאל יתנך נשכלו נדיבורו וחקירתו בהכמות
 סתור הואם יבוא עליו רעות שיקבל אוקן בלפס ויהסוב לכפרות
 עונותיו ולא יתקרי :

בי להמו . מאכלם ז ירעו ונגולה שנתם אם לא יכשולו :

בי לחנו לחם רשע ויין חמסים י
 ישמו : וארח צדקים באור נגה י
 הולך ואור עד נכון היום : דרך י
 רשעים כאפלה לא ידעו במה יבשלו :

בני לדברי הקשיבה לאמרי הט אונק : כ
 אל יליו מעיניך שמרם בתוך לבבך : כל
 כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו כב
 מרפא : מפל משמר נצר לבך כי כג
 ממנו תוצאות חיים : דהסר ממך כד

יש עקשות פה ולוות שפתים הרחק ממך :

עיניך

שנים ורשעים אין להם מנוח סולך בחושך ולא ידע לסוטר מאותו
 מכשול : בני לדברי הקשיבה . וסר ממך תאות עם"ז אבל לדברי ססס כ
 דברי קורם הקשיבה וסר אונק : אל יליו . לא תסורו עיניך מקורם : כל
 כי חיים . מה קורם כל חיים כלחיים לזכות לפשטתו בעם"ז גם הקורם כב
 מרפא לכל בשר וסו חיי עולם סזה ולכך אכי מוסר אומך סתשמרם בקוד
 לבבך : מכל משמר . יוסר מכל דבר הנריך שמירה לריך אסם לישמור כ
 סלכבי מן סלכ ימסכו חיים לכל איברי וסלכ סולט על כל איברי כסלך על
 עבדיו . גם אכי מוסר לך מכל מס שמרם הקורם לישמור בין עבירם
 שמורם ובין עבירם קלה נכור לכך סלא תעבור כי ממנו תוצאות חיים כי
 מלשם סלכ סובר סהוא קל הים לך חיים כמחשורתם : ססר ממך . ראס כ
 סלא קעסם איזם דבר סלא ילעגו עליך סכריות ר"ל ויעקמו עליך פיסם :

אבני צדק משלי ה ח

פירשן כדי שלא יראה אדם מנוח שממן ספרם מרובם וידבק בה ויניח
 שאר המנוח בכדי שלא תפלק ארחות חיים וסמית : נעי מעגלותיה
 סניע הקב"ם מעגלותיה ולא שודיעם : ולא מקרב : גם סיסם סכרם
 אלנך לעבור במקום עמידות זאת האשה לסגניע למסו ספנך ראוי
 סתמרחק סאותו סדרך
 ואלף סאותו סדרך סוא
 יותר קנר ולא די סלא
 סקריב אליה סלא ספי'
 לפתח ביתה לא סלך :
 פן ססן . סודך ר"ל ס
 סוד סורתיד ומעסי'
 סטוכים לאחרי כמארז"ל
 זכס כוטל סלקו וסלק
 סבירו בג"ע ואס לא זכס
 כוטל סלקו וסלק סבירו
 בגיפסס . וסכותיד מס
 שס לך עוד לחיות בעול'
 סזס יסס לאכזרי וסוא
 סר סל גיפסס ולא יססל
 עליד גם כי סרבה אליו
 סחניכס : פן . יסס'
 כחד וענכך ר"ל יגיע כפיך מס סאתה מביא לביטיך כזיעות אפיך זס
 ממנוכך סטרחת בו יסס סכל בביס ככרי באש קרו לכמה רשעים סקמוסל
 לוקח סקס כל אשר להס כי בגד אסס וינס עד ככר להס וסעסס ענכס
 כמו סאובלי להס סענכס : וסחמת באחרייך . עס סיוס ככרוסך לא יא
 סרגיש ברעות אשר אתה עושס אבל באחרייך סנהוס וסלעוק ככלות
 בשרך וסארך וססיס בזקנותך אזי סרגיש ככל : וסמרס . איד לא יב
 סמעטי ולא קכלטי מוסר מאופס ססי מוכיחס אותי : ולא סמעטי . יב
 לאופס סהיה מלמדיס וסוריס וסורי'וס סיו יודעיס סרטאטי וסיו סלמדיס
 אותי כדי לסוב בסאוב' מכל מקום ודין לבי סטעק אותי סלא לסמוע להס :
 כמעט . כסכיל סנאס מעטס לא סלכטי אחר סוריו וסורי' כסכיל זס אחי יב
 עסס ככל רע אילו סמעטי להס לא יארע בי כדועתס אזי לי סאני
 כחרפ' כמיד קסל גדול ועדה מוטב סיס לי לבייס ענמי כעס"ז סלא לסכייס
 לפכי קדוסיס וססוריס כקסל גדול ע"ב סני אומר לך ; וסקס מיס : ס
 ר"ל

משלי ה אבני צדק

ר"ל האדם טובה נדמה לקורת משפרי בניו וז"ל ש מצורך מקורת משפ
 טו רבינו : וכו' לים מצאד שהיא מים חיים ר"ל לבתח לה ממים מכ נסס
 פו מה שמעת מרנד ואחר כך הם נובעין דעמיד משכליד ; יפולו . סוף
 יפיו קלמדים סגך מורה פוראת ברבים ויאל לך שם טיב ברפואות מעיר
 וז"ל מפולנס פלגי מים
 פו ונוזלים מתוך בארץ : יפצו מעינתך יו ר"ל מקורת חומס למים ;
 יו חוצה ברחבות פלגי מים : יהוילך קורקיד ולא יסיה אחר
 יח לבדך ואין לזרים אתך : יהי מקורה יח עמד : ושמה מאשק .
 יט ברך ושמה מאשת נעוריק : אילת ט מעורד ; אילת
 אהבים ויעלת חן דדיה ירה ככל עת
 כ באהבתה תשנה תמיד : וכלמה
 תשנה בני בורה ותחבז חק נכריה ;
 כל פי נכה עני יהוה ררפי איש וכל
 כז מעגלתיו מפלם : עונותיו ילכדנו
 את

אס עמיד אמת מדבר עם אסמך באהבתך משגס ויסיה לך הטח
 כמארז"ל באשתו אמרו כל סכן באשת הכירו כי אהבות אישת מסיר
 כ לאדם מעבודות סקדוט ברך הוא שכל סכן אשת נכרים : ולמה
 תשגס . לסון סימא לעס תהטח בני באשק הורס לך שהיא בעולת
 בל בעל ותחבה היה חכמים אפי חיבוק לבד היא אסורת לך : כי נוכח
 אס פאמר הלא אני בחדרי חדרים מי יראני ומי יעריני הלא כל דרכיך
 כז סס נוכח עיני ה' וחסאמך נסקולים במאונני צדק : עונותיו ילכדונו
 כילא כ"ד של מעלת כב"ד של מטח נריכים לשיטרים ונוגסים שענישו
 לחוסח . אכל כב"ד של מעלה עונותיו ילכדנו ויעפישו אותו באשר מכל
 חטא נברא משחית אחד ונתברע ממנו : ונחבלו . ר"ל חטאתו אשר
 עשה מקרב לאדם אל חבל אס הים מחייב מיתס כגון פלגים ונריך חבל
 לפלות בו מחטא מביא לום האדם שיפלט אותו בחבל נס אס סוף בבית
 סאסורים וידים ורגלים כאקרו בחבלים סכל בל על ידי חטא אשר הטח
 אס לא סיק גובר עלץ סעלני לא קיש כל ליד פכלים סמאסירים אותו ;

אבני צדק משלי ו ט

פוא ימות . באשר שלא לקח מוסר מאביו שהיה רוצה לקרוב לו לקורא
 ולהכמת : וברוב חולתו . אם הטאקו גברו עליו אונס בקדר הטענות כג
 כשכל לפני השופט ומיטל ותודם בפיו מעצמו בלא יסורים וענוים קשים
 מה שטעה והטא וסכל כל לו מפני הטאיו טעס :

א בני אם ערכת .

א את הרשע ובחבלי חטאתו יתמד :

בטכיל רעיד

הוא ימות באין מוסר וברב אולתו כג

ערבות משון

בני אם ערכת לרעה תקעת א

לסלס תקעת

ב לור בפך : נוקשת באמרי פך נלפדת ב

ג לור המלות שלו לעיד

באמרי פך : עשה זאת אפוא בני ג

מעולם : נוקשות .

והנצל פי באת בקר רעה לה התרפס א

המוקם שנלכדע בוסס

והרב רעה : אל תחן שנה לעיניך ד

אשרי פיך שתחייבת

ותנומה לעפעפה : הנצל בצבי ס

אתם בענמך : עשס

מיד וכצפור מיד יקוש : לה אל ו

אלת אין לך תקנת אחר

נמלה עצל ראה דרכיה וחכם : אשר ו

רק בתרפס ר"ל סער

אין לה קצין שטר ומשל : תכין בקיץ ס

לופס יד לסלס לומס

שחייבות את ענמך ואם

אין אתם שתחייבת

ענמך בממין רק שנקש

באשרי פיך לדבר

לוקשת וזלולס סרנס

עליו רעים עד שמוח לך

שם שאתם עקביט איתו :

לחמה

א תתן . שינס לעיניך ותכומה לעפעפיד עד שחיתה פטור מערבות : ד
 הנכל כנבי . כמו שיכלל הנבי שיד סכל ללקח מרוב ססירות וזריות ס
 מרולתו . וכמו שיכלל הספיר מיד הסוקס אשר עומק הלייד עליו כד ו
 אתם זריך לזרוע ענמך : לך אל כמלת . אתם איס העכל לך אל כמלס
 שתיא בריה קטנה כלפי בעל סבל ראה דרכיה וחכם ולמד חכמת שמת
 בראשון בזריותם בנבירות דגן בזמן הספאוו שמתס סיאך עושס שלא
 סרקוב סתבואה : אשר אין לה קיין . שיוכיח אותם וזרונס על כך . ו
 גם אין לה שטר ומשל לעש ס עלים ששפט לסוניא סגוילס מתח ידיס
 אם תגזול דבר מחבירקס : תכין בקיץ . מביא הדגן בחורס ועושס ס
 סלסס חדרים זס ע"ג זס . ותסיס סתבואה כקדר האמלעילא בעליון מפני
 סדלף ולא בתחתון מפני לסלוחית . וכן תקתוך כלסדוד סגריטון כדי סלא

משלי ו אבני צדק

כְּמַטְח בְּאֶרֶץ מֵת שְׁמֵרָיִשׁ נַחֲמַתָּהּ שִׁחִיא בַמְדֻרְגָת וּזְכוּר כְּמוֹ שֶׁנֶּחֱבֵר
בַּסֵּפֶר הַמִּשְׁפָּטִים . גַּם תּוֹנֵי הַנִּרְעוּן כִּקְטִיּוֹן בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי לִיבְטוֹ גַּם אִם
שִׁעֵשׂ הוֹרֵם וְקִינָה וּבִיתָהּ בְּאִיזֵם כּוֹתֵל שְׁאִי אִפְשֵׁי לָהּ לְהַעֲלוֹ הַחֶטֶת מִהַפֶּתַח
כּוֹזֵב מִשְׁאֵם פִּנָּה נַחֲמַתָּהּ עוֹשֶׂה דְרָכִים עַקְלָלוֹת כְּכֹדִי שֶׁלֹּא תִקְרָא עֲלֵיהֶן
לְעֹלֹת עִם כּוֹזֵב הַשִּׁשִּׁי

ו לַחֲמָה אֶגְרָה בְּקִצִיר מֵאֲכָלְהוּ עַד מְתֵי
עֵצֵל תִּשְׁכַּב מְתֵי תְקוּם מִשְׁנַתְךָ :
מֵעֵשׂ שְׁנוֹת מֵעֵשׂ תְּנוּמֹת מֵעֵשׂ חֶבֶק
יָדַיִם לְשֹׁכֵב : וּבֹא בְּמַהֲלֵךְ רֵאשִׁי
וּמַחֲסֵרְךָ כְּאִישׁ מִגֹּן : אֲדָם בְּלִיעֵל
אִישׁ אֲנִי הֵלֵךְ עֲקֻשׁוֹת פֶּה : קוֹרֵץ
בְּעֵינָיו מוֹלֵל בְּרַגְלֵוֹ מוֹרָה בְּאֶצְבָּעוֹתָיו :

תהפכות

מֵת שֶׁשָּׂא נְפִישׁ . אֶגְרָה
בְּקִצִיר שֶׁאֲכָלָהּ וְלִחְמָהּ
בַּשִּׁפְךָ ה"א לְפִירוֹת שֶׁלֹּא
תְּנוּזֵל גִּרְעִין מֵעַם שֶׁשִּׁיד
לְחִבְרָתָהּ כְּמוֹ שֶׁנֶּחֱבֵר .
שֶׁנֶּעֱלֵי נִסְיוֹן : עַד מְתֵי
אִתָּם עֲלֵל אַחֲרֵי רֵאוּתָם
סוֹרִיזִים שֶׁנֶּחֱבֵר מְבִיר .
קִטְנָה וְשִׁפְלָה עַד מְתֵי
עֲלֵל שֶׁשָּׂכַח וְלֹא תִקְרָא
שֶׁשָּׂכַח ר"ל שֶׁמֶךְ
שֶׁקִּיץ מִשְׁנַתְךָ : מֵעֵשׂ

מִיָּנוּת . הֵלֵא יֵשׁ לְךָ לְדַעַת אִתָּהּ עֲלֵל שְׂדֵי לְאוֹרֵם נִמְעַט מִהִינָה שֶׁהִיא
פְּכִירָה לְכִרְיָתָהּ סוֹגִין וְנִמְעַט הַתְּנוּמָה שֶׁהִיא שִׁינָה בְּלִתֵי סְקוּעָה וְנִמְעַט
חִיבּוּק יָדַיִם וְלֹא כְּעֲלֵל שֶׁמַּחֲבֵק עֲמִיד יָדַיִם זֶה זֶה וְהַתְּעֻבּוֹ בְּחִיבּוּק עִם
אֲשֶׁר נִמְעַט עֲמִיד : וּבֹא בְּמַהֲלֵךְ . ר"ל אִם תִּשִּׁי זְרִיו וְתִשִּׁי בְּאוֹרֵם
הַבֹּא שֶׁלֹּא יִכּוֹל לְנוֹחַ וְלִעֲבֹד בְּמִקּוּם אֶחָד רַק הַיּוֹם בֵּאֵן וְשֶׁחֵר בְּמִקּוּם אַחֵר
אִזִּי רֵאשִׁיטְךָ וְשֶׁחִסְרְךָ אֲשֶׁר אִתָּהּ רַשׁ וְחֵסֶר מֵעֵנִי יִסִּיר שֶׁמֶךְ מִכֶּר' כְּאִישׁ
סוֹגֵן ר"ל כְּאִישׁ מִלְחָמָה שֶׁכֹּתֵר יָבוֹא בְּאִיזֵם מִקִּים לְאֵל תִּעֲבֹד שֶׁסֵּב אֲבָל יֵלֵךְ
מִהַרְפֵּי מִלְחָמָתוֹ כִּי יִסִּיר מִמֶּךָ מַחֲסוֹרְךָ אִם עֵתִים זְרִיו וְכִשְׁכ' וְל"ל הַסִּיר
עַל וּבֹא כְּמוֹ וּבֹא הַשִּׁמָּה וְשֶׁחֵר : וּבְמַדְר' הַעֲלֵל רִשׁוֹ לְרַשֵׁעַ לְרוֹב עֲלֵלוֹת שֶׁלֹּא
עִמָּךְ בְּתוֹרָה וְנִמְעַט וְנִמְעַט טוֹבִים בַּע"ס וְהֵיוּ יִשְׁכִּים בַּעֲרֹסוֹתָם עַל
שִׁיטוֹתָם וּבְאֲשֶׁר יוֹם הַיּוֹם בֹּא הַעֲלֵל בְּמַהֲלֵךְ ר"ל שֶׁעֲנִי הַאוֹרֵם קָרָא מִסִּיךְ
סִינִי לֹא חוֹקֵם וְנִרְיָד לִילְךָ מִמִּקּוּם לְמִקּוּם כִּי פוֹא בֹא וְאִין לֹא מִמִּנִּית וְס"ט
שֶׁהִיא עֲנִי בַמִּטּוֹת בְּאוֹתוֹ פֶּעַם מִתְּהַרְטִים וְאוֹמְרֵי רַב־עַ"ע עוֹד הַיּוֹם סְבֻדָּה
הַכִּיחֵנו וְנִמְעַט עוֹד תִּשׁוּב' . וְסָקַב"ם אִם לָהֶם שׁוֹטִים עוֹלָם שֶׁיִּיקָם כּוֹ דוֹשׁ
יב לְעַרְבֵי שֶׁחֵר אִם אִין אֲדָם מִכִּין מִעַרְבֵי שֶׁחֵר מֵהַ יֵאָכֵל בְּשֶׁכֶת : אֲדָם בְּלִיעֵל .
ר"ל בְּלִי יוֹעַל אִינוֹ רִוֵּ' לְקַבֵּל עֲלָיו עוֹל מִלְכוֹ שְׁמִי וְכֵל עֲנִיכִיו הוּא אֲנִי וְעֵשׂ
וְתִרְמָה אֶחָד כְּפֵה וְאֶחָד כֵּלֵךְ וְהוֹלֵךְ עֲקֻשׁוֹת כֹּל שֶׁעֲשִׂיו קָם רַעִים רַע לְבָרַע

וַרַע לְשִׁמִּים : קוֹרֵץ בְּעֵינָיו : בְּאֲשֶׁר

אבני צדק משלי ו

פאזר סוף במקום שאינו ראוי לדבר רשעתו ועקשתו מפני בוש' או שאינו
 רוצה להראות רשעתו מה שיש בליבו לעשות . או ישסה רועס בשאר
 האברים תנענע עניינם ומולל ברגליו ומורס באלבעותיו מרעועס
 אלבעות וסבל על הרמאות : פספוכס בלבו . סנס בלבו קמיד כזכיס י
 וחורס רע בכל יעס
 ומסלס מדנס בין אחיס
 דברי ריבות וקטטות
 על כן על אילו הרעות
 שעסס הרע סנ"ל
 פתאים יבא אידו ובסכר
 זאס יקוטו עליו אנשים
 ויסרגוטו ולא ידע אס
 סמפלס הקרובס ליפול
 עליו . ווס סעונס נכוון
 אליו מדס כנגד מדס
 אחרי ססוף לא סיס
 רונה לנגות שעטיו בפיו
 בס כן לו און סגליס
 פופו ולא יכול לעשות

תהפכות בלבו חרשרע בקלעת י
 מדגיס ישלח : על כן פתאם יבא סו
 אידו פתע ישבר ואין מרפא : יש ש
 הנה שנא יהוה ושבע תועבות נפשו :
 עיניס רמות לשון שקר וידים שפכות י
 דס נקי : לבחרש מחשבות און י
 רגלים ממחרות לרוץ לרעה : יפיה י
 כזבים עד שקר ומשלח מדגיס בין
 אחיס

פסוכס בפני מוטו . אכל אס אשר יאסב וכיס כדי שיכול למספס במעטיו
 ווס סכטיב באיוב בשטים ידבר הקדוש ברוד סוף עס הארס אס בחולס
 רעס או בחלוס רע כדי שיעסס פסוכס ורפס לו : סס סנס . סנא
 פ' והשביעי מהס סוף תועבת כפשו וכל שבע עבירות הס מניס בארס
 בליעל . וסחטא השביעי סהוא ססולס מדגיס בין אחיס סוף סחטא אשר
 סוף מתועב מחור מאוד סכאס מופלגס אלל סקדוש ברוד סוף . הרשון
 סוף עניס רמות באשר פרשע בליעל סוף מד סנאוס ועזוס מנס .
 פסכיות לשון סקר הרשע בליעל אונס לדבר סקרים ועעיד עדות סקר
 סגליס ידים שופכות דס כקי רונס לומר סאיס בליעל רנח אס חבירו
 בכונס על לא חסס ככפו וז"ס דס כקי . סרביעיס לבחורס על אנשים
 לחרע לסס . סחמיסית אונסו בליעל יחסר ברגליו לעשות רעס לאנשים
 סיוסכוס בכטח עמו ולא ידעו מרע . סחביעיס וסוף פנגד כולס ווס י
 סמשלס מדגיס כן אחיס כגון בעלי לשון פרע וסוילי דיבס ודברי רבילות
 בולס ימלאו בסמלח מדגיס בין אחיס . ויסירגון שפכע פתאים
 יבוא אידו וסכרו וסחו פספר פייס זסמן יעמוד על יפיה ויסיס אחרים
 לססרים

משלי ו אבני צדק

ב לזכרית וימחשמו ולא יהיה רפואה למכתו : כנר בני . שלא תשכחנס
 מלות אביך וס סקב"ס ש"ה איתך לשמיר תורתו ומנוקיו . ואל תטוש רשו
 לקטנות וגדרוס ומנסנות שחדשו הסכמים מקדמת דנא אשר אנחנו דור
 אחרון מהיציים לקיימם משום לא קסור מן סדבר אשר יגידו לך ישין או
 כא שמאל : קסרם על

ב אהם : נצר בני מצות אביך ואל
 בל תמש תורת אמה : קשרם על לבך
 תמיד ענדם על גרגרותך :
 כנ בהרהר לבך תנחה אהך בשכבה
 תשמור עליה ותקיצות היא תשיחה :
 כנ פי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים
 תוכחות

הקורם מיפה אוקך וסורמו שלא ילך אדם ד' אמות בלא תורה וספלים :
 כנ בהתסלכך . ר"ל בהיים שסס"ג דינים שהקב"ה דן את האדם אחד בהיים
 חיותך בראש השנה כידון האדם אם לחיים אם למות וז"ל בסתמלכך
 בסכךך קשמור זו הדין סספי . ודין השליש' ליום הדין הגדול וסבור לאקר
 ספחיה וז"ל סוקינות היא קשיחך ר"ל הקורם ישמור איתך משלש' סדיכי' .
 גם בהתלכך במסא ומסן שלך פנהס אוקך ללכת בדרך הישר . וכאשר
 סאתס רונס לנס כלילה בזמן ססכינס ישמרך סקורס מהמקרים שלא
 יכול אדם להסמר ממנו בעת סתמונה וסקינת ממסנתך ספסס סססר
 וקקרא בה ויסיס הקורה סחוקד ומהמסר סכקוב בה ויערב לך יוקר
 כנ מכל ממון סנעולם : כי כר . נתן טעס למס סאמר סקורה
 וסמנ' ס משמרים האדם מכל מכסול וסקלהסן בייס הנ כלילה לכך אמר
 כי סמנות היא לאדם כנר ססאיר אוסו בליסון לילס וסקורה כליור ססמס
 וססוכרת ומהמסריס סכקוב בקורה כחיזכרת ומלקות וסיתס סס מוריס
 לאדם להסיג חיים כלייס וכמו כר ססוא לססס כד סמניס אינס מנסת אס
 לפי סעה בעידן דמקטסק בה וכמו ססאור סאיר סמיד כד זכית סקורס
 עומדת לאדם לעולם סמיד מפכי ססאיר סוא בענס ואינו סלוי בלינה דבר
 מו כר סדלוח בספלים : ודרך חיים . באשר סלסס דברים נתן
 י"קב"ס ע"י סמנע יס הי"קוריס ארץ ישראל וקורה וחי עולם סכל :
 לשמר

אבני צדק משלי ז יא

לשמרך . סתורה תשמרך מאזה רעם כמכוונות לעשות לך רעם ולפי כד
 שהיא בעלות לשון חלקלקת ודברים הם הלך משמן לפתות בני אדם אבל
 ע"י חסדנות סתירה תהיה אזה נטיח שלא יפסה אותך והכבוד קראת
 נכריה מפני שהיא מונס עתה בעלה והיא נכריה לבעלה : כי בעד . כו

תובחות מוסר : לשמרה מאשת רע כו
 מחלקת לשון נכריה : אל תחמד כס
 יפיה בלבבה ואל תקחה בעפעפיה :
 כי בעד אשה זונה עד כפר לחם כו
 ואשת איש נפש יקרה תצור :

היחתה איש איש בחיקו ובגדיו לא כו
 תשרפנה : אם יהלך איש על כס
 הגחלים ורגליו לא תבוניה : בזהבא כס
 אל אשת רעהו לא יקחבל הנגע בה :
 לא יבוזו לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ל
 ירעב : ונמצא ישלם שבועתים את כל לא

ר"ל ר"א העונם וסחורבן
 שקניא מונס שכל פי
 שסלך אחר הזונס ירד
 מכסיו עד שיטרך
 לשאול על הפתחי נשכיל
 איזה סקיבה לרס מפני
 שיונא כל אחר לו נשכיל
 הזונס : ואסס איס .
 לאדי שנשכילה יחזור על
 ספקתים אלא נשמתו
 ססיא נפס יקרה ולא כן
 בפס נהמות תליד
 וממית אותס לביא
 לביסנס ע"ד וארס ביקר
 כל ילין נמשל כבסמות
 כדמו : סיחסס . הישאכ כו
 איס גחלים נשיפולו או
 בבכף בגדו ולא ישרפנו
 סלא זס רחוק היא כן

חוק

רחוק שיהלך איש על הגחלים יחפור גליו לא תכונו . ר"ל כהתהלכך על
 גחלי איברים בידיס סלך ואסס כונס בה נאלנע קטנס . ורגליך סהס
 כסנס מתחילים לא תבוניה כי לא ססקוט ולא סיכוס עד סמכלס לסבב
 אללס ולא יקח כל סכונע בה : לא יבוז . ל
 ראס בני הזמר עון וחטא סל אסס איס יותר מנכיכס סהנכס עס
 ססוא מבוכס דמאוד . סכל מקוס לפעמים יש לו ססכללות סלא לכזוס
 איותו בגון סאיך לו כדיתו לרס לאכול וגודל זער הרעב סכריחו לעשות
 סגכיכס . כפרטוס אס לא גנב אלא למלאוס כפסו לססקיט סרעבון .
 כחלא גס כסכמלא כמהרת יש לו סקנס כתסלומיך ולכל סייתר סכעסס
 יסלס ר"ל ססלומי ככל סרעב : אס כל סון . ר"ל ואפי צריך ליסן אס כל לא
 אסר לו מכל מקוס יש לו סקנס סמקילס סקסס אונס רעבון עסס :

משלי וז אבני צדק

אכל סנוף המר לב הוא שהרי לא תחמת רעבון עשה ומשחית נפש
 לב בסמדת הסגיל : הוא יעשה - ואן אונס בעולם שמכריחו כמו גב
 שסרעב סיס מכריחו לכך : כגע וקלון . ר"ל הסנוף אין לו תשלומין כמו
 גב אכל נגע וקלון מפני שהרפס שגש לבשל בעולת בעל אל תסחת
 לד לעולם : כי קנאת איש

לב הוץ ביתו יתן : נאף אשה חסר רלב
 לבן משחית נפשו הוא עשנה : נגע
 לו וקלון ימצא וחרפתו לא תמחה : בילס לא ישא פני . ר"ל שנעל

קנאה חמת גבר ולא יחמול ביום נקם :
 גם לא ישא פניו כל בפר ולא יאבה פי
 א ותרבה שחר : בני שמור אמרי

ב ומצותי תצפון אתך : שמר מצותי
 וחיית ותורתו באישון עיניך : קשרם
 על אצבעותך בתכם על לוח לבך :

ד אמר לחכמה אחותי את ומודע לבניה
 ס תקרא : לשטרך מאשרה זרה
 ו מנכריה אמריה תחליקה : פי בחלון

ביתי

ז ולעשית ולקיים המצות הבאים מתוך התורה ולקיים אותם : שמר
 מצותי . ותשיג חיים כלחיים ושמור תורתך בשומרך אישון עיניך ולא די לך
 במצות שמשמרים בלבך רק אחס לרוד שתקשרם על אנבעוטיך בי הארס
 לרוב רואם על אנבעוטיי לכן תעשה לך סימן על אנבעוטיך בשו ארס

ד שמתיירא שלא לטבח איזם דבר עושה לו קשר לסימן : אשר לחכמה -
 ימים התורה הבינה עליך באחמד האמונים . וכן הבינה התורה בקראת
 צינה יהיה לך הניב כמו שיש לאדם קרוב וסיס אליו אהבה יתירם כמו כן
 יתיר לך התורה כמו ולנעמי איש מודע : לשמך . מאשה זרם המסית

ו לקדם בחלקות למנוס . כי בסלון וקשכבי . כולן לזון הלוכת סס ר"ל
 סלון

אבני צדק משלי ז יב

בחלון ביתי ראיתי כפתאים אשר עתפתיים לזונת : אבינת • צבניס ז
 בכערים סקטנים : עבר בשוק • הזונה ובאשר יקרב לכותל ביתס ה
 וזהו אלל פיפת כמו זווית וכל לעדותי כוכב הזונת : כנשף • בזמן שסאור ט
 והוסך פתערבים : והנה אשס • הזונה בא לקראתו : שיע ר"ל גילס •

עלמה עד סלכ כדרך
 פפרינית כדי שיעורר
 סחכס חליהו"ט וכניר
 סלכ ר"ל סלכ מכוסס
 לכד סכל ססערז'וסדדים

עבר בשוק אצל פנה ודרך ביתה ה
 יצער : בנשף בערב יום פאישון לילה ס
 ואפלה : והנה אשה לקראתו שית •

פס מנוליס : סמיס יא
 סיא • ר"ל זועקות
 בקול גדול לסמ'סמנאפי
 ערבות קולס • וסררע
 שלא סלך כדרך סטוב
 סלא קרס מדרך סער

בחוץ פעס ברחבות ואצל פל פנה
 תארב : והחזיקה בו ונשקה לו העינה י
 פניה ותאמר לו : זבחי שלמים עלי י

כניסס לא ישכס
 סיכך מלשס סלכזעס
 סכאמר בסכל ככזסס
 כס מלך פניסס :

היום שלמתי נדרי : על פן יצאתי ט
 לקראתך לשחר פניך ואמצאך :

פעס כחזן • ופעס סחד י
 כרחובות לראות סס
 קמנל כולף : וסחזיקס י
 כז • סיכך מס ססלס
 לריך לחזור על סלשס
 וזסו פריזוט : זכחי
 סלמי' סייס זכחי' סלמי'
 וסלמתי כדרי' וסחר סזכח
 שספסס רלוי' לי סכאלכ

מרבדים רבדתי ערשי הטבות אטון פו
 מצרים : גפתי משבבי מור אהלים יז

עמי : על כן ילאתי לקראתך • סחאלכ עמי שיש לי סרזכס כסר שי
 ילאתי לקראתך : ערבדים • רזנס לומר קכשיטיס סססיפיס סז
 סמתי על מיסתי וערשי עשי' מברוקת ארוזס וסכליס סקורגיס סס
 מהסיס סנקיס סכא ממלריס וז"ס מלטון סלריס : כפתי • לסון י
 סכפתי רזנס לומר סריח כי דרך סזונות לייפוט סמטות ככגדיס סליס
 וסזוביס וסקטריס כספריס עסן לסרבות בזונס באפליס וקנמזן וכל עמי

וקנמוז
 כשמיס

משלי ו אבני צדק

יס כשמים : נרום . לשון טובע יחד נשמה באסנים עד הנוקר כי אין
 לנו מונע בנינו וז"ש נתעלסה באסנים ואם תירא מעבלי אינו בביתו
 ואם תאמר הוא קרוב ושמא יבוא לום אמר שלך בדרך מרחק . ואם
 תאמר אולי יבוא עליהם מדרכו לזם אמר עידע שרור סכסף לקח בידו
 לקנות סחורות רכס לא
 יס וקנמוז : לכה נרוה דדים עד הבקר
 יט נתעלסה באהבים : פי אין דה אישכא
 כ בביתו הלך בדרך מרחוק : צרור
 חכסוף לקח בידו לזם הכסא יבא ביתו
 כא הטתו ברב לקחה בחלק שפתיה
 כב תרחנו : הולך אחריה פתאום בשור
 אל שבת יבוא וכעפס אל מוסר אייל :
 כג עד יפלה חץ בכרו במהר צפור אל פת
 כד ולא ידע כי בנפשו הוא : ועתה בנינים
 כה שמעו ליוחק שבו לאמרי פי : אל
 כז ישט אל דרכיה לבך אל תתע
 כח יבנת יבותיה : פי רבים חללים הפילה
 כט ועצמים פל הרגיה : דרכי שאול
 ס ביתה יורדות אל חרבי מות : הלא
 חכמה
 סא הקשיבו אמרי פי : אל ישט . אליטה לכד לדרוך באהת מדרכי הזונת
 סב הנזכרת ואל תקע בנקיבותים כי בזם הוא קועס מדרך אמת : כירניס
 סג חסיתס וסרגס : דרכי שאול . סס דרכי מות לכן שמע לחכמה ובינה :
 סד הלא חכמה . ר"ל סחכמים סדורסים בכל בתי כנסיות
 וסדרות קוראים לבני סאדם ומכאר לסס חכמות סקורה .
 סה וסבונה סען קולם . לקראת בני אדם כדי שישמעו דברי כמו סריכל סנועק

יבוא עד זמן סמועד וכן
 בכסא ליום חנינו :
 סטעו : לזאתו ססר לז
 ברב לקחס ר"ל דיבורס
 מסכה לכנו אל דרכו
 סכיחוף כסור אשר סולך
 במסירות אל מקוס
 כב שיטנחו : וכעכס .
 וכנסת סממסר לרוץ
 בדברי סקב"ס ליסר
 סמחויב כזס סכסל
 רודף אחר סונס :
 עד יפלה . סיחסיוד חץ
 ככיו וסנואף יפול בסס
 כמו סנפוך סממסר
 ליפול אל פס בסביל
 סכאס מועטוט ולא ידע
 כי כנפשו סוא סחייסיו
 כד תלוי בו : ועסס כניס
 אחר ססרסכטי לסיני
 כסרמות אסס זוכס
 סחוייביס אקס לטמיע לי
 כיון סחני סניכס לכך
 סה סהסס סקוראים לבני סאדם ומכאר לסס חכמות סקורה .
 סה וסבונה סען קולם . לקראת בני אדם כדי שישמעו דברי כמו סריכל סנועק

אבני צדק משלי ה יג

שֵׁשׁ לוֹ מִיֵּי רִפּוּאוֹת שִׁבּוּאוֹ לְקִנּוֹת כֵּךְ מִכְרוֹת סְתוּרָה לְעֹבְרִים שָׂדִים
 לְהִשָּׁרֵם וְלִהְדַרְבֵּם אֵל סֶדֶךְ אֲשֶׁר לְכֹכֶם : לִיד שְׁעָרִים . לְסוּרוֹת
 לְאִיֶּה שְׁעַר יִכְנָסוּ . לְפִי קֶרֶת ר"ל בְּקוֹךְ הַעִיר סְתוּרָה כִּדְרַשׁ מִבֵּן
 פְּתָחַי שֶׁל פַּעַמֵי שְׂמוּכֵי סוֹךְ בֵּית זִבְעַת וְדוֹרַשׁ סְתוּרָה וְמוּכֵי אֹת
 וְמֵה אֹת : אֵינֶם . הַחֲכָמִי ד

מִדְּבַר עַם אֲרֻבַּעַם
 בֵּיתוֹת אֶחָד בִּיהִדּוֹ סְגוּלָה
 אֲשֶׁר הֵם רוֹלִים

לִידַע אֲמִיתוּת סְתוּרָה
 וְלִכְךָ קֶרֶס אִשִּׁים עַל
 שֶׁסְּאֻמִּים שְׁלִימִים סִכַּת

פְּשָׁנִים אֲשֶׁר הֵם רוֹלִים
 לִידַע זַעֲבִיבֵי עַם וְיֵשׁ
 זֶהֱם מַעֲשִׂים טוֹבִים

עֲלִיסָם אֲמַר זִכִּי אֲדַם
 לְסוּרוֹת שְׂאִיכָם הֵם
 שְׁלִימִים כִּרְאֻשֵׁי סְטֵלִים

אֲשֶׁר אֵין לָהֶם יֵדוּשׁ
 זַחֲכָמָה וְבִקּוּרָה אֲמַר :
 סְבִיבוֹתָאוֹם עֲרַמָּה .

סִכַּת הַרְבִּיעִית הִיא כַּת
 סְגוּרָה כַּת סְכָלִים
 כַּעֲדוּרִים מִכָּל חֲכָמָה

שְׂאִין זֶהֱם לֹא יִדְעוּ וְלֹא
 תִּבְנֶה אֲמַר וְכִסְלִים
 הִבִּינוּ לְבֹלָה תַּעֲטַקּוּ

זְדַבְרֵי שְׁטוֹת : שְׁמַעוּ .
 בִּי כְּגִידִים ר"ל חֲכָמָה שֶׁלְכָל חֲכָמָה אֲנִי מְדַבֵּר וּמַפְתַּח שְׁפָתַי הֵם מַשְׂרִים

וְדַבְרֵים אֲמִיתִים וְכַחַת הֵם כְּאֲמִירִים וְלֹא כֵן שְׁפָתַי רַשָּׁע : כּוֹלֵם נְכוּחִים
 לְשׁוֹן כּוֹכַח לְסִמְכִין הַקּוּרָה גַם הֵם יִשְׂרִים לְמוֹנְאֵי דַעַת שֶׁלֹּא שִׁיד אֲנִל
 סְתוּרָה אֲרִיכוֹת לְשׁוֹן : קָחוּ מִסְרוּ . בַּחֲרוֹזֵי לְקִחוֹת מוֹסְרֵי יוֹתֵר

מִלְקִיחוֹ בְּסֶף וְהַדַּעַת הַקּוּרָה נִקְרָה דַּעַת הַמַּה נִּבְחַר מוֹסֵב זֶהֱשׁ הַחֲכָמָה הִיא
 יוֹתֵר טוֹב מִכָּל מַרְגְּלוּת וְכֹלִים סוּכִים אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ זִבְעִיתוֹ וְשׁ וְכֹל חֲפָזִים לֹא
 זְאוּבוֹת : אֲנִי חֲכָמָה . מִבְּרַק וְיִוֹדַעַת כֹּל עֲרַמָּה עַד קוּדָה לִירְאֵי וְגַם יֵב

וְדַעַת

משלי ח אבני צדק

אני יודעת כל תוהו : יראת ה' ר"ל סחכס סחוא ירא יכד תקב"ה
בלבו ובפיו ולכן סחאס ברע ומתרחק מן הנאות לכן בלשר איתו חכס
רוחס איש גלון סחאס איתו ח"ס ופי קסבכות סחאס ר"ל ה' איש סאכנו
קוכוכנו בפיו סלום את רעסו ידבר וצקרכו ישים ארכנו את כל זס
יד סחאס : לי ענה . סיפר

יג ורעת מזמות אמצא : יראת יהוה
שנאת רע גאה וגאון ודרך רעופי
יד תהפכות שנאתי : לי עצה ותושיה
פז אני בינה לי גבורה : פי מלכים
סז ימלכו ורזנים יחקקו צדק : פי שרים
יז ישרו וידיבים כל שפטי ארץ : אני
יח אהבי אהבו משחתי ימצאני : עשר
יט וכבוד אתי הון עתק וצדקה : טוב
פזי מתרוץ ומפן ותבואתי מכסף
פז נבחר : בארח צדקה אהלך ברוך
פז נתיבות משפט : להנהיל אהבי יש
ואצרתיהם

סז וישר וחס שאמר ורזנים יחקקו צדק : פי שרים . ר"ל השר צריך לסיום
ללמוד סחורס סיסל רשיכ צן סחאכסיס ולא יבזה לומר לו סלל לסדת
יד חלמות סחורה ולשפט יס' אדל אסס ציקס לסיות סר וסומע עלינו : אני
סחכסיס . כל מי סציקס ללמוד ולסוב אותי וסוסק די אני אסכ גס לו חס
סלשר ומסחרי ר"ל סקס צציקר ומסחר ודורס אותי ומכקס ללמוד
יח ימלאוני ימול לעמוד על אמתתה של סחורה : עושר וכבוד . פי ממקור
יט חכמה ובינה יכול אדם לסטיג עושר וכבוד גס הון עתיק זס לציקס : טוב
פזי ספירות מרחמה שייב מוסכ וקבואת סחזרעת צכל ייס חס סלדס
פז גלמר עס ענמו לו עס קלמדיו כצפר מכסף : צלרח נדהס . מי סרונה
לתי יס חכס כחורס אזי צריך לסססלך כקוד כתיבות משפט ולכל יסס ימין
סל וססל גס צריך לסיות לימן לרקס וסבס זס יבא : להכסיל אסחי יס . וסוף

אבני צדק משלי ח יר

רמו על הים נחמים דבר שהוא מתקיים לעד : ס קנני . גסזס ככ
 ממאמר סקורה ר"ל שאני נבראתי קודם שמים וארץ וז"ש קנני מלשון
 קונס שמים וארץ . קדם מפעליו . מקודם נבראת עלם אני פייתי באשר
 באותיות סקורה נברא שמים וארץ דבתיבם בחכמה יסוד ארץ גס קודם
 כמא סכניד אני נבראתי
 דכתיב מאו וכמא כתיב : יחזרה קנני ככ
 ככון כמאך שאומעולם
 קודם סכברא סעולם
 נבחרתי : נכתי לשון ככ מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ : ככ
 נכתי מדין : באין ככ
 פסומס . קודם סייס
 עסומס נבראתי ובאין
 פעיכוס וככדי מים
 ריבוי מים אני נבראתי :
 כטרס . סהפעו
 סריס על מכוכס ולפני
 גימלא סגבעות ר"ל
 ססריס קטניס נבראתי :
 עד לא עשא . הקב"ה ככ
 ארץ ישראל וחון לארץ
 וראש עפרות עכל זס
 אדם סראשון אני
 נבראתי : ככנינו . ככ
 כעת סכין הקב"ה ככ
 סשמיס לסיס ככוכס כמיק כמרחק ובגדל . כחקו חין . כעת סחקק
 סקב"ה סגלגל על פני עהוס סהוי סמרכו ר"ל ככוסכלי סכעשיס כריד
 כתחילה לעשיס רוסס סעיגול וסיס כדור סארץ סס סייסי : כלמני . ככ
 כאשר אמן סרקיע ממעל וכסן לסס סייק וקיוס כלאר כייס . ראשון סיו
 עדיין לחיס ובכני כקרטו . כעוזו כלאר סיגבר מעיינט עהוס : כשומו ככ
 לים חקו שלא יעברו על סיכס . ומס סממ חקו סעס סקב"ה ככ
 וחק עד כאו פס עכא לולא זאס כחס ל אחד סיו מניף כל סעילס . וכי סכע
 סמיס לילד למקוס כמוד ומיס סיא גכוס מכל מקוס כככאו סמיס עד
 מקוס חול איז ככס ובגורס סולביס לאחור ולא יעברו פיו סל סקב"ה סס
 סני סייסי : וסיס סלנו . כסו סרדך סמלכיס סלל ימעקו כענמס כ

מישרי ח אבני צרק

עם גדול בכיסם כן סחבתם סים אלל הקב"ס חמון כי על ידי הקורס המליץ
 כל סכרואים עם זירופי אוקיות סים בה . ואסים כי קמידהס"מ מעשע
 לא עם סקורס לרוב גדול קבונס סים בה : משחקת לפניו . בכל עת אני
 משחקת לפניו : משחקת . אני משעה אנשים אשר הם בעבל ארנו
 ושעשעי . אני עם בני

יום יום משחקת לפניו בכל עת : אדם סעמחי במס שלמדו

לא משחקת בתבל ארצו ושעשעי את לב אחרי שאני כללום בכל

לב בני אדם : ועתה בניס שמעו לי מדוע סהמודות קבלו

לב ואשרי דרכי ישמרו : שמעו מוכר עמני וססיה מאוסחוס

לב וחכמו ואל הפרעו : אשרי אדם אל קבעלו סקורה

שמע לי לשקר על דלתותי יום יום מלבבכם . גם מלסון

לם לשמר מזוות פתחי : פי מצאי מצאי סמפרע לסיות עוסיס

לו חיים ויפקרצון מיהורה : וחטאי לב ספיסוד מה סבקוב

חמס נפשו כל משנאי אהבו מות : לבקורה : לסקוד על

לם סכונת לסיות מעשרה ראסוני ולזאות אחרון : ויפק רנון . ר"ל כל מס

סמבקס מהקב"ס עסה לו ססוא לרנון לפני סה"ס אלסוד וסוא כדאיסא

בזוהר על מדוע באתי ואין איס בו כי יקרכו עמו יתברך בבתי כנסיות

כאשר יועד סמלך לסמלא יחד עם בני סילו במקוס פלוני בבוקר וסנה

סבוקר אור וסמלך סשכיס סמה וירא כי אין איס ויזר לו באומר איס כבודי

אך אם ימלא איס אחד קויפר בעסו על סנוקריס וסמיות עם סאיס ססוא

עד יבואו כולם כדבר סמלך . כדבר סזה יקרא לנו בבתי כנסיות ססוא

יתברך לבקריס יבוא ביסו וסל לא ימלא איס אשר מדוע באתי ואין איס

ואס ימלא איס אחד לא כלבד יסוב סרון אפו כי אם ידבק בו ויסעעשע עמי

עד בא כל סקפל . וזה יאמר כאן כי מלאי לומר סלל נוקיד לסקוד על

דל חיתי לבוא ראסון בעוד סולת סגור סרס יפסח כי יפוק רנון מ"ס כי

לו סה"ס משעשע עמו : וחטאי . אשר סטא לו ולא סולך כמוסרי וברכי

סקורה עוסק סלימות וטובת סכפסו וכל מי סישכא אוקי ומרחיק עניסו

אבני צדק משלי טו

מקורה הקדושה היא אונן מוס סיכך מ לאי חיים :

א חכמות בנתה . בחכמה בנתה הקב"ה את העולם ר"ל הקורה
 נקרא חכמה ביבאיתות התורה ע"י ירופי אופיות ברא
 הקב"ה העולם ומלאו . הנבה . שבעה עמודים כמו אם רונם אדם
 לכנות איזם ביע לסיית
 חזק אזו נריך לעשות
 עשודי כן עשה הקב"ם
 לעולם שבעה ישי בראשי'
 גם שבע ספרים בתורה :
 טבחה . כמו אדם
 ששטס סעודס סכין
 לטבח בקר ולשקוט לאן
 ולמוגיין הסזק שאינו
 ראוי לסתים סי עד
 שימוגנס והכינה על
 ססולחן הססור מאלל
 ומטקה . כך הוא
 הקורה ערבה סולחנס
 מכל דברים ססס דמיון
 לאכילס וססס : סלחה נערוסיה . לקרא לכל איש ואיש לומר לו סרוז'
 ליסב לו על גפי מרושי כל אחד לפי כבודו וטעם נערוסיס כי טבע הזכר
 חוסק סנקיבס : מי פתי . שיש לו חסר סכל יבוא סנה וילמוד ממנו ד
 ויחכס : לבו . אכלו בלחמי וספו יין מסכסי כי סתורה נמשל ללחם ס
 ויין : עזבו פקאוס . דרך ספסיות וסיו ודרכו בדרך סתורה סנקר' ו
 בינה : יסר לץ . ליקח לו קלון כי סוא ילעיג על סכס סמיסר אופו ו
 ומי סהוא מוכיח לרשע לוקח לו מומו כי הרשע יאמר עליו שיש לו המומין
 מה סאמר הנדיק עליו . אלסוד יסר לץ ומוכיח לרשע מומו לוקח לו
 קלון וסוא עניו סתקוסשו וקוסו סיוסר המוכיח לכלסי סוכיח לסבירו מוס
 סיס בו במוכיח עמו . פן יאמר סול קורה בין עיניך וקיסס מנין סיניך .
 ובעובדא דגמרא מר פלוני סבאו לפניו לדין על אינן שעכפיו שזיקס רבים
 וסיה לדיין סהוא אינן כיוול בו וכסמעו את דברי בעל דין רש סלא יאסרו
 לו לחס סלום לקוז ולא סקסט ענמד תחילס . על כן סתק ועיכב סבעלי
 דיניו וסלח מיד לקוז אילנו . ובא ססליח ורמו לו סנקלן אז אסר לבעל סדין
 סיקוז אילנו . אז העיון פניו וסמר לו לסת לא סיס קינץ גם סוא . אז

אמר

משלי ט אבני צדק

אמר אם ט"י לא תראהו קנז לא תקח גם אתה ו"ס יסר לך ולמוכיח לרס'
 ט שמו לקח לו קנז שפני סיכול לומר לו למס אתה אינו עושה כן : אל
 ט טובח לך . כי הוא חכם בעיניו ולא נייט לך אבל קובח לחכם ויאסדך כי
 ט הוא חפץ בתיקון מדוסי' ולינו מחזיק עמו לפני : מן לחכם . מן המוסר
 וסיגס סיחבוט עוד .

וכן אודע לנדיק דרכי
 יוס' ויוסיף בדקתו :
 עחילת חכמה . סלמוד
 סראשון ספ' למוד סחכמ'
 סוא יראת סמים ססירא'
 סביא לאדם לסיות נכנע
 סחט סקב"ה . ודעס
 סקוסיס . קודס סלמוד
 סדס לטיס קדוסיטסיר
 סלידע נחכמות סלמיס
 סריך ללמוד בינע כי
 סחילות סולחו בינע סיא
 סא סליאת ססס : כי בי
 סרבו . כך אמר סחכמיס
 סנלל ונכסינע ירבו ימיד
 סי סיפו לך . סכח
 סחכמס וסי' יסיר יסיפו
 סך סנות סייס ר"ל סניס
 סל סייס סס פרנסס
 ס וכבוד : סס חכמת .
 ס על דרך סס חזק מס

אל תוכח לזן פן ישנאך הוכח לחכם
 ויאהבך : תן לחכם ויחכם עוד
 הודע לצדיק ויוסף לקח : תחילת
 חכמה יראת יהוה ודעת קדושים
 על בינה : פי בי ירבו ימך ויוס פולך
 יב שנות תיים : אם חכמת חכמת לך
 יג ולצף לבדך תשא : אשת פסילות
 יד המיה פתיות ובל ידעה מה : וישבה
 לפתח ביתה על פסא מרמי קרת :
 טו לקרא לעברי דרך המישרים ארחותם :
 טז מי פתי יסר הנה וחסר לב ואמרה לו :
 ז מים גנובים ימקרו ולהם סתרים
 ח ינעם : ולא ידע פי דפאים שם
 בעמקי

א חתן לו : ולצט . סוא ססיפוד סלכך סשא סעונס : אשפ בסילות .
 ב יס כס נעונס נפתח ביסס לא נסוד נתיב כמכנס סנכונות רק כפרססיא
 ג טו על כסא נאום כמקוס עוכריס וסניס : לקרא לעוברי דרך . להטוס
 ד שז סדרך טוב ואומרס : מי פתי . סלא כודעיס להשמר ממנס לכך קרייס
 ה יו סתיולא סחונס הראת פסי : מיס גנובים . יוסר מתיקות מחניקונס
 ו ט כבסך איז טעס כילות פנויט ככילת אשפ איס : ולא ידע . זה סייס ספתי
 ז סכפסס לא יריגיס שמוס ספעולס יחייב מיקס וסאנסיס סאוס ון לענתס
 ח יודין לעטק ססאל סיפך סרודפיס ססר פסכמס סנאמר ויוסיפו לך
 סנוח קייס : ססלי

אבני צדק משלי י טו

א משלי בן חכם . ישמח האב כי האב יודע לו החכמה יותר מאשר
 ג"כ אשר ישמח האב . ובין כסף . יבא לאמו יגון וער
 יותר מאביו כי האב ינא וככנס ואינו רואה נשקו כמו שאם שאל עומד
 קמיד בירכתו ביתס . גם יש לו מורא בפני אביו יותר מאמו : לא
 יועילו . לא יועיל לאדם
 באותו אונתו שקינן ב
 בעולם וברשע אכל
 בתיקת תביל ממוס כי
 בזכות סדקס ינלל אים
 את עמו ממוס אף
 שגור עליו מיסה יארך
 ססס יכרך ימו בזכות
 סדקס : לא ירעיב .
 לפ שיהיה רעב בארץ לא
 יסר לו אכל סכר
 פרטע'לסווסס ולרשע'
 יסרכו ס' עליסס וימסר
 להכילו עליו עונסס
 סריס וקסס : ראש .
 מיסהוא עוסס כף רמיס
 סיפו לסיוטעני ורשגס

ב פעמקי שאול קראיה : משלי שלמה
 בן חכם ישמח אב ובן כסף חגרת
 אמו : לא יועילו אוצרות רשע
 וצדקה תציל ממעת : לא ירעיב
 יהנה נפש צדיק והות בגדים ידורף :
 ראש עשה כף רמיה ויד הרוצים
 תעשר : אגר בקיץ בז משכיל נרדס
 בקציר בז מביש : ברכות לראש
 צדיק ופי רשעים יכסה חמס : זכר

צדיק

רש מחמת קיטיעני עישר לכף רמיה עד פסולת עושס דלות גם
 דלות עושס פסולת . ויד הרוצס . סס סריס שיש להס בטחון ועושס
 עיסקס בזריוות ולא בעללות ושדקדקס לשהול באמונה סופס להיות
 עשיריס : אגר בקיץ . ר"ל סמסביל הרואה את סטולד איגר בקץ סמוא
 עת זול לקכות להסתפק ממנו כל סמסס אכל מי שנירדס בקציר ומתעלל
 לקכות לעת סוול צריך לקכות סתמאה סוקר וכסבא זמן סחורף סוא
 ברעב ובזמא ונקראו כן סמבייש אביו ואמו : ברכות לראש . זדיק
 כל העס מברכין לזדיק מפטי מעשס ע בים שליוסכל עומדים לו סכווכתו
 קמיד לטוב ולטיב לאחריס . אכל סרססס סס בס סך זה כיתסיף
 רוליס לסרע לאחר סוכך יסיה נמולו שיכסו להס ויסרג' אומס מן סחמס
 סעסו . גם פירסססס חכסס סחמס בפני סבריות כסרואיס ססבריוס
 מברכיס סלדיק מעליות ס סחמס בפני סבריות כדי שלא לקללס איתס :
 זכור . סמוכר סלדיק סברכוהן כחיסס מן לאסר סמיתו סרשעס

משלי י אבני צדק

ח רָקִיבֹן עוֹלָה בְּשֵׁמֶס שְׁאִין אֲדָם חֶפֶץ לְחֹזֵקִיר אֹתוֹ וְנִשְׁתַּכַּח מֵאִינוֹ : חֲכָם
 לֵב . מִי שֵׁשׁ לוֹ חֲכָמָה בְּלִבּוֹ יִקַּח לְעַמּוֹת מַטּוֹת כְּדִי לִבְנוֹא לְחַיִּימָם "כִּכְמוֹ
 שְׂעָשָׂה מַשֶּׁס רִבִּיבוֹ ע"ס שֶׁכֶּל יִשְׂרָאֵל מִיּוֹ עֵיטָקִים בְּבִיזוֹת מַזְרִים וְהוּא הִים
 עוֹסֵק בְּעַמּוֹת שְׁנֹאפֶר וִיקַח מַשֶּׁס אֶת עַמּוֹת יוֹסֵף . גַּם חֲכָם לֵב יִקַּח
 עֲנוֹת ר"ל מִקְבַּל מַהֲמַסל

צַדִּיק לְבָרְכָהּ וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקַב :
 ח חֲכָם לֵב יִקַּח מִצִּוֹת וְאִוִּיל שְׁפָרְתִים
 ט יִלְבַּט : הוֹלֵךְ בְּתוֹם יֵלֵךְ בְּטַח וּמַעֲקֹשׁ
 י דִרְכֵי יוֹדַע : קוֹרֵץ עֵינָי יִחוּ עַצְבָּתָה
 יא וְאִוִּיל שְׁפָתִים יִלְבַּט : מִקּוֹר חַיִּים פִּי
 יב צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יִכְסֶה חֶמֶס : שְׁנֵאָה
 חֲעָרֵר מִדְּנִים וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶה
 יג אֶהְרָה : בְּשִׁפְתֵי נָבוֹן תִּמְצֵא חֲכָמָה
 וְשֶׁבֶט

בְּעַקְמוּמִית וְאַלְמוֹת וְעוֹת וּמוֹיָק לְאַחֲרִים יוֹדַע יִשְׁנֵס וְיִסְרֵעַל דֶּרֶךְ
 יוֹדַע אֲנָשִׁי סוֹכּוֹת : קוֹרֵץ עֵינָי לְהוֹיָק לְאֲדָם בְּרַמְיוֹתָיו וְיִעַן עַלְכוֹס
 וְכִלְיָמָה לְעַמּוֹת בִּיעֵשׂ עַל זֶה . וְאִוִּיל שְׁמַדְרָר דְּבָרֵי שְׁטוֹת לְקַטְטֵר וְלִחְרָר
 רִיבֵי לִבְט שֶׁכַּח דִּיבֵר פִּיּוֹ מִצִּיא עַל עַמּוֹת מַכְשׁוֹלֵת רִבִּים אֲשֶׁר יֵעַנֵס
 עֲלֵיהֶם : מִקּוֹר חַיִּים . כְּמוֹ שְׁהֲרַסְעִים פִּיהֶם מִכְשָׁלִים כֵּן הִלְדִּיק
 פִּיהֶם יבֹא חַיִּים לְעוֹלָם שֶׁלְמַדִּים עִם אַחֲרִים דְּבָרֵי תוֹרָה וּמִטּוֹת . וּפִי
 רְשָׁעִים . תַּעֲלִים וּמַכְסִים שֶׁחֶמֶס כְּדִי שֶׁלֵּא לְהוֹרֵר מִשְׁכּוֹ וְאַחַר כֵּךְ
 יב מְגַלִּים לְאַחֲרִים וּמְדַבְרִים לְשׁוֹן סָרַע וּמַלְטִין : שְׁנֹאס . כֹּאֲשֶׁר יִשְׁכַּח
 אֲדָם לְחִבְרֵיּוֹ מִתּוֹךְ גּוֹדֵל שְׁנֹאס שֶׁתְּקוּעָה בְּלִבּוֹ בְּקִלּוֹת יִסְעוֹרָרוּ בְּנֵיהֶם
 מְדוּמִים וְרִיבִים וְקַטְטוֹת . אֲבָל הַאֲשֶׁרֶם טוֹב בְּסִפְדֵּךְ כִּי עַל כָּל פְּשָׁעִים
 שִׁפְסַע אֲדָם לְחִבְרֵי אִינוֹ חִיפֵס מִהֶמָּה גּוֹדֵל הַאֲשֶׁרֶם אֲשֶׁר יֵם בִּינֵיהֶם
 יג מַכְסֵה אִיחֵי כַּעַם מַהֲסַפֵּס כִּנְגִדוֹ וְלֵא יבּוֹאוּ לִידֵי קַטְטוֹת : בְּשִׁפְתֵי
 נָבוֹן . ר"ל אֲפִי בְּשִׁיחֹס חוֹלִין שֶׁל תְּלַמִּדֵי חֲכָמִים נְרִיבִין לִישׁוֹד שֵׁס דָּם
 אִיזָה חֲכָמָה כֹּאֲשֶׁר שֶׁתְּמִיד יֵם כֵּס אִיזָה דְּבָרֵי חֲכָמָה מִחֲכָמוֹת הַתּוֹרָה וְלֵא
 כֵּן חֲסֵר לֵב שֶׁמְדַבֵּר דְּבָרֵי קַטְטוֹת עַד שֶׁדְּבָרָיו כַּעַס לוֹ לְשֶׁבֶט לְסָכִית אֹתוֹ
 עַל

אבני צדק משלי י ח

על דברי פיו שדיבר שלא בסוגן : חכמים . לא ימסרו לחווק דעתם כי
 אף שסם דברי חכמה וכבוהים למצין מכל מקום אינם שממרים לחוק
 ולגלות דעתם . ופי' אביל . הם דברים של מחתק ושאר דברי שרעים
 ומנינים מכל מקום כפיסם מקרבים לחווק שטות שלפס : סוף עושר . טו
 משון העשיר הוא
 בקריות עון שמליל לעת
 מלחמה האנשים אשר
 טמם בעיר מפני
 פסונאים ושודדים זמניק
 העינים כך מליל עושר
 עצמו בממנו אף שהוא
 אינו חכם . ודלים מכח
 רעים לא יבול לסניל
 עצמו אף שהוא חכם :
 פעולת צדיק מעשיו של
 צדיק כדשישיג אורחות
 חיים סן חייגוף וחייכפס
 ולא לו לכדו אלא אפי'
 לאחרים כי ישקל לעשו

ושבט לגו חסר לב : חכמים יצפנו יד
 דעת ופי' אייל מחתה קרבהוהוץ עשיר טו
 קרית עיון מחתת דלים רישם :
 לפעולת צדיק לחיים תבואת רשע טו
 לחטאת : ארח לחיים שומר מוסר יז
 ועובתוכחת מתעה : מכסה שנאה יס
 שפתי שקר ומוציא דבה הוא כסיל :
 ברב דברים לא יחדל פשע וחושד יט
 שפתיו

רק טוב חשנם תבואת איש רשע ר' לעקקו וענינו הם חטאת לכך
 מביאי את עצמם ואחרים אל מות : ארח לחיים . אם רונס אדם לילך יז
 לחיי עה"ז ולחיי עה"ב ישמור סמוסרמס שנמלא בקורס ומה שהחכם
 מוכיח אותם ואלכל העווב ואינו הש לשמוע מוסר לא די שמקעה ומעוה את
 עצמו אלא גם לאחרים הסולכים עמו ולאכלים ושוקים עמו ושומעים
 לדבריו ולענתיו : מכסה שנאס . סחנף שישלו שפת שקר מכסה יס
 שנאס בלבו ומדבר אחד בפס ואחד בלב . ומניא דבה . סמספר
 בגנות הכירו אף שהוא אמת כדי לכיפו ולסכלימו מכל שכן אם הגנות
 הוא שקר בקרא מניא דבה . כיון שהוא אינו מכוון להוכיחו רק לסכלימו
 וללערו . ואוקס סמבייסי יעמדלו נגדט לכך הוא כסיל : ברב יט
 דברים . בא לגנות סאנשים שמרחיבים לשונם אפי' לתכלית הטוב מכל
 מקום מרבט דברים מרבה חטא ע"ד שאס' רשב"ג כל ימי גדלתי בין סחכמי'
 ולא מלאטי לבין טוב משעיקס ארו"ל שנידיקלוגין ר' לשרים ממניס
 היו עומדים לפני אפדרייחנכס אחדסיה מלמד על הדיבור שהוא יפס ואס'
 על פסעיקס אשר אחד למלך מרימלך אין טוב סן שדיבור בעולם ס"ל

משלי י אבני צדק

סמלך סיאך א"ל אילולי דיבור לא היו מלכים מפמלבי' וסבלות מתקלסו' וזוט מסא ומסן בעולם . א"ל אנדר"יאנס יפה דברת . א"ל ללאותן אחר שהים למד על השקיקה סיאך אסה אומר על השקיקה שהוא טוב . כף לדבר בא סבירו וקטרו על פיו א"ל סמלך למס סטרס אוקוא"ל מרי מלך מסואס משלי על

סלי אני לסדתי ודיבור על דיבר ווס בא ללמוד משלי על שלו משלו על שלו ילמד . לכך אחר שלמה לא אחרת . שפאלס פיך וקסא יוסב וסוסק אלס חסוד שפטיך מלחסיח בסבירך . כנור ללונך מרע כי ברוב דברי' לא יחדל פסע לכך וחוסך שפתי ר"ל מלהרבות דברים כיהס לעולם ילמד עם סלמיו

כ שפתיו משפיל : כסף נבחר לשון
 בא צדיק לב רשעים במעט : שפתי
 צדיק ירעו רבים ואוילים בחסר לב
 כנ ימותו : ברכת יהוה תעשיר וילא
 כנ יסיף עצב עמה : בשחוק לפסיל
 עשות זמרה וחכמה לאיש תבונה :
 כד מגורת רשע היא תבאנו ותנאות
 צדיקים

לעת הנורך סוא חסביל ומליוס במארז"ל
 כ בדרך קטרה : בסף נבחר . סאין בוסג' פסולות כך סוא דבריו של
 לדיק שמדבר דברים נבחרים ככסף נרוף וטסור ואינו מדבר אסד בפס וא'
 בלב ולא כן לב רשע מעט סוא נבחר כירוב דבריו לא כמלך בו דבר טוב :
 בא שפתי לדיק . יתפרנסו אנשים רבים שלומדס דרבי חיים . וסולס לא
 די שלא ילמדו אחרים דרבי סוקר אלס סוא ענמו סת בלא מוקר :
 כנ ברבות ה' . כסק"ס סולח ברבס לאדם סיא תעשרנה בלא יגיע ובלא
 עמל יבוא עליו סעוסר מחמת ברבות ה' סולס יוסף ענב עמס באשר
 סיס עשירות סאין לבעלים נחמה מהס מחמת סיס בה עול' אבל העשירות
 ססוא ס"ס און ענב בס רק סכל סמחה ויס לסס מפתח ובה ויד על עשירו'
 כג סלסס : בשחוק . ר"ל כמו ססחוק ססוא בקלות סלסס סוסק מחמת
 ססרגל סיס באדם לשחוק מחמת טבע שלו כמו כן סיא הזמס בקלות
 אלל רשע מחמת ססרגל כמו אדם שוסקס סיס עולם ר"ל כמו סיס ססוא
 בקלות לספית כן עמס אדם עולה ומו יסס סוא ללסון ססחבות רעות לעסו'
 ססירות ומלסיכות . אבל מויוסס קסמור עליך סיא מחסבות ססירס
 כד וכמו כן סיא חכמה בקלות לאיס תכינה מחמת ססרגיל : סטרס
 רשע . ספקד ססרסע ספקד ססכריות סחמת עולם ועמל סעוסס

אבני צדק משלי י יח

ה'א פצול עליו . ותאוס נדיקים מהם שהנדיקים מתאוסים על מבלתן של
 רשעים יסן ר"ל הקב"ה מי שיש יבולת כידו ליתן : כעבור סופת . כמו כש
 ספרוח עובר והולך מהרה בן יעבור הרשע פתאום ואיננו אבל נדיק יסוד
 כמו יסוד עולם שלא עמוט כעובן סוק נדיק לנרות ע"כ כי שבע יפול
 נדיק וקס : כחומץ כו

לשיטת . שאינו טוב
 ומוק לאדם בן יזיק אלו
 העניל לסולחיו באשר
 לפעמים מלכים וסרים
 סולחים סנה וסנה לבקש
 עזרה מאוסניהם להלחם
 עם סוכאיהם ובאשר
 העלל מתרשל בשליחות
 ומאחר פעמיו לבוא אזי
 כפסד כל המלחמה :
 יראת ס' . תוסף ימים כו
 לאדם על יפיו אשר סס
 קטובים לו כי מנד שהוא
 מתדבק בהקב"ה יכלל

צדיקים יתן : כעבור סופה ואין רשע כס
 וצדיק יסוד עולם : כחמץ לשנים כו
 וכעשן לעינים בן העצל לשלחיו :
 יראת יהוה תוסיף ימים ושנות רשעים כו
 תקצרנה : תוחלת צדיקים שמחה כו
 ותקנות רשעים תאבד : מעוז לתם כס
 דרך יהוה ומחיתה לפעלי און : צדיק כו
 לעולם בל ימוט ורשעים לא ישבנו

ארץ

מרעו שסס סביב למות במארו"ל אמרו ר' יוחנן שקדש ראשון שעמד ת"י
 סנים ולא שמשו בו אלא שמוכה בהנים ומקדש שני שעמד ת"ך סנים שמשו
 בו יתר משלש מאות בהנים מפני ססיה רשעים גם מעשה בר' שמעון בן
 הלפתא שהלך בחני סלילה עברית מילס מלא מלאך סמוס בדרך ראס
 אותו משחק א"ל מי אתה א"ל סלוחו של עקס א"ל מפני מה אתה משחק
 א"ל מפני שחסן של בריות שאופו איס אמר לך על הסעודס מייזז סאני
 מייסן לשמחת של בני . וסרי סניע פרקן לייזז אחר ל' יוס א"ל סראס
 לי פרקי א"ל לא עזיך ועל כיואל כך אנו סולט סהקב"ס ספן כמעטיכס
 סטובים ועוסף לכס חיים סכאמר יראתה' תוסף ימים . אבל הרשעים
 סחסת מעשים רעים סלסס ימוסי בלא עיתס : תוחלת נדיקים . ר"ל כס
 סנדיק כל מחשבותיו וחסקו על התורה ומעשים טובים וזס יבוא לידו חיים
 כנתיס ואין לך ססחס גדולס מזו . אבל תקות רשעים סוף על תאות עה"ז
 ועל גופו סאבד וכלס : מעוז לתס . דרבי ס' ססס תורה ומעשים טובים כס
 מנילסו מכל נרס וזוקס . אבל מחיתס ר' לעונס הוא לרשע סעובר על
 סמניס ולקס : לעולס . ססגמתו של סהקב"ס עליו לעולס לא ימוט ס"ו כי ל

משלי יא אבני צדק

שבע יפול לדיוק וקס אכל קרשע יפול בלחת וז"ש ורשעים לא ישכנו ארץ
 וקקיא איתם מן הארץ :
 לא פי דיק - סמוהיר לעס מבלתי יודעים קורס ומלות ומחזיר
 אותם לעוטב ודבריו עושים פירות וז"ש ינוב הכתם לשון כיב
 שפטים ולשון שלרשעים
 לא ארץ : פי צדק ונוב חכמה ולשון
 לכ תהפכות תברת : שפתי צדק ידעון
 א רצון ופירשעים תהפכות : מאוני לכ מן העולם : שפתי
 מרמה תועבת יהוה ואבן שלמה
 ב רצונו : בא זרון ויבא קלון וארץ
 ג צנועים חכמה : תמת ישרים תנחם
 ד וסלף בגדים ישרים : לא יועיל דהון
 ביום עברה וצדקה תציל ממורת :

צדקת

א בין אחים : מאוני מרמס . שלמה המלך מדמה מהשבות הרשע
 למאוזי מרשע כאשר שדרכי הרשע אינם ביושר כמו מאוזי צדק ודרכי
 ב לדיוק הם ביושר שלימים וישרים וז"ש ולא בני שלימה רגונו : בא זרון -
 כאשר איש ידבר גבוה ובא בזיון ובמועד עם חבירו להרהר ריב בלי
 סיבה אותו איש מביא על עצמו קלון ולכן כן סלדיקים שומעים הרפתם
 ג ואינם משיבים ותאונות ככנעת זום לסם חכמה : קמק ישרים .
 אשר דעתים ושכלם נוטם לעולם ליושר ולקמימות יחס ויכתגם להשיב
 סכליתם אשר לבו יתאום לו ולא בן חבונדים הרשעים שלכם נוטם
 פסיד לעשות עולה ומרמס לכך אותו הטאי שדרס רונם לומר ישמיהם
 כי מכל קטא נעשה וכברא משחית אחד זום מסייע לו להמית אותו :
 ד לא יועיל . כל ממון שנעולם להניל אותו מיום סמות המר שסוף יום
 עברה לעבור האדם מן העולם . אכל מכה סדוקה שאדם עושה למעשים
 אם נגזור עליו למות אותו צדקה סולך לפכיו והקב"ה מוסף ימים ע"ד
 אם יש מלאך מליץ אחד מניאלף לחגיר אדם ישרו פדעהו משפט
 שגאקי בופר כי שכה סדוקה בורא מלאך ואותו שלאך מניל אותו :

נדקות

אבני צדק משלי יא יט

לדקות תמים . זכות שפעשו הם תמימים מבח זה יש לו שלום עם בני אדם אשר על כן תישר דרכו אף שיבוא לו לפעמים אימתו מבולות ובגעים רעים לא יזיקו ויכלל חסם שפעשו תמימים מגין עליו . ולא בן חרשע שפעשו הם מקולקלים שבני אדם שונאי אונתו יכול מבח רשעו שפוטם אף אם הוא על

דרך קישר היפוך צדקת תמים תישר דרכו וברשעו
הנדיק : נדקות ישרים . יפל רשע : צדקת ישרים תצילם
בזכות שהם ישרים עם בני אדם לכך ישרם מניל אונתם שמתקרא עולם ושפגע בני אדם ושכנדי
בני אדם לכך ישרם מניל אונתם שמתקרא עולם ושפגע בני אדם ושכנדי
אונתם שמתקרא עולם ושפגע בני אדם ושכנדי
הם הרשעים ילכדו מבח סיוטם כי מכל חטא שפוטם צורא סלאך

אכזרי ורודף אונתו עד למותו : צמות . פאשר ימות אדם רשע תמות ספקים שלו באשר שכל תקות של אדם רשע הוא על ענייני עם"ז לבנות בתים ולנשות פרדסים ולאסוף כסף ווספולאכול ולסמית ולטיול ולסחוק בכל מיני סחוק ובמותו נאכד הכל ממנו . גם תוחלת ר"ל תקות האנשים הרשעים שעושים און ועמל ובעלי זרוע הם מקוים על הלחטתו לסגין ולעזור ולסושיעו וצמותו אכדס הכל : נדיק . לפעמים שמניל הקב"ם הנדיק מורה ויבוא רשע תחתיו להיות כפרתו ע"ד מאורו"ל מסהוא שרשע שגירש את אישי ישראל מבית סכסא וככנס הוא וכשנו סכסא ואין ספק כי מה' לבאות ילא שרשע יגרשים וימות תחתיו אית' במשלות שועלים משל הוא שדימת השועל את הזאב ואמר לו שיכנס לחצר היהודים בערב שבת ולתקן עשהם נירכי סעודתם וסוף יאכל עמהם בשבת וכשנא ליכנס חברו עליו במקלות בא הזאב לחרוג את השועל א"ל השועל לא הלקוד אלא בשביל אביך שפעם אחת תקחיל לסייע בשעודה ואכל את כל ניסוד טוב אשר הוא לו וכשביל אבא אחי לוקה א"ל הן אבות יאכל בוסר . אכל בא עמי ואראך מקום לאכול ולישבע בא על סבאר ועל שפתו מוטל עץ וחובל מושכב עליו ובשני ראשים סחבל שני דלוים קשורים .

ככנס השועל בדלי עליון והכביד ויורד למטה ודלי סתחתין עלם א"ל הזאב למה אתה ככנס למטה ומה אתה עושה א"ל יש כאן כשרוג ביכה לאכול ולשבע הראהו לדמות סלכנה במים כדמות עגול כמין גביכה עגולה א"ל אחי היאך ארד א"ל סכניס בדלי עליון ככנס וסכביד וירד ודלי ספשוכל

משלי יא אבני צדק

עליו עלם אל' סיאך אני עולם אל' לדיק מרם נחלץ ויבא רשע תחתיו :
 ט בפה חנף . שאינו מוכים לרעמו ושראת להבירו אף שהוא רשע ורואה
 ממנו מעשים אשר לא יעשה משכחו בפניו בשביל חניפתו בשביל זה
 הבירו משחית רעמו ומביא אותו לבור שקת שהוא גורם ששם מעשים
 רעים ולא כן סלדיקים

שמוכיחי לרעים ואומרי
 מפני מה אתה עושה
 כזאת וכזאת ואיך הוכפי
 לרשעים רק מוכיחים
 על פניהם בשביל מנע
 עצמו מלעשות עוד
 ומליט וחולצים אותו מן
 החטא : בטוב .

כאשר יטיב הקב"ה את
 סלדיק ישמחו כל אנשי
 עירו כי בטובם שקיבלו
 סכאם ממנו ונשובתו
 מיטב לאחרי ג"כ ובהפיך
 אלל רשע לא די שאינו

ט רשע תחתיו : בפה חנף ישחית
 י רעה וברעת צדיקים יחלצו : בטוב
 צדיקים תעלין קריה ובאבד רשעים
 יא רנה : בברכת ישרים תרום קרת
 יב ובפירשעים תהרס : בז לרעהו חסר
 יג לבואיש תבונות יחריש : הולך
 רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה
 יד דבר : באין תחבולות יפלעם

ותשועה

משמחם בטובתו אבל משמחם אם יבוא אליו איזה עונש כדכתיב באבד
 רשעים רנה כי בשלוותם שויקים לרבים אם יש להם כח עושים כל עולות
 ז ומלשינות ומסירות : בברכת . כאשר יברך ס"י את סלדיקים והישרים
 תרים העיר כי הם נותנים עזרתם לכל בני העיר אבל הרשעים לא די
 שלא נתנו לאנשי העיר עזרתם אלא בפיהם תהרום הקרים ותעיר כי
 הרשעים מדברים עמד בפיהם שלא כהוגן ובפיהם ימסרו שמון של ישראל
 ז וכלקח כל העיר ושהרסים עמד ומטיב העיר : בז לרעמו . שאים
 שהוא חסר לב מבזר רעמו הבירו ולא מניה לרבר הבירו שהוא הושב עצמו
 לחכם יותר וחושב לרעמו לשוטה ולכסיל ולא כן איש עבדות וחכם אינו
 מבזר את רעמו אבל יחריש עד כלם הבירו לדבר ואע"פ שאינו אומר לו
 דבר חדש מכל מקום לכבודו ישמע דבריו ועושה עצמו כאילו לא שמע
 יג מעולם זה מדבר : הולך רכיל . לא די שהוא עגלם דברים שלא נאמרו לו
 בסוד אלא אפי' סדברים שנמסרו לו בסוד נמור הוא עגלם אבל איש נאמן
 שהוא מושל ברוחו לא די שמו מכסה ומעלים הדברי' מה שנאמרו לו בסוד
 ז אלא לגודל מעלתו הוא עבס' אפי' סדברי' שלא ניתן לו בסוד : באין תקבולו .

אבני צדק משלי יא כ

מבלי עמל ומחשבה יפול עם סיוולא למלחמה ותסועה יבוא ברוב ענות
 סיועוים . גם באין תחבולות כספרים בחס על ישראל ואינן כוסנין לב
 להבין להתענות וליטן זדקת ולעשות תסועה יפול עם אבל תסועה בלחם
 ברוב יועז ר"ל סחכם שדורש ברבים דברי מוסר כדי לעשות תסונם בלחם
 תסועה לישראל : רע טו

<p>ותשועה ברב יועץ : רע ירוע בי ערב טו זר ישנא תוקעים בוטח : אשת יחז טו תתמד כבוד ועריצים יתמכו עשר : גמל נפשו איש חסד ועבר שארו יז אכזרי : רשע עשה פעלת שקר וזרע יז צדקה שכר אמת : בן צדקה לחיים יט ומרדף רעה למותו : תועבת יהודה כ עקשי</p>	<p>ירוע . לשון תרועס בשבט ברזל ר"ל ישר סלחם סנעסה ערוב לורואינו מכירו ונריך לשלם משלו וסוף מוטל על הכריות אבל מי מסוף סונא לאותן חנשים שתוקעים בפס ונעשו עריצים לאחרים האים מסוף יושב בטח : אשת חן . הלוקה אשה טו בשביל שהיא כושאית חן</p>
--	---

בעיני כל רואיה מפני
 חיל זאת האשה תתמוך כבוד בעלם בשבילם יתכבד בעלה אבל העריצים
 פרשעים לא ישתדלו לקחתאשה טובה רק ישתדלו לקחת אשה
 שיקבלו ממנה הון רב : גומל נפשו . מי שהוא גומל טובים יז
 לקרוביו וגם עם כשמתו לעשות מצות ומעשים טובים וסוף איש חסיד .
 אבל עבר שאירו ר"ל שעוכר גופו בטירדות עם"ו אף מסוף בעל בשר
 מכה תאות עם"ו וריבוי אכילת ועענוגים מכל סקום הוא אכזרי על
 גופו כי מרבה בשר מרבה ריחם גם עוכר שאינו מי שעושה מעודות
 אירוסיין וברית מילות ואינו מבקש על שימסתו קרובים העניים שלו
 מקטרגים עליו מלמעלם : רשע - שכוונתו הכל לאסוף כסף וחסד יז
 ומרגליות ולכסוף הכל אבד שבמותו אינו יכול ליקח עמו אפי' דבר מועט
 ב"ל במותו יקח כל אפי' פרוטה אחת . אבל סזורע זדקת היא פעולת
 אמת כי בטוח הוא שיקבל שכירות שלו בקוף באדם ססוכר אמת מים כדי
 ללקוט דגים וצטוח שימלא דגים סרבים כך מי סזורע ממונו לזדקת :
 בן זדקת לחיים . כמו שאמיתתם של זדקת היא לחיים כך סמרדף רעם יז
 שסתהלל עצמו ברעם שעושים לחכירו הוא למותו מכה זס מקצר ימיו
 בעם"ו ובעה"כ : פוענות ה' . סאלנשים פרשעים שהם עוקשים בליבוטם כ
 וקס

משלי יא אבני צדק

וְעַתָּה נִתְעַבְרִים בְּעֵינֵי הַקֶּבֶד כִּי מְדוּתוֹ הֵם שְׁלֵימִים לְכָךְ אִוְטָן אֲנֵשִׁים שֶׁעַם
 בֶּן שְׁלֵימִים וְתַמְיַד דָּרָךְ הֵם רְגִוּים לִפְנֵי הַקֶּבֶד : יָד לֵיד . מִי שֶׁמִּבְקֵשׁ
 מִשָּׁם יִתְבַרֵךְ שִׁשְׁלֵם לוֹ מִיַּד שֶׁכֵּר מִנּוּם שֶׁעָשָׂה וְאִינוֹ רְגִוּהָ לִסְכִּיחַ לִבְנֵי
 אַחֲרָיו מִזְכוּתוֹ לֹא יִקָּם בְּכִינוּ שֶׁרַע בְּאִשֶּׁר שֶׁאֵין לָהֶם זְכוּת אֲבוֹת אֲבָל זֶרַע
 הַלְדִיקִים שֶׁאֵינֶם מִבְּקָשִׁים
 רַק שֶׁתְּנוֹת חֵסֶד וּמִנִּחִים
 זְכוּתָם לִבְנֵיהֶם לְכָךְ
 כִּמְלֵטִים בְּכִינוּ מִרַעַה
 בְּסִבִּל זְכוּת אֲבוֹתָם
 וּבִאֲמַתְקוֹ שֶׁל חַמִּי
 מִסֶּרֶר אֲלַחֲנוּ דִין
 מִנֶּאֱפִיזֵם שֶׁאִשֶּׁר הַסֶּרֶר
 גִּלְסָה אַחֵר גִּילָה בּוֹמֵן
 שֶׁסּוֹף לְדִיק בֵּן לְדִיק
 כִּי אִם הוּא בֵּן לְדִיק
 וְמֵה שֶׁסּוֹף עוֹשֶׂה
 אֲבוֹל מִמְלוֹת שֶׁעָשָׂה אֲבִיו .
 הַנִּיחַ לִבְנָיו יֵשׁ גִּילָה אַחֵר גִּילָה
 וְלֹא בֵּן אִם הוּא רַעַע בֵּן לְדִיק
 אֲבוֹתָיו וְלֹא הַנִּיחַ לִבְנָיו כְּלוּם .
 וְאִם הוּא לְדִיק בֵּן רַעַע לְרִיד לִסְכִּיחַ זְכוּתוֹ
 לִבְנָיו וְהוּא אֵין לוֹ זְכוּת אֲבוֹת אֵין לוֹ גִּילָה וְיֵשׁ לִבְנָיו גִּילָה אֲבָל אִם הוּא לְדִיק
 כִּי בֵּן לְדִיק יֵשׁ גִּילָה אַחֵר גִּילָה : כּוֹס זָהָב .
 מִשָּׁל הוּא עַל תְּלַמּוּד חֵכֶם
 סְפוּרָה מִן הַתּוֹרָה אִלּוּ לְמַד וְאִינוֹ מִקִּיִּים סְדִמִּין כִּמוֹ כּוֹס זָהָב בְּאֶף חוּר
 שֶׁמִּלְכֵלֶךְ תְּנוֹס בְּטֵיט וּבְלוֹאָה .
 כֵּךְ הַתּוֹרָה הִיא כּוֹס זָהָב וְסוֹף רַעַע
 וּמִלְכֵלֶךְ הַתּוֹרָה בְּרַפֵּשׁ וּבְטֵט .
 וּכֵךְ הוּא דְמִיזֵן אַחֵר אֲשֶׁר יִפְהַ וְסָרַע
 טַעַם . שֶׁהִיא אֹלֶת וְסִכְלִית וּבִאֲלֻתָהּ תִּשְׁחִית יוֹפִים כֵּךְ הַתְּלַמּוּד חֵכֶם שֶׁלֹּמֵד
 וְאִינוֹ מִקִּיִּים מִשְׁחִית יִפְהַ שֶׁל תּוֹרָה וּכֵךְ אֲמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ וְלִרַעַע אֲמַר אֲבִי
 מֵה לֶךְ לְסַפֵּר חוֹקֵי וְתִשָּׂא בְרִיתִי עֲלֵי פִיךָ מִשְׁפָּס וְלַחוּץ וְאִינְךָ מִקִּיִּים מֵה
 בֵּן שְׁלֵמוֹת : תְּלוֹת לְדִיקִים . סְדִיקִים מִשְׁעֵטִים מִכָּל תְּעוּבוֹת עַם וְזוֹאֵין לָהֶם
 תְּלוֹת רַק לְמַעֲשֵׂה הַטּוֹב אֲבָל הַרְשָׁעִים אֵין לָהֶם תְּלוֹת לְמַעֲשֵׂה הַטּוֹב רַק
 בַּד לְעִשׂוֹת עֲבִירָה וְלַעֲבוֹר עַל מִנּוּם הַקֶּבֶד : יֵשׁ מִפּוֹר וּכּוֹסִיף . יֵשׁ אֲדָם
 כְּדִיב מִפּוֹר שֶׁעוֹתוֹ לְתַע לַעֲבִיִּים וְיִתְרַמֵּם שֶׁמִּפּוֹר וּכּוֹסִיף אֵילִיו הַקֶּבֶד
 בְּרַכָּה . וְחוֹשֵׁךְ מִיֶּשֶׁר . הַמּוֹכֵעַ עֲלָמוֹ מִלְכַּת כִּיּוֹשֵׁר וּמוֹכֵעַ עֲלָמוֹ מִלִּיתֵן
 אֵם לְדָקָה יִחְסִירָהּ מִמּוֹ וְיִסִּיהַ אֶךְ לְמַחְסוֹר : כֶּפֶס בְּרַכָּה . הַכּוֹתֵן לַעֲבִיִּים
 שֶׁמֶה שֶׁנֶּסֶן לוֹ הַקֶּבֶד הֵן רַב אִלּוּ מִעֵט אִלּוּ כֶּפֶס הוּאֵת תְּדוּשָׁן וְיִבְרַךְ שֶׁאֲלֵל
 וְשֶׁרוֹס גַּם קוֹף יוֹרֵם שֶׁמִּשְׁבִּיעַ אֵת סַעֲבִיִּים גַּם כֵּן :

ברכה

אבני צדק משלי יא כא

פונע בר . סמוכע ענמו מלמכור תבואה ומנפה סחא רונס למכור כו
 עיד יוקרר אוקו האיז ראוי שכל סאומס יקללסו וישמחו ברעקו כמו
 סקייל דוד סמל למיקרי שער במזמו'ט'ובעזמו' גס סמוכע בר סמוכ' ענמו
 מללמוד עס תלמיד' סגונים יקבוס מהראוי סיקללוהו כל סעס מכני סאינו

רונה לסטיב סמס סנקן
 לנהקב"ס . ומי סמלמד
 עס כל אדם והונן מדעסו
 וספורסו לאחרים יבוא
 עליו ברכוס וז"ס וברכו'
 לראש מסביר . וכן
 יבוא ברכוס על ראשו
 של זס סמסביר תבואוס
 לכל עס סארן לעס
 סנודך וסוכר בעק יפס :

ברכה תדרשן ומרה גם הוא ינרא :
 מנע בר יקבחו לאוס וברכה לראש כו
 משביר : שחר טוב יבקש רצון ודרש כו
 רעה תבאנו : בוטח בעשורו הוא כו
 יפל ובעלה צדיקים יפרחו : עכר כט
 ביתו ינחל רוח ועבד אויל לחכם לב :

פרי צדיק עץ חיים ולקח נפשות חכם :
 הו צדיק בארץ ישלם אף בירשע לא
 וחושא

סחר טוב . סיקוס בשחר כו
 לעשות טוב ע"ד סחר
 קמטי לסודוס ולעשות
 רק טוב אוקו איז בקס
 רנון ר"ל לרנות חבירו

אשר חטא לו ולעשות עמו שלום גם אוקו איז סבקס רנון סהקב"ס
 ומרס לו על הטאיו אבל מי סדורס רעס על חבירו תבואנה לו על ענמו
 עד יסב עמלו בראשו גם מי סמבקס טוב לסדריך את סבריוס בדרך טובס
 ומוכיח ומייר אוקס יבקס רנון ר"ל סקב"ס רונס כס : כטק בעשורו . כס
 ר"ל מי סיס לו בטחון בעשורו ומגדל ומנשא על סבריוס כסכיל עשורו סוא
 יפול סיס לו לבטוח בהקב"ס אבל סנדיקים ססנטיחו כסקב"ס ולא בעשורס
 יפרחו וינינו כעלת שינא ססססיו ספרח כן יפרחו סנדיקי לעשות פריס :
 עכר ביתו . סאינו רונס ללמוד וליגע בעורה לאו סאינו רונס ליגע כט
 כמלאכת סוף אין לסס מה לאכול ונריך לסיות עבד אויל לחכם לב ע"ד יבין
 רשע ונדיק ילביס : פרי נדיק . פירות של מעשה נדיקים סיא עץ חיים כ
 כמו מי סאוכל עעץ חיים שיבוא לו חיים סמנו כך סנדיק ססיה את סרשעים
 כדיבורי ובסוכתו כי סרשעים כחייתס קרויס ממיס וסוא מחיס אוקס גם
 סחכס לוקח לו כפשות על ארך ואת סככס אשר עשו ססיה מגייר' אכרסס
 כך סנדיק מגייר את סרשע : סן נדיק . ר"ל למה יבטח סרשע כססס לא
 ססנלחת לו אס יסיס זס לטובתו סלס יראס ויבין כסכלו ססנדיק סססלס
 על

משלי יב אבני צדק

כל עבירה קטנה שבידו בעוזה על הארץ . ואף כי רשע וחוטא בעבירות גדולות מכל סכך סופו של רשע להשתלם לו או בחייו או במוטו השופט כמים עולם ולמס יתגלה בהלחמו הלא עין רואה ולחוזן שומעת :

א אהב מוסר . סעורה סוף סכך מוסר לכך אהב דעת כי סעורה נקרא

ח וחוטא : אהב מוסר אהב דעת יב והיפך הסוכא תוכחת

ב ושונא תוכחת בער : טוב יפיק רצון סוף סהיפוך סעורה

ג מיהרה ואיש מזמות ירשיע : לא יכון סנקרא חכמה ודעת

ד אדם ברשע ושרש צדיקים בלימוט : ב יצן : טוב . האדם ספוכוס בטוב מוילא מן

ה אשת חיל עטרת בעלה וברקב הקב"ס נחת רוח להביא

ו בעצמותיו מבישה : מחשבות טובה לעולם : ואיש מומוס . שהוא מאוס

ז צדיקים משפט תחבולות רשעים טים לו סכוס רעס בעל

ח מרמה : דברי רשעים עלילות ירשיע לחייב את

ט ארב רם ופוי ישרים יצילים : הפוך סבריות להביא רעה על

י רשעים ואינם ובית צדיקים יעמר : דרך וחוטא אחד יאבד

יא לפי שכלו יהלל איש ונעוה לב יהיה טובס סרבה : לא יכון .

יב קיים סיתכסב ענמו סאדס סיתכסב ענמו

יג קיים רקיסם רעוע ברשע לא יסיס מנכסו

יד ויסרסיהו אמנס לא כנס צדיקים סשרסס נשרס נקורה ובהכמה מובטחיס לבוז

טו סס סלא ימוטו : אשס סיל . אשה שהיא גברתנית ודעתנית עטרס סיל

טז לבעלה ססיל מסוכחת בעבור כועס סעסיס ומסודרת עם הנסגות ביקס

טז וזאת הוא עטרס לבעלה : אכל אשס אשר מעסיה סס בלתי מסודרים

יז וקביט לבעלה כמלט לרקב סמרקב ומעפסס סענמו סאין להס רפואס

יח עוד כך סוף אשס סרעס : מחשבות נדיקים . לעסות ספסל לקיס

יט סעולם אכל סרשעים לא די סאין עוסיין סלוס בעולם ילא כל סחשכוסס

כ לרמוס לאחריס : דברי רשעים . סעולות סרשעים וססכמקס ללרוב

כא נדיקיס ולסורגיס ומעידים עדות סקר עליסס ומיסרסס סבהס ילילו אוקן

כב מן סרשעים : הפוך רשעים . כמעט זמן יספוך סקב"ס את סרשעים

כג אס יסלא סחקס כמו סדוס ועמורא : וביט נדיקיס יעמוד . ע"ד לא

כד ראיעי נדיק כעזב וורעו סנקס לחס : לפי . סאיסס לז סכלטוס

אבני צדק משלי יב כב

יחולל כפי שיעור שכלו וידעו אבל האיש שהוא נעוה לכ ואינו הולך בדרך
 הישר רק לבו ומחשבותיו על עקמומית ורמאו לא רי שלא ישכחה לא הכל
 יבזהו : טוב נקלם . ר"ל שלא בוש לעשות כל מלאכה ומתבוס עניו
 בדי לפרכ את עניו ואשתו ובניו . מאיש שמתכבד עניו ואינו רואם
 לעשות מלאכה ונשאר

חסר לחם : יודע לדיק . לבו : טוב נקלה ועבד לו ממיתכבד
 ר"ל הדיק לא די שחומל ומרחם על אנשי ביתו
 ולא גם מרחם על כפש
 בסמנו ומקדים אכילתה
 לאכילתו כדכתיב וכתתי
 עשב בסוד לבסמנו
 וסדר ואכלת ושבעת .
 אמנם הרשעים אין להם
 רחמנות אלא לב אכזרי .
 אלסוד יודע לדיק . ר"ל

וחסר לחם : יודע צדיק נפש ?
 בהמתו ורחמי רשעים אכזרי :
 עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף ריקים יא
 חסר לב : חמד רשע מצוד רעים יב
 ושרש צדיקים יתן : בפשע שפתים יג

מוקש

סלדיק יודע ומכניע פניו בסמנו ולא כפש המסכלת כד"א ויודע בהם
 אנשי קובות כמה מכניע שחומר במטעית תאות עם"ו ולא בן הרשעים
 המה אכזרי לעמם כי סמנו מרחמים על כפש בהמות ומרבה זשר
 מרמם כי אמסול לך משל למי שלא יחרוש אדמתו האם נאמר שמרחם
 עליהם שלא יחרוש ולא יעבוד לבלתי הכניע אדמתו הלא אדרבס כל מה
 שמכניע אדמתו בקרישם אז טוב לו כי ישבע לחם . בן המכניע חומר
 עובד אדמתו יקרא והוא ישבע לחם אלסיו בעה"ב . אכל המרדף ריקים
 והולך אחר תאותו חסר לב יקרא : עובד אדמתו . מי שמחזיר על
 ישובו של עולם ועובד אדמתו ומזבל איתם ועושה כל זרכיה ומלקט שמנה
 כל תקולטים ובזה ערבה תבואתו אבל מי שהולך ריקים ותניח כל הקולטים
 וברקנין בדם מחמת העללות שדה הוא כס"ל וחסר לב גם מי שחוזר
 על לימודו תמיד שלא ישכח להם שהקורה נקראת לרם ומי שהוא
 בסול ואינו חוזר בלימודו הוא חסר לב : חמד רשע . קרשע יד
 חומר הרשע מה שאנשים רעים פורשים כרי ללוד בו הדיקים אבל
 הרשעים כל הרשם וחמדס הוא מה שיכולום להטי"ב עם אנשים
 לדיקים ויתן ויחזור ויתן : בפשע שפתים . הרשע מדבר בפשע יז
 ולא בתמימות יפול האיש הרע במוקש וירשיע עניו בפיו . ולא בן
 סלדיק שפניו כועס דבריו מה שקול מדבר בקמים יחמור פיו מלדבר

ברע

משלי יב אבני צדק

יד צדק וינצל מטרם : מפרי פי איש . משכר פיהם שלומדים תורה אובליג
טוב בע"ס וסקרן קיימת לעס"כ ר"ל מפרי ולא מהקרן משכר מנוס
בהאי עלמא ליכא : ונמוך ידי אדם . שיש לכל אדם שני דרכים לטוב
ולרע לכך אמר גמול אס יסיה מעשיו לטוב יסיב לו גמולו לטוב ואס לרע
יהי גמולו רע שמכל

יד מוקש רע ויצא מצרה צדיק : מפרי
פי איש ישבע טוב וגמול ידי אדם
טו לשוב לו : דרך אויל ישר בעיניו

טו ושמע לעצה חכם : אויל ביוס
יו יודע פגעו וכסה קלון ערום : יפיה

יאמונה יגיד צדק ועד שקרים מרמה :
יה יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים

יט מרפא : שפת אמת תפון לעד ועד
כ אוגיעה לשון שקר : מרמה בלב

חרשי
ורוץ להקנס מיד

ומחרף חבירו ברבים . אבל לא כן הערום כסס דעת קלון ואינו ממחר
א להחרר ריב אלא מאריך אפו עד שיהיה עת לדבר : יפיה אמונה .
כל מי שרגיל לדבר בלשון דברי אמת בבואו להגיד עדות בב"ד יגיד נדק

באמונה ומי שסוף בעל מרמה יבוא לסגיד שקרים ההרגל נעשה
יה טבע : יש בטה במדקרת חרב . ר"ל שיש אדם שיעיר על ראובן
שסרג הנפש אזי מסבב בדבריו שסוף חייב מיתם וזס סוף במדקרת חרב

אבל לשון חכמים מרפא אותו הדברים שיהקרו מעדות בדרשה ובשבע
סקירות וינילו אותו סאיש מעיתם גם לפעמים מרבר איש אחד על חבירו
ומחרף אותו בדברים שסס לו במדקרת חרב אבל לשון חכמים לא די שלא

תגדס סרעס למדבר אלא שססיה לו רפיון כי דבריו מרפס לו רפואות
יט סנכס : שפת אמת . הדיבור של אמת יש לו קיוס כי אמת יש לו רגלים
כ אבל לשון שקר לא תוכל להסקי"ס רק רגע שסקר אין לו רגלים : מרמס

בלב . יש יועלים שסס אנשי מרמס ובאשר יקנו ענף לפעמי' בדרך מרמ'
לטובקס

אבני צדק מ'שלי יב כג

לְטוֹבָתָם יִתְחַיֶּה לָהֶם אֲוֵתוֹרַע כִּמוֹ הַמֶּן הַרְשָׁע וּלְאוֹתָן סֹאֲנָשִׁים סָסִים
 יוֹעֲזֵי שְׁלוֹם יִסְיָגִים שִׁמְחָה שֶׁנַּעֲשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לָרֵעֵהוּ זֶה לָהֶם לְשִׂמְחָה :
 לֹא יֵאוֹכַח . לֹא תוֹרֵעַן לְלִדְיָק עֲבִירָה כִּי הֵם יִשְׁמְרִם אֵלָּא יִבְשְׁלוּ בַעֲבִירָה כֹּחַ
 הַתְּשִׁלוֹם בְּלֹא דַעַת עַל דְּרַךְ וּרְגֵלֵי הַסִּידִינֵי יִשְׁמֹר . וּסְרָשָׁעִים אֵין מִשְׁנִיחַ
 עֲלֵיהֶם לְשׁוֹמְרִים :

תַּעֲבֹת . הַקֶּב"ה שֶׁחֹמְסוֹ בַּבְּהָרְשֵׁי דָעַ וְלִיּוֹעֲצֵי שְׁלוֹם שִׁמְחָה :
 אֶתְּךָ יַעֲבֹד שִׁפְתֵי שִׁקְרָה וּרְגֵלוֹ הוּא בְעֵשִׂי
 לְאִימָנָה לְצַדִּיק כֹּל אֲוֵן וְרָשָׁעִים מִלְּאוֹכַח
 אֲמוֹנָה : אֲדַם עֵרוֹם . כִּנְרַע : הוֹעֵבֶת יְהוָה שִׁפְתֵי שִׁקְרָה וְעֵשִׂי כִּבֵּן
 אֲמִינָה רְצוֹנוֹ : אֲדַם עֵרוֹם כֶּסֶף כִּבֵּן
 דַּעַת וְלֵב בְּסִילִים יִקְרָא אֹלֶת : יֵרֶ כִּבֵּן
 חֲרוֹצִים תִּמְשֹׁל וְרַמְיָה תִּהְיֶה לְמַם :
 דְּאִגָּה בְּלֵב אִישׁ יִשְׁחַנָּה וּדְבַר טוֹב כֶּסֶף
 יִשְׁמַחְנָה : יִתֵּר מֵרַע הוּא צַדִּיק וְדָרַךְ כִּוֵּן
 כִּד רָשָׁעִים תִּתְעַם : לֹא יִחַרְד רַמְיָה כִּוֵּן
 צִידוֹ וְהוּן אֲדַם יִקְרַח רֹוֹן : בְּאֶרֶחַ כֶּסֶף
 צַדִּיקָה חַיִּים וְדָרַךְ נְתִיבָה אֶל מוֹת :
 בן

מִפְסִיד כֹּל אֲשֶׁר לוֹ : דֹּאֲגָה בְּלֵב אִישׁ . יִסְיָחֶסֶף מִדַּעְתּוֹ וּסְיֵאֵךְ יִכּוֹל כֹּחַ
 לְהִסְיָח מִדַּעְתּוֹ יוֹדֵר בַּתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָא טוֹב שֶׁמְשִׁיבֶת כֶּסֶף וּמִשְׁמַחֵי לֵב וּתְנִיל
 אוֹתוֹ מִדֹּאֲגָה שֵׁם לוֹ : יֵתֵר מֵרַעֵסוֹ . הַנְּדִיק מוֹתֵר מִמוֹנוֹ יוֹתֵר מֵרַעֵסוֹ כִּוֵּן
 כִּי בַמַּעַט שִׁיתְקַבֵּץ בְּיוֹשֵׁר יִרְבֶּה וְיַעֲלֶה אֲבָל הַרְשָׁעִים סָסִים דְּרַכְסֵי הַרְשָׁע
 וּסְמַרְמֵם מִמֵּיתָם אוֹתָם : לֹא יִחַרְד . לֹא יִלְיָהוּ הַרְמָאֵי בְרַמְאוֹתוֹ כִּי כִוֵּן
 בְּמוֹ הַנִּיד הֵם אֵינוֹ חוֹרֵךְ שֶׁכִּפִּיּוֹ בֵּאֵם לֹא יִלְיָהוּ בְנִידוֹ כִּי אֶחָד נִיד וְאֶחָד
 פּוֹרַח מִמּוֹכֵךְ הֵיאֵמִי שֶׁקוֹבֵץ מִמוֹנוֹ בְּרַמְיָה אֲבָל סוֹן אֲדַם שֶׁהוּא חֲרוֹן
 יוֹקֵד זֶה סוֹן מִמוֹן שֶׁל יוֹשֵׁר שֶׁאֵינוֹ קוֹבֵץ מִמוֹן בַּעֲלוֹת אוֹתוֹ מִמוֹן לוֹ
 קִיּוֹם : בְּאֶרֶחַ נְדָקָה . בְּשִׁכְרֵי הַנְּדָקָה יִסְיָגִים חַיִּים זֶם חַיִּי עַם צ' וּגַם בַּע"מ מִזְכָּח
 יִסְיָגִים רַבִּים וְדָרַךְ נְתִיבָה שֶׁל נְדָקָה אֵל מוֹת שֶׁלָּא יִשׁוּעַ בַּעַס"ב :

משלי יג אבני צדק

א בן חכם . היאך בא שכן יסיה חכם אף שלא הוא עדיין רק בקטנותו
 יתכבד שהוא חכם זה בא מחמת שסאב היה מיקרו בקטנותו וזוה בא הכן
 אל החכמה כי אופו הכן סיה מקבל באהבה סמוסר מן סאב ורולת בו
 ולא כן סלץ סלא סמע גערה וסוסר סאכיו ונעסה קסה עורף ולץ :

ב מפרי . מן הפרי

א בן חכם מוסר אב וליץ לא שמע רג שיעסה איס טוב יאכל
 ב גערה : מפרי פי איש יאכל טוב
 ג ונפש בגדים חמם : נצר פיו שמר
 ד נפשו פשק שפתי מחרתה לו :

ד מתאנה ואין נפשו עצל ונפשו חרצים ג אופו רסע : כטר

ס תדשו : דבר שקר ישנא צדיק ורשע
 ו יבאיש ויחפיר : צדקה תציר תם

ז דרך רשעה תסלף חטאת : יש

ח מתעשר ואין כל מתרושש והון רב :

ט בפר נפש איש עשירו ורש לא שמע
 ד גערה
 ז עליו : מתאוס . ואין
 כפשו עול . ר"ל סעול

מתאוס לכל תאוס הן בענייני מאכלים טובים ושאר דברים אבל סתאוס

לא באה לו וס מפני עולותו סלא יגע באינס מעשה מלאכה וינש בטל

כעול . אבל כפס חרוטס איס ססוא חרוץ ר"ל ססוא זריו ונסכר אופו
 ס סאיס קדושן ר"ל כפסו יסיג תאופו מס סלבו חפץ : דבר סקר . כי סלדיק

יאחו דרכו סל סקב"ס ודובר סקר ילא יכון לכנג עיניו . ולא כן הרס' אונס
 ו סקר לכך יבאיס ויחפור מחמת מעשו : זדקס . ר"ל סלדק וזייוסר תשמר

סבעלי' ססס קמי' כמעסי' אבל לא כן פרסע' תסלף חטאת על דרך אול' אדם
 קסלף דרכו ר"ל כי מכל חטא נכר' מסחי' א' ואופו סולך אחריו ונעס מסחי'

ז לו : יש מתעשר . יש מ' שרואה עמנו עשיר ואין לו כל אפי' כדי סיפוק
 ומכל סכן עשירות ויס א' מראס עמנו כאילו אין לו כלום ויס לו סון רב :

ס כפר כפס . עשירו סל אדם סוא כופר כפסו אס כוקן מממון סלו
 זדקס וכופר אס כפסו בלדק' באוסן וס סיס לא יסמע גערה ככוקן

אבני צדק משלי יג כד

לֹא וְאִיכּוֹ מִכְּלִימוֹ רַק כּוֹסֵן לֹא בַעֲיַן יָפֵהוּ : אֲלֻסּוֹךְ . כֹּאֲלוֹ עוֹשֵׂר וְעַנִּי יַעֲמִדוּ
 יַחְדָּו וַיֵּשׁ לָמַסּ וַיִּכּוֹחַ וְעוֹשֵׂר אֹמֵר לְעַנִּי שָׂכַסְתָּ אֲנִי מִיַּדְּךָ שְׂרַמְתוֹ מִמְדוֹךְ כִּי
 הָיָא כִּפּוֹר כִּפְסָ אִישׁ עָשְׂרוֹ כִּי מִכְּמַסּ נְרוֹת וּסְכַנּוֹת מֵאִימוֹת מֶלֶךְ מִזְרִים
 בִּנְלַתְּ עַל יְדֵי עֲשָׂרִי כִּי נִחַתִּי כִּפּוֹר כִּפְסוֹ עִי' יִדְקָה כִּי יִדְקָה תִּלְוֵל מִמוֹת גַּם
 עִי' עֲשָׂרִי פִּיִּסְתִּי לְמוֹסֵל

גְּעָרָה : אֹרֶךְ צְדִיקִים יִשְׂמַח וְיָרֶם
 רְשָׁעִים יִדְעוּ : רַק בְּדוֹרוֹ יִתֵּן מִצָּדָה
 וְאֶת־נוֹעָצִים חֲכָמָה : הוֹן מִהֶבֶל יֵא
 יִמְעַט וְקִבֵּץ עַל־יַד יִרְבֶּה : תוֹחֶלֶת יֵב
 מִמְּשָׁכָה מִחֲלָה לֵב וְעַץ חַיִּים תִּיאֹדָה
 בָּאָה : בּוֹ לְדַבֵּר יִחְבֵּל לֹא יִירָא מִצָּדָה יֵב
 הוּא

עִי' רְנִוִי כִּסְף וְכִנְלַת
 מְכַמֵּה עַל־לִפּוֹת אֲשֶׁר הֵיוּ
 קָמוּ עַל־יְהוָה בְּחֵזֶק סִמְלֶךְ .
 וְאִם יִקְרַע כֶּה לְעַנִּי
 וּמִתְרוֹשֵׁשׁ וְאֵן כֹּל זָרִיק
 לְיִפּוֹל בְּרַעַה וְאֵן לֹא שׁוֹס
 מִלִּין בַּעֲדוֹ שִׁיכּוֹל לְסַקִּימוֹ
 וְאֵן כֹּל בִּידוֹךְ לְסַטֵּל אֶת
 כִּפְסוֹ . מִשִּׁיב הַעֲנַי
 וּמִתְרוֹשֵׁשׁ וְאֹשֵׁר וְרַשׁ לֹא
 שָׁמַע גְּעָרָה . ר"ל סֵלָא

בַּסֶּכֶךְ הוּא כִּי סָכַה שִׁימוֹ לְבַבְכִּי אִיזוֹה טוֹב לְכַנִּי אֲדִי אֲשֶׁר דַּחַקְס לֹא שַׁעַה וְהַגִּיעַ
 עַד שְׁעָרֵי מוֹת וּכְפַדְעָה בְּמַשׁוּכּוֹ . אִו לֹא אֲשֶׁר סַסְקִיט עַל־שִׁמְרוֹ וְלֹא שָׁמַע
 קוֹל כּוֹגֵם שׁוֹי אֹמֵר כִּי יִתְרוֹן הַשְּׂכִי מֵן הַרְאִשׁוֹן כִּי תִרּוֹן הַאִוֵר מֵן הַחוּסָךְ כִּי
 זֶס טַעַם טַעַם מִיַּתָּה טַרַם יַפְדֵּם בַּעֲשָׂרוֹ וְסָכַה טוֹב מִמֶּנּוּ הַרַשׁ בֵּית אֲלֹהִין
 הוּא עַמּוֹ לֹא יִשְׁמַע גְּעָרָה כִּי רֹב עַל־לִפּוֹת בָּאוּ לְעוֹשֵׂר בַּשֶּׁבִיל עֲשָׂרוֹ וְלִכְּן טוֹב
 לִי כִּי עֲנִיתִי ע"כ : אֹרֶךְ צְדִיקִים . דִּיעַם הַלְלָחוֹת סִדְרִיק לְאוֹר גְּדוֹל
 וְמוֹסִיף כֹּל הַיּוֹם וַיִּשְׁמַחוּ הַבְּרִיּוֹת בַּהַלְלָחוֹת וְדַמָּה הַלְלָחוֹת סִרְשָׁעִים לְכַר
 סִנִּיפֶסֶךְ וְכַבְּסָךְ כִּפְסָס פִּדְעָךְ בְּלֹא זַמְנוֹ : רַק בּוֹדוֹן : אֹתוֹן אֲנָשִׁים
 שְׂמַתְחַבְּרִים רַק עַם סִרְשָׁעִים אֹתוֹן אֲנָשִׁים לֹא יִלְסְדוּ רַק מִזֶּה וּמִרִיבָה
 וְלִחְרַחֵר רִיב עַם הַבְּרִיּוֹת אֲבָל שְׂמַתְחַבְּרִי עַם אֲנָשִׁים סְנוֹעָעִים ר"ל לְלוֹקָחִים
 עֲלֵם בְּשִׂרַם עוֹשֵׂה דַבָּר וְשׁוֹמְעִים לְעַלְמָת סִאֲנָשִׁים יִלְסְדוּ חֲכָמָה ; הוֹן מִסְּכָל . יֵא
 שְׂמוֹן הַבֵּל לְאָדָם בְּלֹא יֵגִיעַ רַק מִסְּכָל מַגִּזְלוֹת וּבְנִיבוֹת בַּהֲכַרְחָה שִׁמְעַט וְלֹא
 יֵלֵךְ כִּי שְׁמַעְתִּי מִכְּסָרֵר יוֹנְתָן מֵאוֹבִין שְׁטָאֵט שְׁחִיבוֹר קַסֵּס יִסְכַּחן ס' א'
 ב' ג' ד' ר"ל אֲמוֹנָה שְׂנוֹשָא וְכוֹתָן בְּאִשׁוֹכָה אֲחֵרִיו בְּרַכָּה אֲבָל ג' ר"ל שְׂנוֹזֵל
 וְגוֹכַח אֲחֵרִיו דְּלִיעַ וְלֹא כֵן אֹתוֹן אֲנָשִׁים סְקוֹבְצִים עַל יַד בְּדָק וּבְיוֹשֵׁר אֹתוֹ
 הַאִישׁ יִרְבֵּס סוֹכּוֹ וַיִּתְקַיֵּם בִּידוֹ : תַּחֲלַת מִמְּשָׁכָה . מִי שְׁמַקּוֹס אֵל חֲבִירוֹ יֵב
 עַל הַכְּטַחְחוֹ וְאוֹתוֹ הַכְּטַחְסָה מִמִּשְׁדֵּךְ לֵלֵךְ בָּאָה מִבֵּית צִוֹ מַחֲלַת בְּלַב אֲבָל אִם
 שְׂמַקּוֹס בָּל לְאָדָם בְּסוֹן סְקַבְצִים לֹא פָרִי לֹא כַּעַץ חַיִּים ; בּוֹ לְדַבֵּר . מִי שְׁסוֹף יֵב

משלי יג אבני צדק

שבוטת המנו כשכיל סכאו עת? או פחד עמוק יחבל לו ר"ל יבא לירי השחתת.
 אבל מי שירא ה' ועושה מצות חף שיט לו איזם סיוק עמוק ולער בגופו
 שובטת הוא שהקב"ה יטלם לו סכרו משלם : תורת חכם . סלימוד גילשו
 חכם לאחרים וסוכימו ושלמדו עוקר סוף מקור לסקירו לאר' עמקטי מוס
 סן סכר של מעלה ומכר

י הוא ישרם : תורת חכם מקור חיים טו של מטת : שכל טוב .

סו לטור ממקשי מות : שכל טוב יתן

טו חן ודרד בגדים איתן : כל ערום

יעשה פדעת וכסיל יפרש אולת :

יז מלאך רשע יפל ברע וציד אמונים

יט מרפא : ריש וקלון פורע מוסר

יט ושומד תוכחת יבבר : תאוה נהיה

תערב לגפש ותועבת כסילים סור

כ מרע : הולך את חכמים וחכמים

כא ורעה כסילים ירוע : חטאים תדרר

רעה

כב סליח שעושה סליחותו בדרך רשע יפול סוף וסולח אותו ברע

כג אבל ניר אמונים שעושה את סליחותו ככאמנות מרפא עמו ולסולחו :

כד ריש וקלון . יגיע לאיש שהוא פורע עוקר וסוף אותו ואינו רונה

כה סיקריו . אבל מי שהוא עוקר תוכחות יכובד בעולם סוף ונשמתו

כו בעולם סוף : תאוס נחם . סקאוס שאדם מתאווס באשר סכואו

כז לו ינעם ויערב וימתיק לנפש לכך תעבת כסילים סור מרע באשר

כח סהס רונים למלאות סאותם לכך עועבת סוף להס לסור מרע :

כט הולך את חכמים . סאים ססולך עם חכמים ורגיל עם לקבל

סו מוסרים וללמוד מחכמתם סופו שיחכם וטוב לו אף שיסיה ענד להס

סא אבל רעה כסילים אף על פי ססוף רועה אותס ומכסג אותס ירוע

סב יבוא לו רעהגס סלאסן קרועס רונס לומר ישכר ויבא עליו פורעניות :

סג פאקטלים . פרעס מרדפת אחריםס ולס סנדיקיס יטלס סקב"ס סכר

אבני צדק משלי יג וכה

טוב : טוב ינחיל . איש שהוא טוב ינחיל את ממון שלו לבניו ולבני בניו כב
 ולא בן הסוטה לא ינחיל את הממון לבניו רק ימים נפיון ומעותר לסוים
 לאדם שהוא נדיק ע"ד יבין רשע ונדיק לבוס : רב אכל . כמלאכת כסדה כג
 פעמרים שיש להם בהלעבוד את האדמה ולעשות כל נורבה בחריטה

רעה ואת צדיקים ישלם טוב : טוב כב

ינחיל בני בניו ואפון לצדיק חיל

חוטא : רב אכל ניר ראשים ויש כג

נספה בלא משפט : חושך שבטו כד

שונא בנן ואהבו שחרומוסר : צדיק כס

אכל לשבע נפשו ובטן רשעים כד

יד תחסר : חכמות נשים בנתה ביתה כ

ואולת בידיה תהרסנו : הולד כ

בגשרו ירא יהוה ונלוו דרביו בזהו :

בפי אויל חסר גאווה וישפתי חכמים ג

תשמורם

מכל עונשים שבעולם : נדיק אוכל . עד שיחיה נפשו שבעם כד כס

חיותו בנמנוס . ובטן רשעים . לא יבוא שבעה לעולם והוא משל על

אסיפות ממון אם יש לו מנה רונם מאתים :

א חכמות החכמות שבעים עכבה ציקה וקמלאנו מכל טובות והכית

מתקיימת על ידיים כמו אשתו של און בן פלמ סהניל בעלם

ממחלוקת קרח . ואולת צידים . ר"ל אשת כסילות בידיה פהרוס את

ציקה וס אשתו של קרח שהים מסית לקרח להלק על פסה וירדו שאולס :

הולד ביוסרו . כל ימיו הוא ירא את ה' ולא בן איש כלוה שהוא סולך כ

בעקמות לעשות עולת הוא מכוח את השם ומחלל סם שמים : בפי ג

אויל . רונם לומר בפיו יש לו מקל לא מעץ רק בגאווה סבו מזיק לאהרי

כמו פרעם שאמר מ"ה אשר אשמע בקולו . ולא כן סחבשים סדיברו

ביוסר ופיסם לא ייקו אלף סדברים סם בעלם ונמקון באופן איסמרו

משלי יד אבני צדק

אם עזמתם ולאחרים מבלרע : באין אלפים כשאלין שוורים אשר עמסתם
 יחרוטו עבודות הקרקע . האבוב שסוף מקום שאכל סנהמה הוא נקי
 וריקס מן סעבולת כי סנה לרב סבולות הוא כח שור : עד אמונים .
 ר"ל העד שמדבר דברים אמתיים לא יעיד כי אם אמת אבל האים שמדבר
 עמיד בזבים הוא עד

שקר ופסול לעדות :
 בקש לץ חכמה . סלץ
 מפסיד כל ימיו בלינכות
 ובשיחות דברים בטלים
 לבסוף יבקש ללמוד
 חכמה ולא יכול לדעת
 עבור סלינכות . ולא
 כן לכבון טרגיל כל ימיו
 ללמוד ולא סלך בטל
 לכך אם יבוא ללמוד
 בקלו יכול להשיג ולעמיק
 בחכמות סקורה :
 לך מנגד . ר"ל מרחוק
 אם ראית כסיל לא תקרי'
 איליו וכן מכל אשר
 ידעת שאין בו ספתי דעת
 וחכמה סתרחק ממנו כי
 לא טוב ללמוד רק רשע :

תשמורם : באין אלפים אבוס בר
 ורב תבואות בפח שור : עד אמונים
 לא יכזבו ויפיה פזבים עד שקר :
 בקש לץ חכמה ואין ורעת לנבון נקל :
 לך מנגד לאיש פסיל ובל ידעת
 שפתי דעת : חכמת
 צרום הבין דרמו ואולת כסילים
 מרמה : אוילים יליץ אשם ובן
 ישרים רצון : לב יודע מרת נפשו
 ובשמחתו לא יתערב זר : בית
 רשעים ישמר ואהל ישרים יפריח :

יש

חכמות צרום . חכמות החכם גורמות לו לחבין דרכו ולפלט אורחותיו
 ובענייני סחורות להיות משר במלאכתו ולא ישים מחשבתו לסרוות דרך
 מרמה ועולה . אבל אולת כסילים יש להם רק מחשבות און ושרמם
 ושוא ושקר : אוילים . הויסכ בין אוילים ידבר דברי אשם ועון ומתוך
 זם לא יסיע ביניהם רנון ואהבה אבל הויסכ בין היםרים ידבר דברי רנון
 וישלח ביניהם אהבה ורנון . גם אוילים אם הטאו לריבין ליתן ממון למי
 שחטאו לו . לילץ בעדס קרבן האשם . אבל בין היםרים הם עמיד דברי רנון
 לקב"ה והוא מרנ' להם : לכ יודע מרת . טרחו ויגיע שעמל בקור' לכך
 בשמחתו אל יתערב זר כשיקבלו סברו לעמיד . אלסוך כשהלץ יודע וזוכר
 מרירו הכונע א כפשו ר"ל לכשתמו דסיינו עווכותיו און בשמחתו לא יתער
 זר הוא שטן הוא הויסכ ר לערב שמחתו : בית רשעים . אע"פ שבניינו חזק
 סאוד מכל מקום ישמר ויסר

אבני צדק משל יד כו

כי אין הם ישיח עליו לשמרו מפניו אבל הוא בעלמו מבי עליו פגעים
 רעים מפני רוע מעללותיו אבל אפול ישרים אף שהוא כמו אפול הלום
 בזכיותו יקיים ויעשו פירי : יש דרך הרעע חושב בלבו שפולך בדרך י
 ישרה במלכותו מעשיו אבל אחריו הוא דרכי מוס באשר אראם ראשיתם
 ולא אחריו : גם יג

יש דרך ישר לפני איש ואחריתה י
 דרכי מות : גם בשחק יכאב לב י
 ואחריתה שמחה תוגה : מדרכיו י
 ישבע סוג לב ומעליו איש טוב : פתי פו
 יד יאמין לבל דבר וערום יבין לאשתו :

בשחק . בעבור ששחק
 פסעם משחקות לו
 יכאב לוואחרית שחם
 תוגה ובשחק טק"ה
 משחק בדיוקים בעה"כ
 יכאב ליבם של רשעים
 לעתיד לבוא : מדרכיו .
 ודרכי פרעה של סוג
 לבר"ל שנסוג אחר
 מדברי אל לשון כסף
 מניס שאן לילכ טהור
 רק מלא מרשות ישבע
 ברעות שעשה כיבור
 ברה ויפול בה ולא כן
 איש שהוא טהור לביסור
 מעליו ירא שלא ילקח
 בכל חטאותיו כי אי

חכם ירא וסר מרע וכסיל מתעפר שו
 ובושח : קצר אפים יעשה אולת י
 ואיש מזמות ישנא : גתלו פתאים י
 אולת וערומים יכתירו דעת : שחו י
 רעים לפני טובים ורשעים על שער

צדיק

לרע ואוי לשכינו : פתי יאמין . ולא יבחין מדברים אם הם נכונים טו
 וכיכס אם לאו . אבל מי שהוא חכם וערום לא יאמין לכל הדברים
 שידברו אלא לא שורו ר"ל מה שהוא יסיר ויש לשאמין ולא לכל דבר ולא
 ישים רגלו באיום מקום שיודען מן הדברים פן יכשל רק יתבונן אם ימצא
 דרך טוב ידרוך ואם ימצא דרך רע לא ידרוך רק ירחיק ממנו ; חכם * טו
 ר"ל שחכם ירא ופחד מפני הבריות שמלשיכים והמוזיקים לכך ישמור עצמו
 מרע וסור מרע . ולא כן חכמ"ל הוא מקבטר עם מי אראו לפחד ממנו
 ובוטח בטעו' עמ' שלא יקרבו כזק ויבוא עליו רע' גדולו : קצר אפים * י
 מי שהוא כסתר לשבד חמתו ונוקם נקמתו יעשה מעשיו באולת ולום האיש
 אשר עשה מעשיו בהמלכ ובסתון אותו האיש הוא טנא בעבור שלא טסס
 פתוהו : בחלו פתאים . אולתם היא בחלקם וערושים יכסירו דעת ר"ל י
 שדעת היא להם לעטרם ולקפארת ויעלזו אולתם בהכחם : שחו רע' * י

משלי יד אבני צדק

כ לעתיד לבוא ישקוהו הרשעים לפני חזקיהם לבקש מהם מחילה : גם לרעהו . האדם שהוא רש לא די שהרמוקים ירחקו ממנו ולא ירחמו עליו אלא גם לרעהו והם אותם שנגדלו יחד טהא כי מפני שהם זריבים עמיד לתעניקתו אבל אחבי עשיר הם רבים בעבור שרואים אללו עמון אף שאין להם הנאה ממנו מכל

כ צדיק : גם לרעהו ישנא רשוואהבו

כא עשיר רבים : בן לרעהו חוטא

כב ומחונן עניים אשריו : הלוואתעו

כג חרשי רע וחסד ואמת חרשי טוב :

כד בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים

כה אך למחסור : עטרת חכמים

כז עשרם אולת כסילים אולת : מציל

כח נפשות עד אמת ויפיה כזבים מרמה :

כט ביראת יהוה מבטח עו ולבניו יהיה

כצ מחסה : יראת יהוה מקור חיים לסור

ממוקשי חושבו עמיד רע יעשו

כד מדרך שהלחם ולא מזל וכרכת יבא עליהם אבל אותן האנשים אשר חשבו

כה טוב ימים הקד אלמים עליהם בעבור נדקם : בכל עלב . בכל עמל ויגיע

כז שיעמיל האדם סן במחורות וביגיע כפיו יבא ריוח ומותר אם לא ירוויח

כח פעם אחת ירוויח כפעם אחרת אך ביגיעות תפיו שידבר דברים סבלים

כט ולא בתורת ה' לא מלא כי אם חסרון אם יוסף בדברים יוסף בפשעים כי

ככ ברוב דברים לא יחדל פשע : עטרת חכמים . עושר חכמים הוא

כל חכמתם וקורתם אבל אולת כסילים שמתעללים ואינם רואים ללמוד אף

כמ שיש להם עושר לא יועלם להקרים מהם אינולתם שלא עסקו בתורה :

כנ מליל כפשות . מי שיעיד אמת על מה שמואלים אותו מליל כפשות מחמת

כז אבל איש מרמזוב ודבר בזבים בעדותו כאשר ישאל עליו ועשה כפשות :

כח ביראת ה' . מי ששם בטחוכו ב"ה יביל אותו סיראם ולא לו לבדו אלא גם

כט לבני האים שהוא הוא שהקה ולמבטח עוו : יראת ה' . סיראם האדם

כצ דא מה ולא בשביל ירא' אדם גורמות לי שיה' ויארץ ישי' ושיסור מעוקשי

אבני צדק משרי יר כו

שוק ר"ל מדרכי ליטעס פערביס העובריס חסנים להרוג איתס וצטער
 טרא אס ינאל מהס : ברוב עם הדרת מלך . כש"ס למלך עם רב וסכל כח
 סרים למטענות ויחזיקו לו בכבוד כמלך און זה סוף לו סדרס יעטרס לוכי
 כס יחזיק וכיכס סמלחמס לכגו סקטיס עלון ומבקטיס רעטו . אכל
 כסדר סעס תמנו לא
 יוכל לסלחס כגו סוכליו
 וסס מחיקס ורזון ולער
 גדול לו : ארד אפיס . כט
 מי ססוא ארד אפיס
 סאינו מספר לכעס
 ומוטל ברומו סוא רב
 סבונס ולחכס גדול
 יחשב . אכל מי ססוא
 קנר אפיס סלא ימשול
 ברומו מרים אולס מן סארץ ומטיס על ראשו וסראה לכל ססוא און :
 חיי בשריס . סיארך באטיס לאדס כשרו דען זסמן ונח וזוסר פניו
 סאירות כעבור טיס לו לב מרפא ר"ל לכטוב וססס סמיד כחלקו ולא
 יסמוד דבר סאינו סלואין לו קנאס וסמרות על סכירו ולכך זוסר פניו
 סאירות . ולא כן מי טיס לו קנאס ותאוס ורחב לב סרוטס ומקס סמיד
 יוסר מה טיס לו ותמיד סוא מלער סאינו מטיג מה סרוטס וזוס מביא
 סאף ענמותיו באיס לידי רקב סב"ס סכסר סעליו : עסק דל . כעבור
 סאין לו אוסביס אין לו עוזר כי אס הקב"ס וסוא סגולן אינו מסי"ר ספניו
 לכך סוא סהרף כסס יעכרך אכל מי ססוכן סדל סוא מביד סבורא :
 וע"פ סדרוס כוכל לומר כי נודע מאמר ר"ל סביקס אברהס מקב"ס יטב
 עולם לפני סאלהיס רנח לומר סיד ס' תקנר לוס כניך לא יוכל ליטב
 בביתס כססקט ואכי רוחס ססס כטיס ונדיס יטב עולם ר"ל כל עולם כל
 אחד בביתו וססיב הקב"ס חסד וחסד מן ינרוסו . ונודע מארו"ל סמין
 אחד סאל סקב"ס אוטב ענייס למה אינו מפרנסין . ע"כ ס"ל ססמין
 ססאל אינו מאמין סחסד ואמס מן ינרוסו ועולם חסד יכנס רק סבר
 סאין ביכולט לפרנסס לכך עסק דל סרף עססו וו"ס אל מדכא עני כסער
 כי ס' יריב ריבס ר"ל אס מדכא עני כסער ולא ימין לו ע"כ לא סכירא לים
 סעולם חסד יכנס וס"כ קסח לו סקוטיא למס אינו מפרנסין וסוא אוסר
 סאין ביכולט לפרנסס א"כ מגיעו להטא על סקב"ס לכך אמר אל מדכא
 עני כסער כי ס' יריב ריבס ר"ל סס סעוסס לעני כוגע ככבודו סל סקב"ס

ממוקשי מות : ברב עם הדרת מלך כח
 ובאפס לאס מחיתת רוזן : ארד כט
 אפיס רב תבונה וקצר רוח מרים
 אולת : חיי בשרים לב מרפא ורקב
 עצמות קנאה : עשק דל סרף עשהו
 ומכבוד

חיי בשרים . סיארך באטיס לאדס כשרו דען זסמן ונח וזוסר פניו
 סאירות כעבור טיס לו לב מרפא ר"ל לכטוב וססס סמיד כחלקו ולא
 יסמוד דבר סאינו סלואין לו קנאס וסמרות על סכירו ולכך זוסר פניו
 סאירות . ולא כן מי טיס לו קנאס ותאוס ורחב לב סרוטס ומקס סמיד
 יוסר מה טיס לו ותמיד סוא מלער סאינו מטיג מה סרוטס וזוס מביא
 סאף ענמותיו באיס לידי רקב סב"ס סכסר סעליו : עסק דל . כעבור
 סאין לו אוסביס אין לו עוזר כי אס הקב"ס וסוא סגולן אינו מסי"ר ספניו
 לכך סוא סהרף כסס יעכרך אכל מי ססוכן סדל סוא מביד סבורא :
 וע"פ סדרוס כוכל לומר כי נודע מאמר ר"ל סביקס אברהס מקב"ס יטב
 עולם לפני סאלהיס רנח לומר סיד ס' תקנר לוס כניך לא יוכל ליטב
 בביתס כססקט ואכי רוחס ססס כטיס ונדיס יטב עולם ר"ל כל עולם כל
 אחד בביתו וססיב הקב"ס חסד וחסד מן ינרוסו . ונודע מארו"ל סמין
 אחד סאל סקב"ס אוטב ענייס למה אינו מפרנסין . ע"כ ס"ל ססמין
 ססאל אינו מאמין סחסד ואמס מן ינרוסו ועולם חסד יכנס רק סבר
 סאין ביכולט לפרנסס לכך עסק דל סרף עססו וו"ס אל מדכא עני כסער
 כי ס' יריב ריבס ר"ל אס מדכא עני כסער ולא ימין לו ע"כ לא סכירא לים
 סעולם חסד יכנס וס"כ קסח לו סקוטיא למס אינו מפרנסין וסוא אוסר
 סאין ביכולט לפרנסס א"כ מגיעו להטא על סקב"ס לכך אמר אל מדכא
 עני כסער כי ס' יריב ריבס ר"ל סס סעוסס לעני כוגע ככבודו סל סקב"ס

משלי יר אבני צדק

חס ושלום וו"ש ומכבודו ר"ל סרוחה לכבוד לשמו של סקב"ם חוכן אביון מפנה
 שאומר ש"ש ביכולות ביד סקב"ם לעשו לכל עשירים רק שעולם חסד יבנה
 לב לכך הוא מכבודו : ברעתו ידחס . כשתבוא רעת על הרשע אז ידחס
 ר"ל נענש בו כאשר שאין לו תכחה בהקב"ם ואינו מקבל הייסורים
 מאסנה בדבקיב וסיס

כי ירעב ותתקנף באסיו
 ולא כן סלדיק אשי' במותו
 יש לו אמונת בהקב"ם
 יחסה בזבמו שמזינו
 בחוקיםיו גם נוכל לומר
 ברעתו פדחס נדיק כי
 לא בית דין של מעלה
 ככ"ד של חטה ש"ש לסס
 שמיס ושומרים ושטר'
 שמיסרין לאר' ושענשין
 אותורק אותו משחית
 שבורא ויוצר עם חסא'
 שלו כי מהל' עביר' ועביר'

לב ומכבודו חנן אביון : פרעתו ירחיה
 לג רשע ותפה במותו צדיק : בלב נבון
 תנות חכמה ובקרב פסילים תודע :
 כי צדקה תרומם גוי וחסד לאמים
 לה חטאת : רצון מלך לעבד משפיל
 ועברתו תהיה מביש : מענה רך
 ישיב חמה ויר בר עצב יעלה אף :
 לשון חכמים תשיב דעתו פי פסילים

יביע

נברא משחית וטען לו ולתו משחית רודף אחריו עד שדחס אותו ונפול
 לבור שחית ולא כן סלדיק שעושה סרבה שנות ומכל מזה ככרא
 שלאך טוב ואתו מלאכים מלווין לבן אדם בחיו אף
 במותו מלוין לכשמתו בגן עדן וו"ש משסה במנותיו נדיק אף במותו מכל
 לב שכן בחיו : בלב כבון . איס הכבון סניח חכמה בהשקט ובפיוחה ואינו
 מתנאה לפרסם חכמתו כי הוא עוסק בה לשמה ולא להשגדל בה . ולא כן
 בקרב כפילים שאס ידעו שמן שן שחכמה יגלו ויפרסמו כדי לשראות
 לך באותם : נדקס . סלדקס ש"ש אראל עושים שנקראים גוי תרומם
 וסכאס אותם כי מדקדקים שלא תעשי מן הנול וחמם ועושים בסתר אבל
 חסד לאומים חטאת יחשב להם ר"ל לחטאות ולפסע ב"ש גוזלי מות
 לה וכותמין לזה וסקב"ם יוכא גזל בעולם : רצון מלך . הוא לעבד משכיל
 ווריו אוסב אותו סמלך ועברתו הוא בעבד סמאחר לעשות עם ש"ש
 סמלך ובוסס מלכוא לומר שליחתו :

א מענה רך . ארס הסדבר רכות משיב סכעס ושחיתת אשר
 יבעס עליו סמוסל ואס יענה דבר עטב וכעס . יגביר אף
 וחימתו של הנועם : לאון חכמים . כסליות חכמים סתקן מדעס
 וסדעס

אבני צדק מִשְׁלֵי טו כח

וְשִׁדְעַת שְׂבֻלֶךָ חֲכָמִים תִּקְרָן לְסוֹנֵס לְדַבֵּר עַל כִּכּוֹן אֲבָל אֲוֹלֵט שְׂבֻלֶךָ
 חֲכָמִים יִשְׁכַּחְוּ אֶת פִּיִּם לְדַבֵּר מַכּוֹת : בְּכָל מָקוֹם . פְּסָחוֹת ס"ח
 וַיִּדְעוּ וְאִין חוֹסֵד וְלִמּוֹת לְחַסֵּת שֶׁסּ פּוֹעֵל אִין וְסִקְ"ס לְיֹפּוֹת מִסּ שְׁעוֹשֵׁי
 פִּרְשָׁעִים וְהַדְרִיקִים וְהַכֵּל גְּלוּלֵפִנּוּ : מִרְפָּס . מִי שֶׁנִּסְתָּן רַבִּין לְסוֹנו
 וּמְדַבֵּר דְּבָרִים רַבִּים
 יִגְרוֹס עַלְמוֹ חֵיס כִּי בִל
 מִי שִׁקּוֹס עָלָיו לְהִזְקֵלוֹ
 יִתְפָּיֵס לוֹ אֲבָל מִי שֶׁמֵּרִים
 בְּלִשְׁוֹנוֹ סִלְף ר"ל עֵיקֶשׁ
 זַעֲיוֹת יִגְרֵס עַלְמוֹ
 מִיִּשְׁבֵּר כְּמוֹ עַץ סִנְשֵׁבֵר
 בְּרוֹפ . אֲלִישׁוֹן יֵאָמֵר
 לְיִמּוֹד פֶּאֶס עַד מֵאֹד
 הֵלֵךְ עִם אֱלֹהֵי אֲכַרְפֵּס
 תִּקְבֵּל תּוֹכְחוֹת . וְעַל כֵּן
 עַל עֵתִיק מִרְשָׁעִים
 שֶׁאֵמְרוּ הֵלֵךְ כְּמֵה
 פְּעָמִים מוֹכִיחַ הַמּוֹכִיחַ
 וְאִינֵס מִנִּיִּיקָן . עַל כֵּן

יִבִּיעַ אֲוֹלֵת : בְּכָל מָקוֹם עֵינֵי יְהוָה
 וְצוֹפּוֹת רַעִים וְמוֹנִבִים : מִדְּפֵא לְשׁוֹן
 עֵץ חַיִּים וְסִלְף בְּהַשְׁבֵּר בְּרוּחַ : אֲוִיל
 יִנְאֵץ מוֹסֵר אֲבָיו וְשֹׁמֵר תּוֹכַחַת יַעֲרִים :
 בֵּית צְדִיק חוֹסֵן רֶגֶל וּבַתְּבֹאֵת רָשָׁע
 נֶעְכָּרְתָּ : שִׁפְתֵי חֲכָמִים יִירוּדְעוּת
 וְלֵב בְּסִילִים לֹא יִכֵּן : זְבַח רָשָׁעִים
 תוֹעֵבַת יְהוָה וְתַפְלַת יִשְׂרָאֵל רְצוֹנוֹ :
 תוֹעֵבוֹת

אֵמֵר אֵל תִּקְוֵן דּוֹפִי בְּעַם ס' כִּי אִיִּס הַמּוֹכִיחַ יִדְבֵּר מִקִּירוֹת לְבֹוֹלֵא מִשְׁוֹשׁ
 פְּנֵאוֹת מִמוֹן . גַּם מֵאֵמְרוֹ יִלְךְ לְקִירוֹת לֵב שׁוֹמְעֵיהֶם יִאֲפֹנֵס פְּנֵאֵמְרִים
 מִשִּׁפְּהָ וְלִחוּץ וְלֹא מִקִּירוֹת לִבּוֹ דֵּק בְּשִׁבְלֵי אִיזֵה הַנְּאוֹת מִמוֹן אִין גְּאוֹת .
 גַּם שֶׁדְּבָרָיו טוֹבִים הֵלֵךְ יִדְמ' לְמִפְרֵר וְזוֹרֵס לְרוּחַ וְזֵס אֵאֵמֵר שֶׁלֵּמֵס בְּחֲכָמְתוֹ
 מִרְפָּס לְשׁוֹן הֵיֵא עַץ חֵיס לְמַהֲזִיקִים וּמִקְבֵּלֵס מִמּוֹ שִׁמְצִיאִים לְחֵי עַס"ב
 וְאִיִּס תֵּרֵאֵה סִלְף גַּם שֶׁמוֹכִיחַ וּמְדַבֵּר דְּבָרִים טוֹבִים מ' מֵלֵא כִּרְפֵא
 הַנּוֹרֵעַת כִּי אִין מִקְבֵּלֵס הַתּוֹכְחָה דַּע כִּי אִין זֵס רַק שֵׁס שֶׁבֵּר בְּרוּחַ וּנְפֵס
 הַמּוֹכִיחַ שֶׁמְדַבֵּר כִּי לֹא מִקִּירוֹת לְבוֹ סוֹא מְדַבֵּר הַמּוֹכִיחַ : אֲוִיל . מְבוּזָה
 מוֹסֵר טִיִּסְרִיִּשׁוֹ אֲבָיו אִין רַבּוֹ אֲבָל שׁוֹמֵר הַתּוֹכְחוֹת וְקֵבֵל מוֹסֵר יַעֲרֵס
 וּמִתְחַכֵּס בְּיוֹתֵר : בֵּית לְדִיק . בְּבֵית לְדִיקִים יֵס אִין רַבּוֹ וְקִיִּים לְעַד לֹא
 יִדְא מִפְּגָעִים רַעִים כִּי הַס' יִהִיֵּב עֲדוֹ . אֲבָל בְּקִיִּיִּי הַרְשָׁע פְּנֵאֲחֶקֶף בְּאוֹן
 וּבַחֲמָה תִּסִּים בְּיָקוֹ וְעֵבֵרַת : שִׁפְתֵי חֲכָמִים . מְבַזִּרִים וּשְׁשִׁפְעִים דַּעַת
 וְלֹא כֵן לֵב בְּסִילִים הֵלֵךְ יִדְעוּ לְלִמּוֹד דַּעַת : זְבַח רָשָׁעִים . הַזְבַּח שִׁבְיָאוֹ
 פִּרְשָׁעִים לְכַפְרוֹת טוֹנֵס הוּא דְּבַר נִתְעַב וּנְמֵאִים אֲבָל הַס' יִבִּיֵל מִת
 שִׁעֲשׂוֹ מְבִיאֵן מִן טְגוֹל וְהַחֲמָס וְאִינֵס מְכוּוֹנִים בְּכוּוֹנֵס הַאֲמִיתִית בִּי טַעַם

מישלי טו   אבני צדק

פקרבונוס הוא ליסבור לבו של אדם לתשובה ולחיים אל לבו אני הטאפי
 וללם הנאן מה עשו . אלא הטעם שקב"ם אשר לסביא קרבן כדי שיחשוב
 אדם בטעם קרבן כמו שעשו ארבע מיתות לקרבן כמו כן אני חוטא וחיב
 בארבע מיתות כי הקרבן נזרק לארץ כמו שקילה וסחלב על סאט כמו
 שריפה וססקיטט כמו

ט תועבת יהוה דרך רשע ומרדף צדקה
 י יאהב : מוסר רע לעוב אה שונא
 יא תוכחת ימות : שאול ואבדון נגד
 יב יהוה אף פי לבות בני אדם : לא
 יג יאהב לץ הוכח לו אל חכמים לא
 יד ילך : לב שמח ייטיב פנים ובעצבת
 לב רוח נבאה : לב נבון יבקש דעת
 ופני

סיף ומס סאוחזים
 בנולארו כמו חבק לכך
 נריך סמציא קרבן לומר
 יסי רנן לפניך שאלו
 ארבעה מיתות שעשה
 לבסמס יסא נחשנ לפניך
 כאילו עשו בי לכך זבח
 רשעים סאינס מסררי
 בטסזנס פוענס סיא .
 כי סירנה באלפי אילים
 אשרס כי טומע סמוס
 טוב מזבח ולמס לירוב

זכוינס יאמרס' ומה אני מבקש רוח נשברס דבטיב זכאי אלסיס רוח
 כשברה . לכך תרשע מתנאה בקרבנו אף שסוא מביא עולת מחיס פועב'
 ט סיא ולא כן ביטריס שאין לסס גאוס רונתהקב"ם בתפלתן : טעבת ס'
 דרך רשע . כי כל פעולותיו סוא לפוריות נגד הסי ולא לסוכיה וליישר
 בני אדם אל עבודות הקב"ם ולא כן סאיס סרודף נדקס ומרדף גס לאחרי'
 י לעבודות הסי יאהב אוקו : מ סר רע . יסוריס קהיס מוכנס לעובר
 אורח של הקב"ם . יסונא סיבחת . מה סמוכיו מוכיחו סוא ימות באין
 מוסר . טעס מדס כנגד מדס אחרי ססוא סונא פוכחו ומוסר לכך
 ימות פקאוס ואינו זוכה לסררר בטסזנס ולהסוודות לפני מוסו ואין לו
 יא כפרס : סאול ואבדון . סאול סוא הקבר ואבדון סוא עמיק מסאול גס
 טסס מקומות נספריס מכל מקום סמה גלויס לפניס' כל פיורדיס סס
 יב לכך לא יחשב אדם ססאול בית מוסו לו כי סכל גלוי לפניו : לא יאהב לץ .
 מי סיוכיו ומיסרו ויזרויהו לעשות תסובה או כלי סיטסה איזה מדס
 וסספגה טובס וללכת אל חכמים ולהסאבק בעפר רגליהס ללמוד ססס
 יג מוסר מכל סכן סלא ילך מענמו לבית ועד סל חכמים : לב סמח .
 באשר אדם סמח בלב מיר נראה השמחה בפניס וכסיטיס סלכ נענב ודואב
 יד עיטס בפניו רוח נכאס וסכירות לב : לב נבון . יבקש ללמוד דעת וסו
 סקורה

אבני צדק משלי טו כט

פתור' שנקרא דעת ופי' כסילים ירעם מאבדי' זמנם בדברים של אולק ומבז' הנל'ס : כל ימי עמי . הם רעים אפי' שנקות וימים טובים דאמר שמו' טו שינוי ווקת תחילות חולי מעיים וטוב לב מי שלבו טובה בעשרו ששקט תמיד ר"ל כל שנותיו דומות לו ישי' משק' ללמדך שיפא אדם שושח בחלקו כי שמשו' הלז ס'א העשירות של

אדם : טוב מעט . שמו' טו ופני כסילים ירעה אולת : כל ימי טו שיקבץ ביושר צלי חילול השם רק ביראת ס' מאור רב שיקבץ במחמה ולעקט בני אדם ודמעק סעשוקים ומחלל שם שמים : שם משור אבום ושנאה בו : איש ים טוב מעט ביראת יהוה מאוצר רב טו ומהומה בו : טוב ארתת ירקואהבה י' חמה יגרה מדון וארך אפים ישקוט ריב : דרך עצל פמשכת חדק וארח יש ישרים סלולה : בן חכם ישמח אבב כ וכסיל אדם בונה אמו : אולת שמחה כס לחסר לב ואיש תבונה יישר לקת : הפר מחשבות באין סוד וברב יועצים כט

תקום

שעושה מחלוקת בלי שום דבר מה . ופי' שהוא מאריך אף לא די שאינו עושה ה"ומחלוקת אלא אף ישקוט הריב במקום שיש מהלוקק הוא עושה שלום : דרך עצל . ר"ל סדרך שרריך לילך סעגל באילו סוא גדורה יש בקונים ולא יכול לילך בזכמו שנאמר בעקום יאחר אשר עגל סחל בדרך : ואירח ישרים . כאלו הדרך סלולה וישר וגם הולך בזריזות ואינו מתאחר ויולך לדרכו : בן חכם . ישמח סאב יותר מן סאס לפי' שהוא מכיר כ בעורס ובהכמה יותר מן סאס ואדם שסוא כסיל נותן בזיון לאשו יותר מן סאב שס'א מויות תמיד עמו בבית : אולק . ר"ל באשר יעשה הסוטה כס איוס דבר שהיא שטופ ואולק אוקו שטופ ס'א שמהס לו כי אוקו אולק סוא חושב להכמה גדולס ואיש תבונס הולך כדרכי יושר : הפר מהשכות . זס כט מיבט סל'א ס'ה מקדם סוד ועגס כדבר לכך יופרו אוקו סעששכות

משלי טו אבני צדק

אבל צדק יעניס באיום דבר כדי לסמתיק חלבה להגיע על המזקק
 כג תקום המחשבה : שמחה לאיש כשפוא מענה רך ודיבר בנחת עם
 סבריות לכך סבריות אוסבים אותו ועושים רזונו וזום יש לו תמיד שמהה
 כד מכל מקום נריך שתהיה דבורו צעקו כי דבר צעקו מם טוב : אורח חיים -

ר"ל שמשכיל יתעסק
 לעשות רזון קונו ולעשו'
 נחת רוח ליוצרו כדי
 שיזכה עצמו למעלה
 לאורח חיים כי הוא ידע
 שיש לעולה חיים נלחיים
 ולספיר עצמו מן העושה
 גיהנם שיש בשאלו מטם :
 כס בית גאים . מי שיש לו
 גאון יסח וידח ששם
 ביקס ויחרסנו אותם .
 ויזכ גבול אלמנה גבול
 אלמנה הם לרוב הרוב
 ובשפלות אבל הקדוש
 ברוך הוא מקים
 כו אוקס : תועבות
 ר"ל מהשכות
 אדם רשע הוא קוענה
 לפני הקב"ם אבל אמרי
 כועס הם טטורים :

כג תקום : שמחה לאיש במענה פיין
 כד ודבר בעתו מה טוב : ארח חיים
 למעלה למשכיל למען סור משאול
 כס מטה : בית גאים יסח יהוה ויצב
 בו גבול אלמנה : תועבת יהוה
 מחשבות רע וטהורים אמרי נעם :
 כו עבר ביתו בוצע בוצע ושנא מתנור
 כס יחיה : לב צדיק יהגה לענוות ופי
 כט רשעים יביע רעות : רחוק יהוה
 מרשעים ותפלת צדיקים ישמע :
 ל מאור עינים ישמח לב שמועה טובה
 לא תרשן עצם : און שמעת תוכחת
 חיים

כז עפר ביתו . ר"ל מי שכוזע וגוזל עוזר צעקו ומחריבו ומשכיתו אבל
 השוכא מתנות וכל שכן שאינו גוזל יזמין לוסקדוש ברוך הוא מחיתו
 כח ופרנסתו ממקום אחר : לצדיק . רזם לומר סדיק יסב מקדם
 בלבו מם לענות את הברו כדי שיוכל לסמיב בראוי ובכחון אבל פי
 כט רשעים לא די שלא ישיבו כסדר אלא ידברו רעות : רחק ס' . ר"ל
 במעשים הרעים מרחקים מהקדוש ברוך הוא מלשמוע תפלתם ולא כן
 סדיקים מקרבים עצמם במעשים להקדוש ברוך הוא וישמע תפלתם :
 ל מאור עינים . ר"ל דירה נאם וכלים נאם וגן ירק . וכסרות השישבים
 לא מרחיב לבו של אדם ומשמו : און שומע . ר"ל אוןן סאוסבת לשמוע
 מופר מתלמיד הכס טטביאות לפי עה"ז ולהי עה"ב לא תלין ולא

אבני צדק משלי טו טז ל

<p>טמא רק בקרב אכסים אשר סמך חכמים פורע מוסר . ר"ל למפרע לב שחזור המוסר לאחור ואינו רוצה לשמוע סמוך מוסר נפשו וחיו ושומע טובתו ומוקר לעשות מה שסוף שומע מה מוכיח קינם שכל ורעת ויראה : יראת ס' - ר"ל ראשית יראת ס' היא מוסר סחכמס ע"ד אט סין יראת לב סין חכמה . ולפני כבוד עכוס ר"ל עכוס גורמות לבוא לדי כבוד : א לאדם פעהכי לב - ר"ל לאדם יש יכולת להסוב ולערך מהסבותיו וטענותיו סיאך יסדר לדבר דבריו לפני מושל ושפט וסיאך הונס לעשות ענייכו מכל מקום לא יכול לדבר רק הדבר אשר ישים הקב"ה בפיו : כל דרכי איש ר"ל לפעמי חושב סאיש סכוס חכס וכזון ודרכו זכס בעיניו אבל לפעמי אחריתו דרכי מות וז"ש</p>	<p>לב : חיים בקרב חכמים תליון : פורע לב מוסר מואס נפשו ושמע טובחת קונה לב : יראת יהוה מוסר חכמה לב ומוחל לפני כבוד עונה : לאדם מערכי לב א ומיהוה מענה לשון וכל דרכי איש זך בעיניו ותכן רוחות יהוה : גלא אל ג יהוה מעשיך ויכנו מחשבתך : פל ד פעל יהוה למענהו וגם רשע ליום רעה : תועבת יהוה כל גבה לביד ס ליד לא ינקת : בחסד ואמת יכפר ו עון</p>
---	--

בעיניו לפי ראות עיניו אבל עיניו לבוס שידע מה שעקיד להיות טובה אי
 רעה אינו ידע אלא סקב"ה : גול אל ס' . לפי שכל דרכי איש ידוע לפני
 הקב"ה לכך לא קסתר מעשיך לאחר כחיועונס ידי עשס חיל רק ססליך
 על ס' מעשיך : כל פעל ס' . כל אשר פעל ס' בעבור כבודו ברא סכל
 כדי לסללו ולשכחו וגס רשע ר"ל כאשר יבואו עליו רעס וסו כבודו סל
 סקב"ה סדיס סגורו ממנו כל יושבי קבל בראוקס מסכטיס גס סרשע
 לפעמיס עשס סקב"ה סליקותו ע"י רשע ומחזיל ומסחית מה ססקב"ה
 כוס כמו סכחרב וכבוד כנר ע"ד מרשעים ינארשע וז"ש כל פעל ס'
 למעניסו וגס רשע הוא למעניסו באשר ע"י סרשע מפלס פורטכיות :
 פועבת ס' כל גבת לב . ר"ל ססס יתעב כל איס גאה וגס רוח סמחלבס ס
 בלבוסו ואין לסאריך אפו על זס אלא מיד יסלס לו וקח כקמחו ממנו
 וז"ש יד ליד לא ינקת : בחסד . כל איש סמקתו בשפי מדות אלו בחסד ו
 ואמת

מישלי מזו אבני צדק

ואמת ראוי לו לבפר עוונותיו ולא יתנהג עמו צדקות סדין רק צדקת
 סתקד מדה נגד מדה : וזיראת ס' . ר"ל כשתסיה בליש יראת ה' גורמות
 לו שיהיה סור מרע : ברזותה' . ר"ל צדקות האיש שלום שדרכיו יהיו
 רגיים לפני הקב"ה אף האויבים ושונאיו יבנעו לפניו ומבקשי שלמותיו :
 ח טוב מעט . אס יסיה

ז עון וביראת יהוה סור מרע : ברצות
 יהוה דרבי איש גם אויביו ישלם אתו :
 ט

ס טוב מעט בצדקה מרב תבואות בלא
 ט משפט : לב אדם יחשב דרבו ויהוה

• יכין צערו : קסס על שפתי מלך
 יא במשפט לא ימעל פיו : פלס ומאזני

משפט ליהוה מעשהו כל אבני פים :
 יב תועבת מלכים עשות רשע כי בצדקה

יג יבון כסא : רצון מלכים שפתי צדק
 ודבר

יד במשפט לא ימעל פיו : פלס ומאזני משפט . ר"ל פלס הוא ברזל ארוך
 ומאזנים הוא כלי למשקלים קטנים ואכזבי כים אכזבים לדעת בהם השיעור
 ומחשבן סס לס' שנים לעשות ביושר במאזני לזק ולא במרמה : אלסוך .

ר"ל הקב"ה לא במלך ב"ו בגזור על עיר טובה או רעה לא ישיגה ר"ל אס
 יתן להם אלקי וסובים על עשות איום עסק ללמוד או לסתפלל או שאר
 דברים אס הם מאס אכזבים יחלק עשרה וסובי' לראש גבר . ולא כן

משפטו כי אס מאס יעשו מלום אחד לא יטלו חלק בהלק חבירו כי יחין
 ויסקל הפרטים דקיס עד מאוד לאיש ירבץ לו על זריותו מאר אחיו ולאיש
 על שמחתו בעשות סמלום בשמחם ולאיש על היותו בלתי פכיו באחיו ויש לו

עמקיס משא ומתן וסכיס ספל וסולך לבית סבכספ כמו אחיו סהוא פכיו
 יב ואין לו סוס משא ומתן על דרך זה יסקל סכל כחוט סשערה : תועבת
 מלכים . ר"ל סמלכים סס סוכא תעבת ורשע כי בזס יסרוס מלכותס אבל

יד צדקס יבון כסא : רגון מלכים . ר"ל אפנתו של מלך באדם שיש לו שפתי
 נדק

אבני צדק משרי טז לא

צדק ודובר דברים ישרים יאהב מסמלכים ומן הטעם : חמת מלך . דומם יד
 למלאך סמות כי כשיהרה המלך על איש ישלח ביד עבדיו להמיתו ואם
 ידמן טעם איש הכס הוא יכפס וישפיק חמת המלך : באור פני מלך . טז
 מי שהקב"ה מכיר לו פכים חיים הוא לו לכך מהראוי לאדם ליישר דרכו
 ולסיוע ישר לפני הטעם .

ודבר ישרים יאהב : חמת מלך יד

מלאכי מות ואיש חכם יבפרנה :

באור פני מלך חיים ורצונו בעב טז

מלקוש : קנה חכמה מה טוב טז

מחרוץ וקנות בינה נבחר מפספס :

מסילת ישרים סוד מרע שמר נפשו י

נצר דרכו : לפני שבר גאון ולפני יס

בשלוז גבה רוח : טוב שפל רוח את יט

ענים מחלק שלל את גאים : משביל כ

על דבר ימצא טוב ובוטח ביהוה

אשריו : לחכם לב יקרא נבון ומתקנת

שפתים

ורנוכו מי שהוא מרום
 לצריות טוב להם בעב
 מלקוש אשר יקוים לו בני
 אדם ותוא גטם אחרון
 מסוא טוב לעולם : קנס טז
 חכמה . טוב לאדם
 לקנות חכמה מקנות
 חרוץ הוקב וכן בינה
 יוסר נבחר מקנות כסף
 לפי שסוכב והכסף יבלת
 אבל החכמה אינו יבלת ;
 שפלת ישרים - המסילת
 שידריכו ישרים הוא
 דרך טובה כי עמיד
 יבזוכו לסור מרע ומי
 שרעם לשמור נפשו מכל
 ישמור דרכו ויבחן הדרך
 אם טובה היא לילך בה
 ואם לאו יחדל :

לפני שבר . ר"ל קודם שיבוא שבר לאדם יש לו גאון וקודם שכלון יסיה יח

לו נבחית לבוזת גורם מפלתו : טוב שפל רוח . ר"ל לסיוע דעת יט

ושפל רוח טעם עניים מלהיות ערץ עשוק וגזול ומחלק שלל עם גאים :

משביל על דבר . מי שהוא מעיין היטיב שיאך ראוי שיפסג דבר כ

ולא יעשה בחסירות ובנחלה ישאל טוב שיעשה מעשה במתן : ובוטח

בה . ר"ל שרואה ממות שיש בו סכנה או ספקד ממון ולא מתעצל

בפלות ובוטח בהקב"ה ועושה ע"ד מהשב הפסד מניה כנגד שברם

זהו אסוריו ופילולו : לחכם לב . ר"ל מי שלמד חכמה מרבו סובו כל

שיסיה נבין בדברים מפולפל בחכמתו ויקרא לו נבון : ומתק שפתיים .
 ר"ל מי שידוע להמתיק דברו בחכמתו יוסיף לימוד החכמה :
 מקור

משלי מז אבני צדק

כב מקור חיים : ר"ל השכל שהוא באיש הוא מקור טובע ממנו חיים .
 בג ומוסר אילים אולת . ר"ל יקורי אילים ע"י איוולתו היא באש לו : לב
 חכם . ר"ל החכמה שיש בלבו יורס לו לדבר צפיו דברי נחות . ועל
 שפתיו . לאחר שהתחיל לדבר בשפתיו נובעים ענייני החכמה מלבו
 ומוסיפית לקח טוב ר"ל

כב שפתים יוסיף לקח : מקור חיים כד דברים טובים : נוף
 בג שכל פעליו ומוסר אילים אולת : לב
 חכם ישביל פיהו ועל שפתיו יוסיף
 כד לקח : צוף דבש אמרי נעים מתוקים
 כס לנפש ומרפא לעצם : יש דרך ישר
 לפני איש ואחריתה דרכי מות :
 כז נפש עמל עמלה לו כי יאבד עליו
 כח פיהו : איש פליעל כרה רעה ועל
 כח שפתיו פאש צרבת : איש תהפכות
 כט ישלח מרון ונרגז מפריד אלוף : איש
 חמס יפתה רעהו והוליכו בדרך ר"ל

טוב

מוכע מזון יסירה כי אם מה שיטריך וימנעם בהולאותיו לא היה נריך
 בז ליגע עמו כל כך : איש בליעל . ר"ל הרשע לא דישיעם רעות
 שבאות לידו בליעמל ויגיעה ללא שהוא חובר וחופש עתת קרקע שאדמת
 למלוא טרעה הטמונת גם שדברים שידבר בשפתיו מחרופים וגדופים
 הם בוערים במראה הלפידים וזם שאמר כנרבת ששחן : איש
 בח תספוכות . ר"ל שאין לו דיעם מיושבת ומתהפך מדעם על דעה שלח
 מדון מגרה ומחרס ריב בין איש לרעהו . ופארגן שהוא איש רביל אף שלא
 בט יתם איש תספוכות שפריד טבעל מאשחו כמו אלוף בעורי . איש חמס .
 האיט בעל חמס שחופס נפשו ונכפס אחרים ולא די שחומס נפשו ונכפס
 אחרים אלא שקוא שפסס ומסית רעשו ומוליכו בדרך לא טוב וחסה חטאו

אבני צדק משלי מזין לב

כפל : עונה עיניו . ר"ל רוחו וקורן בעיניו ובשפתיו משלים הרעה ל
 אשר השבביססרמיות בסתר ולא יכול אדם לספיר בזו"ס כלה רעה
 ר"ל משלים הרעה : עטרת תפארת . ר"ל אע"פ שהסערים ישאמו לל
 בזקנים מ"מ היא תפארת לבעלה מפני שהזקנה לא בא אלא בדרך נדקס
 לכך הזיקנה מעידה על
 בעליה שחלבו בדרך טוב : עצה עיניו לחשב תהפכנות ל
 נדקס : טוב ארך לב קרן שפתיו בלה רעה : עטרת לא
 אפים . ר"ל מי שיש לו ארך אפים
 ומאריך אף כיפר הגבור יסתר מן הגיבור המנחם
 אויביו במלחמה . ומשל ברוחו . ר"ל
 סבוכס יטרו טוב מן האיש הלכוד עיר בגבורתו :
 בחיק יוטל . בחיקו של לב בחיק יוטל
 אדם יוטל הגורל למען לא ידע מפיל הגורל חלקו
 של זה ושל זה אבל מאת ה' יאל סגורל לתע חלק
 יפה למי שירצה וסכל הוא מאת ססס וז"ס
 ומה כל משפטו : א טוב פת חריבה .
 טוב לאדם עשהו

שיאכל פת יבישה עם שלום משיאכל הזכחי' ונשר לשוכע עם ריב וקטטה :
 עבד משביל . סעבד סס א חכס יסטול בבית סאדון ואותו סבן מביש
 את אביו : וצדק אחים כסאדון ימפיל את סעבד מסכל על ביתו
 ועל כניו וסווא יחלק להס כחלתס וסדר איש איש על נחלתו : מנרף לכסס .
 כלי סטורפין בו כסף ועוסיס אותו כלי מאפר מקלה קרוי מנרף ובו עוסיס
 כסף נכהר . וכן יש כור סבו יבחון וזמב אס סוא מוכהר או לטו אבל
 סלנבית כני אדם הקב"ס זוקקין וזוכסן וידע סחשכסן : מרע מקשיב .
 האיש סרע סרעע מקשיב על ספת און ביבו ספן גס האיש כוזבן וסקרו
 סאויף מקשיב על לטון סווס ועסולס : לעג לרס . מי סמלעיג על
 עני

משלי יז אבני צדק

עניו בשביל עניויותו מחרף את דוראו שגור עליו סדלות וסענויות : ונ"ל
 ע"ד מה שאמר אברהם לסקב"ם ישב עולם ר"ל יהיה עולם מיושב ולא
 יסיה קתם מיושב וקתם נע וכדוהסי' בסקב"ם חסד ואמת מן ינדרוהו ר"ל
 בוודאי יש יכולות בידי ולא קתם שלעשות כל עולם עשירים שיהיו כולם
 מיושבים . אבל לא

יהיה חסד בעולם לכך
 לריבן להיות עניים נע
 וכד כדי שיהיה חסד
 בעולם . וזו אותו איש
 אשר לו עגלרש ואינן
 עושה חסד אינו לומר
 שעולם בהסד יבנה
 ואני אומר שלכך
 סמם עניים כדי
 שעולם חסד יבנה
 אלא שקתם ידו של
 הקב"ם כניכול מפרות
 ואין ציבולות לעשות הכל
 עשירים לכך חרף
 עוסיהו זה הקב"ה

ו עשהו שמח לאיד לא ינקה : עטרת
 זקנים בני בנים ותפארת בנים אבתם :
 לא נאווה לנבל שפת יתר אף פי
 לנדיב שפת שקר : אבן חן השחר
 בעיני בעליו אל כל אשר יפנה
 ישביל : מכסה פשע מבקש אהבה
 ושנה בדבר מפריד אלוף : תתח
 גערה במבין מהפוח כסיל מאה : אך
 מרו יבקש רע ומלאך אכזרי ישלח בו :

פגוש

שעשאו ובראו : שמוח לאיד . מי שמח לאידו של אדם ולשפלותו קן
 בעניויות עמוהן לא יקם כאשר תקב"ם ישלם לו מה שמח באידו
 שגם הוא יכולה : עטרת זקנים . כשרואים בני בנים הולכים בדרך
 טובה . ותפארת בנים . כשאבותיהם הם לדיקים תפארת היא לבניהם .
 לא נאווה . לא יאות לכבד לדבר שפת יתר מכל סכן שלא נאם לדבר
 לנדיב שפת שקר בפה ולא בלב : אבן חן השומד . ר"ל השומד סוף
 חן בעיני האנשים שמקבלים באילו היא מרגליות שיען חן לכושאים אותו :
 אל כל אשר . סמוקן שוקר ילליה לפי שנתן שומד יוכה הדיין אף שהוא
 ח"יב : מכסה פשעיו . רונה לומר שתבקש אהבות חבירו שכסם
 פשעיו ולא יזכור לו לרוב אהבתו לו : ושונה בדבר שי שדובר פעמים
 רבות ושונה החטא שחטא לו חבירו סוף מפריד ממנו רעיו ואלופי וכי
 בראותו שחבירו יזכרו לו החטא נפרד ממנו : תחת גערה .
 יתר פעולת גערה אחת שיגער קבם באיש המבין ממה שפועלותי
 לא מאת עבות באים כסיל : אך מרי . ר"ל איש מר שיפרט על טובות
 שוביהו יבקש רק רע כאשר בשביל מריו ועורפו

קקס

אבני צדק משלי יז לג

שקטם יבוא מלאך שלא ירחם עליו וימיתו : פגיש דויב . טוב לאדם יב
 שיכנע דויב שכול בדרכו שינך ולא יפגע באים כסיל באשר הוא בחזק
 איוולתו : עמיב רעה . סאדם שהטיבו לו בני אדם והוא לא די שלא יב
 ישיב להם טובה תחת טובתם אלא שישיב להם רעה תחת טובה על זם
 דאוי שיאכזרו עליו בני
 אדם ולא ייטיבו עמו
 ויטאר בערום ובחוסר
 כל ובעל סמוסר מקלל
 אופו לא קמוס רעס
 וקללס מביקו : פוסר י
 מיס . ר"ל סריכות
 נסקטות הס סתלה
 כמו ספוסה נקב קטן
 צסקוס שיס מיס רביס
 וסנקב סוס סקרהב
 וסולך וכספוסה סנקב
 כרסס בעיניו כאילו לא
 ציש סאומס ולכסי לא
 יכול לסוב ולסקוס
 סנקב . ולכך קודס
 שכתלע סריב נטוס
 אוקס ועוזב סקטסס :
 עזריק סרסע . אדם טו

פנוש דב שפול באיש ואל כסיל יב
 באולתו : משיב רעה תחת טובה יב
 לא תמישרעה מביתו : פוסר מיס י
 ראשית מדון ולפני התגלע חריב
 נטוש : מצדיק רשע ומרשיע צדיק טו
 תועבת יהוה גם שניהם : למטה זה טו
 מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב און
 בכל עת אהב הרע ואח לצרתו יולד : יז
 אדם חסר לב תוקע כף ערב ערבה יס
 לפני רעהו : אהב פשע אהב יס
 מצדה מגבירה פתחו מבקש שבר :
 עקש לב לא ימצא ב

פסול מצדיק את הרשע ואמר עליו שהוא לדיק ומרשיע הצדיק תועבות ה'
 גם שניהם : למס זה . ספני מס יהיס לכסיל סמון הלס כסמון יכול טו
 אדם לקנות שלימות והס איכס סכווכיס לקנות חכמס : ככל עס אהב יז
 רע . ר"ל ככל סעיטס סהרסוי לאדם שיסיה אהב את סהסביס לו
 צטרס ביאות סררות וסיה אהבסס כסמנט לו אצל סס לזרס יולד סרסוי
 לאסוי סיעמוד לו פמיד בצרוסוי : אדם סקר לב . רנס לגכות אכסי יס
 סחליקת גס תוקע כף כסכיל ערבות ממן גס תוקע כף לחוטאס ללכת
 בחוקיסיס ומכניס ענמו בדבריס סאין לו סנלס ממנו . ובזמן ספרעון
 סתקיטע עס סלום אסר סוס ערב כסכילו ובזס סרנס לפסוע בריבועמו :
 סוביס פתחו . סי סמגביה פתחי פיו ומדבר כנלום סוס מבקס שיבוא יס
 לו סבר כסכיל דברי גאותו : עקש לב . סי סיס לו עיקס לכולס יפייס כ

משלי יז אבני צדק

למלום בודאי לא ימלא בום דרך טוב . ונהפך בלמונו . ר"ל שדיבור
בלמונו מחר חכי משלם לך ואינו מקיים מוניה ספקיו סליס בום יכול
פא ברעה : יולר כסיל : סליס הסולד כסיל יולד אותו לרעה לו כי סאבות
סנקסם בניס אס ישכסס דעת ובעלי מעסם טובים אבל אס סוא כסיל
קיבל סאב דאנה מסנו :

ימצא טוב ונהפך בלשונו יפור

פא ברעה : יולר כסיל לתונה לוולא

כנ ישמת אבי נבל : לב שמת ייטב

כנ גהה ורוח נבאה תייבש גרם : שחד

מחק רשע יקח להטות ארחות

כד משפט : את פני מבין חכמה ועיני

כס כסיל בקצי ארץ : בעס לאביו בן

כז כסיל וממר ליוולדתו : גם ענוש

לצדיק לא טוב להפוח נדיבים על

כז ישר : חושד אמרו יודע דעת וקר

כח רוח איש תבונה : גם אויל מחריש

חכם יחשב אטם שפתיו נבון :

לתאווה

גם אס יש לו בן ססוא

כילו וסוא סדס גרוע

ואין ביכולתו ורסותו

ליקן נדקס מסמוכו לא

כנ ישמח סאב כז : לב

סמח . גסה לטין רפוא

אס סלכ סמח וסוק כל

רפואס קללה אבל רוח

כבאה לא יועיל רפואת

אלא מנייט ליסת

ענמוסיו ספכיו נערו :

כג שחד סחק : כסאכנו

רואים בארס סמטת

סודך מספט בודאי

כסיל סוסד סלקס סאלס

רשע כסוהו גם סקב"ס

לוקח סוחד דברים דתיכנ

ווידויים וספילות מחיק

סרשעי לספך דינו סרעה

כד לטובס : את פני

ר"ל סחכמה סיא לפניו

ואינו רחוק ממנו אבל עיני כסיל סס בקצה ארץ

ואינו רחוק ממנו אבל עיני כסיל סס בקצה ארץ

ואמר חיד אוכל לסנוס מסכת בליטל פרקיס מסכת סבט ד"ד פרקיס

כה וחסס סוכס סיוס סני פרקיס ולסחר : כעס לאכיו . סכנ סהוא כסיל

סכעיס לאכיו תמיד ומסר ומסער למולדתו ומענכ ללדיק ונדיבים על

כז יוסרס סכל טיב סוא רע בעיני וזה סאמר גם ענוס ללדיק : חושד . סחכס

סוכע דכריו מה סאינו מסנורד ומיסהוא איס עכוכס סוא יקר רוח ר"ל

כח סדיבור סוא יקר בעיניו ולא בדרך גאוס רק על דרך ענוס : גם אויל

סחריס . באסר יסתק ולא ידבר לחכס יסאוב בעיני סרוואיס וכן סאוטס

ספסיו סלדבר סדבר לככונ ססב :

אבני צדק משלי יה לר

א לתאווה יבקש : פאיש שנשאל תאוות גופניות ביקש סכודות
 לנסוף בכל קושים יתגלע ר"ל בין החכמים סכרראים טובים
 יתגלה הרפתו כחו שמנינו בלוט שנפרד מאכרסו וסופו נקגלס קלונו
 בנתי מדרשות לא יבוא עמוני ושואני בקהל ס : לא יחפץ . סכמיל ב
 אינו חפץ בתכונס רק
 מה ס'תגלס לבו ר"ל יחלתאווה יבקש נפרד בכל תושירה
 הסכלות ש'ס בלבו :
 בכוף רשע . ר"ל ביוס יתגלע : לא יחפץ כסיל בתבונה ס
 קולדו לא בא הוא לכדו כי אם גם ביוזין :
 ד בא גם ביוועס קלוו חרפה : מים ד
 עמקים דברי פי איש נחל נבע מקור
 חכמה : שואת פני רשע לא טוב ס
 להטות צדיק במשפט : שפתי כסיל ו
 יבאו בריב ופיו למתלמות יקרא : פי ז
 כסיל מתתה לו וישפתיו מוקש נפשו :
 דברי נרגז כמתלהמים והם ירדו יחדרי ס
 בטן : גם מתרפה במלאכתו אח ס
 הוא לבעל משחית : מגדל עז שם ו
 יתחטט משפט סלדיק :
 שפתי כסיל . סכס ל
 לא יבוא לדבר אלא
 בדברי ריב ומלחמותיו
 למתלות יקרא באילו
 בפיו קורא אל השמות :
 כי כסיל . ספה יסן א

יהוה

מתקס לכסיל שנשאל דבריו ישבר וככשול בדבריו ושפתיו מוקש נפשו
 כנפור סככסל : דברי נרגז . סחולך רכיל כמנוליס אדם לסורגים ס
 אותו ע"ד מכת רעמו בסתר ואותס הדברים יורדים עד שערי מות ר"ל
 סכסרג עליו הנלשן : גם מתרפה . איש סמתרסל לעשות מלאכתו ע
 שיכול לסחיות ממנו . חכר ורשע סוף לבעלי משחיתים ללכסס סבריות :
 מגדול עוז . סלדיקים בעת זרתס לא ירונו לכססס וזכסס רק ירונו
 אל זס סמגדל וכו' יחסס מכל מוזק וזס סאמר בו ירוז ר"ל אס הוא בעיר
 מבכר וססוכא כל עס רב לזור סעיר לא יכול לרוזן מן סעיר וזרדיך
 למות בעיר ספני רעב ונמא אכל מי חכוע כס' יכול לרוזן וכמלט מן ססוכ

משלי יח אבני צדק

יא וז"ש מגדול עוונתם ס' ר"ל שמבטיח בשם ה' : הן עשיר : אחר שחזכיר
 טסנדיק ישים נטחוכו באל יסבדך ולא ירוך בעת נרתובי אלס אליו יאמר
 טעסיר אינוכן רק ממנו סוף לא לקרית ואיתו הממון ידמה לו שסוף
 כחומה נטגבב בחסדו משכיתו טסבית כרנוף ברלפת אבנים על סארץ

יא יהוה בן ירוץ צדיק ונשגב : הון עשיר
 קרוי אבנים משכית גס
 טעסיר כאשר יעשה

קרית עוון וכחומה נשגבה במשפתו :
 נדקס משוכו וילך דרבי

לבני שכר יגבה לב איש ולפני כבוד
 קרית עוונתו סוף סוף
 קרית עוונתו סוף סוף

ענוה : משיב דבר בטרם ישמע
 טרס כאילו טובב בסדר
 משכיתו לכטח ואין

אולת היא לו וכלמה : רוח איש
 יבמחריד : לפני שבר

יכלכל מחלה ורוח נכאה מי ישאנה :
 קודס טיעא שבר לאדם
 ינבס לבו ויתגאס בלשה

לב נכון יקנה דעת ואון חכמים תבקש
 טגאוס גורמות לשבר
 דעת : מתן אדם ירחיב לו ולפני

גדלים ינחנו : צדיק הראשון
 סאדס וקודס טיסיח לו
 כבוד ותיס לו ענוה כי

ברבו ובארעהו וחקרו : מדינים
 בזכות טענות יבוא לידי
 ישבית הגורל ובין עצומים יפריד :

אח

לו לאולת ולכלימ' טיכלימוסו סמדכרי' עמו ע"ד רז"ל ואינו כבחל לסטיב :
 כבוד : מדינים

רוח איש : מי שהוא גבור ואינו כותן דאגס בלבו ומקבל כל טבא עליו
 בטמחס ובח'כס יכלכל טחליסו אין כחו סר מעליו . אכל רוח נכאה ר"ל

סמטעצבת וכועסות קמיד על טכלי עולס מי יסיאנס : לב כבון . גל
 סמטעצבת וכועסות קמיד על טכלי עולס מי יסיאנס : לב כבון . גל

סא'ס סכבון יסדל בקסיות ס'דיעס וכן און חכמים תבקס לשמוע דעת :
 סא'ס סכבון יסדל בקסיות ס'דיעס וכן און חכמים תבקס לשמוע דעת :

ס'ס סוף אדם . מי ססוף נדיב לעס מהיכו לזולתו איתו סמטעצבת ירחיב לו כי
 ס'ס סוף אדם . מי ססוף נדיב לעס מהיכו לזולתו איתו סמטעצבת ירחיב לו כי

סאכסיס יכדוסו בעבור נדיבותו : גס כסביל נדיבותו כל אסד עוזר לו
 סאכסיס יכדוסו בעבור נדיבותו : גס כסביל נדיבותו כל אסד עוזר לו

לילך לפני הגדולים והס סמלכיס ובעלי גדולס וז"ס לפני גדוליס יכחו :
 לילך לפני הגדולים והס סמלכיס ובעלי גדולס וז"ס לפני גדוליס יכחו :

נדיק טראשון . הא'ס טראשון טבא לפני ססופס סוף נדיק כדבר באשר
 נדיק טראשון . הא'ס טראשון טבא לפני ססופס סוף נדיק כדבר באשר

אבני צדק מישלי יהיט לה

לסוּיֵק זֶה אֵם זֶה כִּי הַגּוֹרֵל נוֹחַ וְכָל אֶחָד יִקַּח גּוֹרְלוֹ : וּמְדַנִּים כְּבָרִיחַ יֵיט
 ר"ל אֲפִי הַקְטָטוּת הַסּ הַזֹּקִים כְּבָרִיחַ סִיכַל הַמֶּלֶךְ מִכָּל מְקוֹם מִפְרִיד הַגּוֹרֵל
 וְכָל אֶחָד יוֹרֵשׁ חֶלְקוֹ עַל פִּי הַגּוֹרֵל : מִפְרִיפִי . מִן הַפְרִי שְׁעָס פִּי כ
 תִּשְׁבַּע בְּשֵׁנוֹ אִם יֵשִׁים פִּי טוֹב יִקְרָנוּ טוֹב וְכִסְפוֹדָגַם כֵּן בְּדַבְרִים שׁוֹלֵף
 בִּשְׁפָתָיו כֵּן יִשְׁבַּע : מוֹת כֹּא

אִחֵים . דְּבִיבּוֹר שְׁעָס הַחֵדָּם בְּלִשְׁוֹנוֹ תְלוּיִם חַיִּים וּמוֹת כִּי זֹכֵל לְדַבֵּר דְּבָרִים שִׁכְפָּסוּ חַיִּים מֵיָם וּלְפַעֲמִים הַדְּבִיבּוֹר טוֹב אִם פֶּסַק דִּין הוּא לְמוֹת מְזִיל לֹאֵתוֹ לְחַיִּים .

אִחֵי נִפְשָׁע מִקְרִית עֵז וּמְדוּגִים כְּבָרִיחַ יֵיט
 אֲרָמוֹן : מִפְרִי פִי אִישׁ תִּשְׁבַּע בְּשֵׁנוֹ כ
 תְּבוֹאֹת שְׁפָתָיו יִשְׁבַּע : מוֹת וְחַיִּים כֹּא
 בִּיד לְשׁוֹן וְאֶהְבִּיהָ יֶאֱכַל פְּדִיהָ :

וְאֶהְבִּיהָ הַדְּבִיבּוֹר יֶאֱכַל פְּרִיָה אִם טוֹב וְאִם רַעֵב מִלֵּא אִשָּׁם . שֵׁי שְׁמֵלֵף אִשָּׁם טוֹבָה מִלֵּא לְעַמּוֹ דְּבַר טוֹב וְרָמוֹן מִן הַשְּׂמִי כִּי לֹאֵו דְּבַר קֶטָן הוּא שֵׁי טוֹבָה לְאִשָּׁם טוֹבָה וּמִשְׁכַּלֵּת : תַּחֲנוּנִים יִדְבַר רָשׁוּעַ שִׁיר יַעֲנֶה עֲוֹת : כִּי אִישׁ רָעִים לְהַתְרוּעַע וַיִּשְׂאֵהָ דְבַק כִּי טוֹב רֵשׁ הוֹלֵךְ בְּתַמּוֹ מִעַקֵּשׁ שְׁפָתָיו וְהוּא כְּסִיל : גַּם בְּלֹא דַעַת כִּי נִפְשָׁא לֹא טוֹב וְאֵין בְּרַגְלִים חוֹטָא :

אולת

וְלֹא כֵן הַעֲשִׂיר יִבְטַח בְּעוֹשָׂרוֹ וַיִּדְבַר עֲוֹת : אִישׁ רָעִים : אִישׁ אֹהֵב רָעִים כִּי טוֹב הוּא לְחֹבֵר עֲמוֹן פֶּן וְאֹלֵיוֹ יִבּוֹא יֵיט שִׁיטְרֵךְ לוֹ כִּי לְפַעֲמִים יֵשׁ אֹהֵב דְּבַק מֵאֵלָּה בַעַת נִרְתָּו יַעֲשֶׂה לוֹ מֵה שִׁבְיָקָה מִמּוֹ מֵה שִׁלְחֵי יַעֲשֶׂה לוֹ גַּם לְאִדָּךְ גִּיטָא הַאִישׁ שֶׁמְחִיזֵר לְקַנוֹת חֲבָרִים רַבִּים בְּמַמּוֹנוֹ סוֹף לְהַקְרַעַע וְלִהְשֵׁבֵר כִּי אֵין טוֹב לְאִדָּם לְפָרְבוֹת חֲבָרִים אֵף שֵׁי לְפַעֲמִים אֹהֵב דְּבַק מֵאֵם מִכָּל מְקוֹם לֹא יִרְכַּס לוֹ רָעִים :

אֵשׁ טוֹב רֵשׁ . ר"ל וְעֵתֵר טוֹב הַאִישׁ שֶׁהוּא רֵשׁ מִן מַמּוֹן וְסוֹלֵךְ בְּקוֹמוֹ בְּמִדּוֹת סְתֵמִימוֹת וְהַסְלִימוֹת מֵאִדָּם שֶׁהוּא עֵיקֵשׁ בִּשְׁפָתָיו וְסוֹף עֲשִׂיר בְּמַמּוֹן וּסְבָרִיוֹת אֹמֵרִים עֲלָיו שֶׁהוּא כְּסִיל וְרָשָׁע : גַּם בְּלֹא דַעַת . ר"ל אִדָּם שֶׁהוּא כְּלִי יִדְעוֹת סְעוּרָה בְּקוֹשֵׁי שִׁיטִּים לוֹ נִכְפָּשׁ טוֹבָה כִּי אֵין בּוֹר אֲרָח חֲטָא . גַּם אֲרוֹל בְּלֹא דַעַת נִכְפָּשׁ זֶה הַכּוֹפֵה אֲשֶׁר לְקַשְׂמִים . וְאֵין בְּרַגְלִים שֵׁי שֶׁקוֹא מִסְפָּר וְאִינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂיו בְּמַקּוֹן רַק בְּמַסְרֵיִם רַגְלִים הוּא

משלי יט אבני צדק

הוא חוטא . גם ההולך על גבי עשנים בשבת הוא חוטא : אלת אדם :
 בשביל הטאון של אדם בא לו מעונם כי באוולתו קלף דרכו ועשה עבירות
 לכך נפרעין ממנו ואה"כ בא לו ה'רס ועף לבו על הקב"ה ומתהרהר
 אחר מידות הדין כגון אחי יוסף שאמר מס זאת עשם לבו אלשים וזה שאמר
 ועל ס' יוטף לבו על

אולת אדם תסלף דרכו ועל יהוה יועף

לבן : חון יסיף רעים רבים ודל

מרעהו יפרד : עד שקרים לא ינקה

ויפית בובים לא ימלט : רבים יחלו

פני נדיב וכל הרע לאיש מתן : כל

אחי רש שנאהו אף כי מרעהו רחוק

ממנו מרדף אמרים לא תמה : קונה

לב אהב נפשו שמר תבונה למצא

טוב : עד שקרים לא ינקה ויפית

בובים יאבד : לא נאווה לכסיל

תענוג אף כי לעבד משל בשרים :

שכל

ר"ל חברים נמשכים אחרי האים שנותן מתנות וז"ש וכל הרע לאיש מתן :

כל אחי . ר"ל אס הם אחי העניים ואחי העשירים אותן העשירים שוכלים

לאחי העניים מב"ש רעיו שהם יוסר רחוקים מאחיו . ולא די שזכאו

לו ואינם הושבים לו כאילו הוא אחיו אלא אף מרעשו שהוא זר רק לעשות

עמו בחבר אינו עושה לאח עני . לפי שהרש דובר דברים ובקשות

נורכי ביותו העשירים אינו חפץ לשמוע אותן הדברים וזו שאמר מרדף

ח אמרים לא תמה : קנה לב מי שקונה דעת והבמה אוהב כפשו כי

בחכמתו מניל עצמו שכל ררם ומי שממור תבונה סופו למנוא טוב בעס"ו

ט ובעס"ב : עד שקרים . מי שמעיד עדות שקר על חבירו סופו שלא ינקם

מאותו עון ובעס"ב : לא כאוס . אינו כאס ויפה שיסיק

לבקיל תענוג ובכוד ואינו נאס שעבד ישאלו בשרים ובכבדים :

שכל

אבני צדק משלי יט לו

שכל אדם . ששכל שבאדם גורם לסארץ אפיו וספארקו של אדם הוא יא
 לחעביר על פשעיו : נהם כפפיר . קמלך בעת שבעם על איס יראה יב
 כאילו נהם עליו ככפיר שמפחיד האדם ציור ומי שיראם ממלך עת רנון
 טוב הוא לו כמו הטל שיורד על עשב שירוס הארץ וסולידם וסמסמס כן

אסנס סמלך לכן ססראוי
 לספסורר האדם ויאמר
 בלבו אם יזעיף עלי מלך
 צסרודם ססיוס בבאן
 ולמחר בקבר אסיה
 כנהל כל סכן בעת שיזעי'
 עלי מלך מלכי סמלכיס
 סקב"ס בעבור סטאסי
 סראוי להיות כנהל
 ציור : סווס לאציו .
 הכן סכסיל הוא לאציו י
 היות וסכריס מרוב מעס'
 סטוטו וכטטו סרוואס
 סככו . וכמו סינטער
 האדם בלף סכוטף
 קמידי מנשמיס ולא יכול
 להיות צביטו ונרץ
 להלוך סכיתו . כן הוא

שכל אדם דהארך אפיו ותפארתו עבר יא
 על פשע : נהם כפפיר זעף מלך יב
 וכמל על עשב רצונו : הות לאביו יב
 בן כסיל ודלף טרד מדיני אשה : בית יד
 ורוץ נחלת אבות ומיהוה אשה
 משבלת : עצלה תפיל תדרמה טו
 ונפש רמיה תרעב : שמר מצודה טו
 שמר נפשו בנזה דרכיו יומת : מלוה יז
 יהנה הונן דל וגמלו ישלם לו : יסר יח
 בנך פי יש תקוה ואל המיתו אל תשא

נפשך

אשק מדוכס מגרשק כל אנשיס מביתס : בית וסון . ר"ל לא יחשב יי
 אדם שיכול לכרר עלמו אשק משכלק בדעתו וסיס ברשותו פילא כן סוא
 וזה אמר בית וסון אכפסר שירש אדם מאצותיו אענס אשס לא יכול אדם
 לנחול רק כאשר יגזרו עליו מן השמיס וז"ש מה אשק משכלק : עכל טו
 קפיל . הענלות . שיט באדם מביא לידי תרדימה ונפטרמיס טעוסי
 סלאכטו ברמיה לסוף ירעיב ולא יעשר ברשעתו : שומר מנוס . סז
 השומר מנוס אלסיו ומלכיו ססר'ו וסופטיו . שומר כפסו מעונס וסכונס
 דרכי ספס יומת גורס לעטמו שימות קודם ומנו : מלוסס . מי סחוכן יז
 דל כאילו מלוה לחסס וישלם לו גמולו שיעסר : יסר בכך . בקטנותו יט
 כי כוס יש תקום להגיע אל השלימות . ואף שיטעק אליך בסוככו אומי
 אל טסגיח אליו ואל זעקתו כי טיבולו סיקבל מוסר משיעמוד סמק וטוב
 וינא לם ק לסרביס רעה סס ושלום :

משלי יט אבני צדק

י גדל חיים . מי שחוא בעל חיים לא ימלט שלא ישא עונש על זאת מדת
 הפחותה כי זם יעורר מחלוקת ולא לפעמים יקרה שאין אכס' יר' אים
 מפניו בשביל החיים ומגיל עמו מאים העומד כגדו מכל פקוס אס ככס
 עושה לאחרים גם כן ומפיק בחיים יקום עליו חבירו ז' פילו אוקו ברעס
 זו"ש כי אס תגיל ר"ל

יט גפשה : גדל חמה נושא ענש כי אם
 כ חציל ועוד תוסף : שמע עצת וקבל
 בן מוסר למען תחכם באחריתך : רבות
 מחשבות בלב אישועצת יהוה היא

כנ תקום : תאות אדם חסדו ושוב רש
 כנ מאיש גזב : יראת יהוה לחיים ושבע

כד ליוזבל יפקד רע : טמן עצליו
 כס בצלחת גם פהו לא ישיבנה : לין

תבה ופתי יערם והוכיח לגבון יבין
 כו דעת : משרד אב יבריא אס בן

כז מביש ומחפיר : חדל בני לשמע ככ תאות אדם . האדם
 השתאוס תמיד לעשות
 גשילוט חסד זהו אדם

מוסר

טוב . טוב רש מאים שסוף עושר ומצטיח לאיש לעשות לו איזס טובה וכז
 כג ואינו עושה טוב חרש ממנו : יראת ס' . מביא האדם לחיים עם"ו ועם"ב
 ועוד זוכה שהוא שבע ע"ד כי אין מהקור ליראיו ולא יזכר אגלו דבר רע
 כד כי יראתו תמנעוהו מלשרר אחר דבר רע : טמן עגל . העגל לרוב
 עגלותו מספיר ידו מסוך הקדירם להוציא ממנו מזון וליתנו למוך פיו
 זמרו עגלותו שימלא קורות רוח מהחיים שלא ינערו הקרירות עד אל
 כה פיהו לא ישיבנה ידו מרוב עגלות שיש בו : לן קכס . ר"ל אס תכה לן
 סא' אחר סרואה סבילקה וסחכס . והוכח לככון בדברי לבד יבין דעת :
 כו משרד אב . סבן ססוף מבייש ומחפיר לאביו לרוע מעשיו ומנהגיו הוא
 סיבה שיאודרו לאביו ולוקחים כל אשר לו והאס לריך לברוח ממקומה :
 כז קדל בני . ר"ל מנע עצתך מעבירות וממע מוקר וכזם אל תאגה באשר

אבני צדק משלי יט ד לו

דצת : עד בליעל . העד העעד שקרים ואחר כי במשפט הוא מעיד כח
 ומצדיק את עניו בדברי שקרו . והדיינים הרשעים חכמים השקר
 ואומרים כי עדות אמת מעיד : ככוננו לללים . שפטים הרעים הם ככונים כח
 ר"ל מזומנים לענוש בו הללים וכן ככוננו סכות ומסלושות לגו כסילים ר"ל

מוסר לשגות מאמרי דעת : עד כח
 בליעל יליץ משפט ופי רשעים יבלע
 און : נכוננו ללצים שפטים ומהלמות כח
 ד לגו פסילים : לץ היין המה שכר א
 וכל שגה בו לא יחכם : נהם כפפיר א
 אימת מלך מתעברו חוטא נפשו :
 כבוד לאיש שבת מריב וכל אויל א
 יתגלע : מחרף עצל לא יחרש ישא ד
 בקציר ואין : מים עמקים עצה בלב א
 איש ואיש תבונה ידלגה : רב אדם א
 יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי
 ימצא : ומתהלך בתמו צדיק אשרי א

שכני אדם עבים אוקס
 כשכיל כסילתס :
 א לץ סיון . מי
 שמרגיל עניו
 ציין הוא יעסם לץ וסוסם
 אחר סכר לטקות וכן
 כל שוגם בו לא יחכם כי
 שקיר חבמת מלכ ומטים
 אולת תקתיו : כחס ב
 ככפיר . כארים אשר
 יכסס וישאמי לא ירא
 בן אימות השלך אס
 מטייל אימה על עמו ומי
 שגירס עניו ססמלך
 ימלא עכרס עליו סוס
 יגרום מיתקו על כפשו :
 כבוד לאיש . כבודו של א
 אדם סמכטל מחלוקת
 מכ"ס סלא יחזיק
 במחלוקת רק ישק .
 ולא בן האויל מחרסס

בניו

שחרף ענץ . ר"ל מפחד סחורף וסקור עונב ד
 העכל לאדמקו ואינו חורש ותסאר סארץ ששמש לא סוריע ולא סניסיה .
 ואחר וסן כסכא סקטירה ישאל סכואה מאוקס סורעו ואין מי סיתן
 סאלקו : מים עמוקים . כסו מ ס עמוקים סלא יכול ארס לקחוס סמנו א
 מים כי אס בתחבולות סדלי בן עגס בלב איס אין ארס יכול לידע סענה
 שיש בלבו סל חכירו . ואיס תכונה סוטיא מפי חכירו אותו סענה מה
 סחושב בלבו כמי סמוטיא מים סדלי : רב ארס . רוב בני ארס יכריזו א
 ססאר מ ס ססיא עיסה עם איזה ארס וספארו בו . ולא בן איס אמוכ'עוס'
 ססודולא יגלס לפמי בני ארס מי ישנ'אוק'סלא סעט סמה : סססלך כסמו . א

יך

משלי כ אבני צדק

פִּי שֶׁסוֹלֵךְ בְּפִמּוֹ כִּקְרָא אִישׁ לְדִיק גַּם אַחֲרַי מוֹתוֹ יֵהִי כִּי מֵאֲוֵרִים
 וּמְדַרְכִּים : מֶלֶךְ יוֹשֵׁב . סֶקֶב"ה יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִין מְכִיר הַדְּדִיק סֶהוֹלֵךְ
 בְּפִמּוֹ וּמִקְרֵב אֹתוֹ . וּלְאֹתוֹ סֵאִים סְעוֹסָרַע מְזוֹרֵר מִלְּפָנֵי רוּחַ .
 גַּם יֵשׁ לְפִתְרוֹ עַל סֶלֶךְ בְּשַׁר וּדְם ג"כ אִיֶּסֶב מִשִּׁפְט וּמוֹאֵס בְּרִשְׁעִים בְּחִבְעַת
 עֵינָיו מְדַרְיָחִים מִפְּנֵיו :

בְּנֵי אַחֲרָיו : מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִין ס מִי יֵאמֵר . מִי שֶׁהוּא

מְזוֹרֵה בְּעֵינָיו בְּלִרְעָה : מִי יֵאמֵר אִישׁ אֲפֹסִים וּלְכוּ זִכְתֵּם
 יְכוּל לְסַתְּפֵאֵר סִסוּא

זְבִיתִי לְבָבִי מְהֵרָתִי מִחֲטָאתִי : אָבֵן מִשְׁחָטוֹת רַעִים וְטָסָר
 אֲכִי מִכֹּל חֲטָא . בְּאֶשֶׁר

וְאָבֵן אֶפְסָה וְאֶפְסָה תוֹעֵבַת יְהוָה גַּם הַקֶּבֶץ יוֹדֵעַ חֲלֻמַּת
 וְלֹא יְכוּל לְכַזֵּב לְפָנָיו :

יֵשׁ שְׁנֵיהֶם : גַּם בְּמַעַלְלָיו יִתְגַּבֵּר נֶעַר אִם אֲבָן וְאֲבָן
 שִׁיִּים לֹא שִׁי מִשְׁקוּלוֹת

יֵב זָךְ וְאִם יִשְׂרָאֵל פָּעִלוֹ : אֲזוּן שִׁמְעַת וְעֵינַי וְקוֹנֵס
 בְּיוֹתֵר וּמוֹכֵר

יֵב רֵאֵה יְהוָה עֲשֵׂה גַם שְׁנֵיהֶם : אֵל צַפְחוֹת אֵילֵי הַדְּבָרִים סִס
 מִתּוֹעֵבִים לְפָנֵי סֶקֶב"ה :

תִּתְּהֵב שְׁנָה פֶן תּוֹרֵשׁ פִּקַּח עֵינֶיךָ שְׁבַע גַּם בְּמַעַלְלָיו
 בְּפַעּוֹלוֹת

דִּלְחָם : רַע רַע יֵאמֵר הַקּוֹנֵה וְאֵזֶל לֹא שִׁעֲשֵׂם סְנַעַר
 בִּישִׁי סְנַעְרוֹת יוֹכֵר אִם יֵהִי

טו אֲזוּ יִתְחַלֵּל : יִשְׁהֵב וְרַב פְּנִינִים וְכִלֵּי זָךְ וְיִשָּׂר
 פְּעִלוֹ בַעַת

טו יִקַּר שִׁפְתֵי דַעַת : לִקַּח בְּגָדוֹ בִּי עֲרֵב סֶה
 שִׁיִּים עֵינָיו

זָר

יב בְּנַעְרוֹתָיו כֵּן יִלֵּךְ בּוֹקִיטוֹ : אֲזוּן שׁוֹמֵעַ . סֵאֲחֵר סֶה"ש עֲשֵׂה וְזָרָה
 אֵילֵי סֵאִירִים עַל תְּבוּנָה יֵשׁ לְכוּ לְחֵאֲתִין אֲמוּנָה

יב וְרוּחַם וּגְלוּיִם וִידוּעִים סִס לְפָנָיו כֹּל מַעֲשֵׂם בְּנֵי אָדָם : אֵל תֵּאֲסֵב סִיכָם .
 בַּעַל לִכְסִים שִׁמְחָה גַּם לְאֶסוֹב סִיכָה כִּי סֶעֱלִיַת מִבֵּיא לִידֵי עֲכִיּוֹת . אֲבָל אִם

יב סַפְקָה עֵינֶיךָ וְסִיסִים זָרִין בְּמַלְאכְתֶּיךָ תִּשְׁכַּע לְחַס וּמוּזֵן : רַע רַע יֵאמֵר .
 סִקוֹנֵס בַּעַת רוּחַם לְקִטּוֹתוֹ סַחֲפֵן מִזְלוֹל בְּפִיו אֹתוֹ סַחֲפֵן שְׂרִיטָה לְקִטּוֹת כִּדֵי

טו שִׁימְכִרְכוּ סֶמוֹכֵר בּוֹזֵל וְאֶקְרָר שִׁלֵּךְ סֶמוֹכֵר לְדַרְכוֹ אֲזוּ יִתְחַלֵּל . אֲבָל לֹא כֵּן
 טו בְּסַחֲרוֹת סְתוֹרָה לֹא יְכוּל אָדָם לְזַלֵּז : יֵשׁוֹסֵב . מִכֹּל מִקּוֹס אִיכָס

טו כַּחֲשִׁים לְפָנֵי כִלֵּי יִקַּר סֶה"ס שִׁפְתֵי דַעַת רוּחַם לְוִסֵר דְּבָרֵי סְתוֹרָה סִס יִקַּר
 טו מִכֹּל זִסֵב וּמִרְגֻלוֹת : לִקַּח בְּגָדוֹ - קַח מִמֶּשְׁכּוֹן מִמִּי סַכְכָם בְּעֶרְבוֹם

טו כַּשִּׁבִּיל אִישׁ זָר וּבַשִּׁבִּיל שַׁעֲרָב לֹאִים כִּכְרוּ קַח סֶמְשָׁכֵן מִמֶּנּוּ :

אבני צדק משלי כ לח

ערב לאים . מתוק לאים לרם המקובץ בעמל ובסקר ואחר שיאכל יזיק יז
 אליוכאלו ימלא ביום הנזר ל' אבנים קטנים ודקות : מחשבה בעמל . ים
 מהשבותיו של אדם תכין בעמל שיאכל מחכמים ובתחבולות טעם מלחמת
 באשר למלחמת מוללה יתר התחבולת מגורה . גם אם באת להלחם
 עם ינס"ר לריכה

תחבולות תשובת תפלת
 לדקה וקטנית : גילם י
 סוד . מי שסולך רכיל
 מגלה סוד ששמע מוס
 ומזם : ולפתה ספתיו .
 ר"ל לשון פועק שאינו
 עומד בדיבורו ובקל
 הוא להסתפקות לא
 מתערב ותתחבר עמו ;
 מקלל אביו . זה יסיק
 שכרו כשעמיד באישון
 לילה ואפילה יכנס גירו ;
 בחלם מבחלת . מי
 שמתקר ליטול חלק
 ונחלם בראשונם קודם
 לחציו כגון בני גד ובני
 ראובן שסמרו ליטול
 חלקם בעבר סירדן
 דיברו ובחלת גדרות
 לאן נכנסו למקניו פה

זר ובעד נכרים חבלהו : ערב לאיש י
 לחם שקר ואחר ימלא פיהו חצץ :
 מחשבות בעצה הפון ובתחבולות ים
 עשה מלחמה : גולה סוד הולך יש
 רכיל ולפתה שפתינו לא תתערב :
 מקלל אביו ואמו ידעך גרו כאישון ד
 חשך : נחלה מבהלת בראשונה כא
 ואחריה לא תבורך : אל תאמר כב
 דאשלימה רע קוה ליהוה ויושע לך :
 תועבת יהוה אבן ואבן ומאזני מרמה כג
 לא טוב : מיהוה מצעדי גבר ואדם כז
 מה יבין דרבו : מוקש אדם ילע קדשכם
 ואחר

וערים לטפינו עמו את סיקר טפל סקדימו לאנס לטקס לכך ואחריהם
 לא תכרך שגלו כמם טנים קדס שאר הטניט כמו שמפורט בסדר
 עולם : אל תאמר . אם סויקד אדם לא תתעורר לקח הנקמה ממנו כב
 כישין לך כח לעשות לאדם רע אם יד טסס לא טסס עמך ו"ש קוה אל'ס
 אל תתפלל על רעות הכירך רק תתפלל שישמע לך : מעניט ס' כמי כג
 שיש לו שתי מדות גדולות וקטנות ויטוב בקטנה וקונם בגדולה : מה כד
 מצעדי . ביד תקב"ס להוליך לאדם לאשר ישר בעיניו לכך מה יכול אדם
 להסבין דרבו ולעשות תחבולות שלא סכל מה' סוא : מוקש אדם . כס
 באדם נכשל ומוקש בעבירים מהלחל את קדושת יתברך ויזרוד לבקר אחר
 נדרים

מישרי כ כא אבני צדק

בו נדרים לסביב קרבנות כדי לכפר על מעש הרע : טורס רשעים . מלך
 חכם מפורסם ומגיש רשעים מתוך ציתו אם יש לו פקידים רשעים יורידים
 מגדולתו וישב עליהם אופן ר"ל מגלגל גילגולים וישיב פעולתם אל חיקם
 בו כרשעקם ישלם להם : כרס נשמת . האדם הוא כרו של הקב"ה כי
 סוף חולתו מכמה הכבד

בו ואחר נדרים לבקר : מורה רשעים
 בו מלך חכם וישב עליהם אופן : נר
 יהנה נשמת אדם הפשטל חררי בטון :

כס חסד ואמת יצרו מלך ומעד בחסד
 כט בסאו : תפארת בחורים פתח והדר
 ל זקנים שיבה : חבורות פצעת מריק

א ברע ומפות חררי בטון : פלגי מים
 לב מלך ביד יהודה על גל אשר
 ב יחפון יטנו : קל דרך איש ישר

בעיניו
 כט מלכותו : תפארת

ב חורים . סכמורים יתפארו זה אל זה כפי כחם כי הגבורה תפארת אל
 ס בחור וכן סביבה ר"ל סערות לבינות שהם באדם הוא תפארת אל
 ס וקיימים באשר אל אדם הוא איש שיבה מכבד אותו כדכתיב וסדרת אפי
 3 בני זקן : חבורות פלע . סמרתק אדם חטאיו וזכות חררי בטון
 רונס לומר אם יש מכה לאדם בחלול סגוף ויש לויסורים סמרתקם
 עוונותיו של אדם :

א פלגי מים . כמו המים יכול אדם לסטותם לאזה דרך שירטם כן
 לב המלך בידם לאשר יחפון יטו . אלסודר"ל לא בן המלך
 אין לו בחירות חפציות כמו שאר אדם כי לא על המלך לבדו יהיה האדם
 אשר לתת כל אדם על פי איש אחד והיה נדיק ברשע . כאשר פלגי
 מים ימשך לטובות האדם כן לב מלך לא יוכל לעשות מעשה נגד רצונו
 של מקום ואין לו בחירות חפציות : כל דרך . כל הדרכים שיעשה

ב האדם הם ישרים בעיניו ולפעמיים דרך ישר לפני איש ואחריתם דרכי שום
 ועובן לבות . סקב"ס יודע וסערר איוסו דרך רע ואיזק דרך סוף טוב :

אבני צדק משלי כא למ

עושה נדקת . בוחר הקב"ם בשי עושה נדקס ומשפט יתר מונחם ג
ועולות בלא נדקס : רום עינים . מי ישרים עיניו בגלות ומרחיב לבו ד
למלאות תאוותו ולא יקחמק נמעט ומבקט מוקרות וזו מחשבות רעים
וסיף חסאת להם נר לשון מחשבה דכתיב כי נרו לכם ניר : מחשבות ס
חרון . ר"ל מחשבות

הזריו יוסף בכל יום על
מש שהיו לו כנר .
ובל אץ . ר"ל סגול

אץ להעטיר ומעטיו סכל
במעטיו ולא יסיולו
ענה כמה שעטס סולך
חך למחקור : פעל

אזנרות . ר"ל ממון
שמקובץ בלשון שקר
ועדים שקרים ולא
באמת וכדק לא יסיו

לו קיום ומעמד רק ימים
כקס נדף וכסיפרסוס
הטלס למלכות יחיבו
מיקה : טד רשעים .

ר"ל סגול והעוסק
שעושים הרשעים יבא
עליהם מגור וישברם
בימאנו לעשות משפט

ובחרו רק גזילות וגניבות ואין אדם עומד על ממונו וז"ב עומד נגדו לכך
משבר ואין לא תקנת : הפכך . אין לו דעה ישרת רק לפעמים דרך
איש יאכל מי ששואף לזעולס יוטר פעלו : טוב לשבת . נוח לאדם
סיוטב על גג בזולת מהזה רק קהת השמים אף שגשמים יורדים עליו גם
שלג גם חמס וזרח עליו זכח . משישכעס אשת מדכס כי יקשה יתר
לסכול מהלוקות של אשס שקמידסיא מריבס עמו ואי אפשר לעשות שלט
עמה בפרטות אס סוא עמה בזית חדרר"ל שהרבה דירין יש בזה סניס
וזריך לשמוע בשמו שמה בזני רבים : נפטרשע . לא תקאוס
כי אס רע לו ולזולתו כי הוא נמשך אחר פענוגי עולם הוס . ואס סוא
שקאוס על עמנו רע מב"ס על רעסוזה שקמר לא יוהן בעיניו רעסו

רעהו

בעניס

משלי כא אבני צדק

יא בענין סלן . כאשר יראה הפתי סלן נענה בממון בשביל רוע מידותיו
 הפתי יתחכם מאליו כי ידאוג ויפחיד שלא יארע לו כמותו . ובהשכיל
 לחכם . כמו שיקרם שהפתי יקנס הפסם בראותו עונם סלן כן יקרם
 אם פנס רואה חבירו שקיבל איזם חכמה יסדל גם סוף לקנות חכמה ;
 יב משכיל נדיק . לבית
 יא רעהו : בענין רלן יחכם פתי
 יב ובהשכיל לחכם יקח רעת : משכיל
 צדיק לבית רשע מסלה רשעים לרע :
 יג אםס אזנו מועקת דל גם הוא יקרא
 יד ולא יענה : מתן בסתר יכפה אף
 טו ושחד בחק חמה עזה : שמחה
 לצדיק עשות משפט ומחיתה לפעלי
 טז און : אדם תועה מדרך השכל
 יז בקהל רפאים ינוח : איש מחסור
 אהב שמחה אחב יין ושמן לא יעשיר ;
 כופר
 יחזו . מי טעוה ענמו כחרם כשנועק סדל על חסרונו גם סוף לא יענם
 יד כשילעק אל ססם : מתן בסתר . המתנס סנתנס בסתר לשופט כשיקנף
 עליו יכניע סאף וסכעם . כי אם יתכו בגלוי יהי סזיון לשופט וירכס הקנף
 גם ססוחד שישים סאיש בחיק השופט יכפע חמם עזם . גם כשתחזיק
 טו ססוחד בחיק ולא תכיהו לשופט . סחמם שיס לשופט עליך סוף עזם
 וסעיקר סכלל על סנדקס סאם יתן לדל בסתר שלא יתבייש העני יכפע
 טז אף כשו ססוחד סיתן לדין שיכפע חמם עזם : אדם סיעם . סתורם
 סוף דרך ישרה וסוף אינו לוסד תורת ומוסר לכך סוף תועם ועם סרפאים
 יז סנקראים מתים ינוח וזה ימים סכרו : איש מחסר . מי סאוסב סמיד
 לילך לבית סמסמאות ואינו מתעסק רק לסכאותו ולעסוס לענמו סמחם
 בתענוגו עולם סזם סוף איש סחקור שיחסור לו סמכו וז"ס אוסב יין וסמן
 לא יעשיר לא יוכל לקבץ עשירות בשביל סאוסב יין וסמן לסתות ולאכול
 סענדכס

מ אבני צדק משרי כא

תעדיני : כפר לזדיק . הקב"ה נותן כופר בשביל לזיק סרסע ע"ד יח
 לזיק מזרם נחלץ ורשע בא תחטיו וז"ש וקמורות ישרים בוגד : טוב יט
 לשבת . יתיר טוב סוף לאש שיטב לבדו בלא אשה ובארץ מדבר משפט
 לו אשע בעלי מדנים ויסיס לו בעם תמיד עמם : אונר נחמד . בנות ד

שאלם
 חכם ימלא סס אונר
 נחמד ר"ל קיבוץ קניינים
 נחמדים ויקרים לעת
 סגור . ואדם סכמיל
 לא די שלא יאמר אונרו
 לאילו סדברים אלא
 אפי' אס אגרו אבותיו
 ואבות אבותיו סוף
 בסכלותו יבלע וישחית
 האונר סטוב : רודף כח
 זרקה . מי סנותן
 זרקה לעניים ועושה
 נמילות חסדים זה יסיס
 סכרו מאס הש"ס
 סיקולו אריבות ימים
 וזרקה וכבוד : עיר כב
 גבורים . האדם החב'

בופר לצדיק רשע ותחת ישרים בוגר : יח
 טוב שבת בארץ מרבר מאשת מרונים יט
 וכעס : אונר נחמד ושמן בנות חכם ד
 ובסיל אדם יבלענו : רדף צדקה כח
 וחסר ימצא חיים צדקה וכבוד : עיר כב
 גברים עלה חכם וירד עז מבטחה :
 שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו : כג
 זדיהיר לץ שמו עשה בעברת זרון : כד
 תאור עצל תמיהתנו פי מאנו ידיו כס
 לעשות : כל היום התאורה תאורה כו
 וצדיק

עושה בחכמתו יתיר מס שלא יכול לעשות סגבור בגבורתו ויכול לירד
 עד מבטחה מה ססאלנים מבטיחים על העיר וחומותיו וסדרס נודע
 סקאי על משה רבינו סהוריד הקורה אילינו : שומר פיו . מלאכול כג
 דברים האסורים מה סמטמטס לבו של אדם . גם שמור לסונו מלדבר
 דברים אסורים רק בתורה ופס ססכרה לדבר בספס ומתן סגריד לדבר
 שומר מזרות כפשו . כי הרבה לרות בא לאדם בשביל סרבה דברים :
 ידי יסיר הלץ . ר"ל כך נקרא מי שעושה מעטיו בעצרים ובזדון : כז
 תאות עלל . בשביל תאים שתאווה לכל סענוגי עה"ו וסוף עלל ואין כס
 לו סמס סימלאנו תאוותיו לסוף גריד למות ברעב וז"ס תמיתינו כי סיאנו
 ידיו לעשות איזכו מלאכה : כל היום . סעלל אף סאין לו סמס כו
 להתפרנס ס"ס מתאווה תמיד לכל דבר אכל סגריק יתן ממונו לזרקה
 ולס מתאוסרק יראס ססיס ומסספק ענמו כעט ולא יסיך . ר"ל אף

משלי כא כב אבני צדק

בז שיתן יחזור ויתן ע"ד לדיק חונן ונותן : זבח רשעים . כיעבד הוא אלל
 הקב"ם באשר שהם מביאים קרבן על הטל וסא אינם מנקים עצמם ודומם
 כאילו טובל ושרץ בידו ואינם עושים תשובה ועל כולם הם שביאים קרבנו
 בק מגול וחמם וזה שאמר אף כי בזימה יביאנו : עד כובים . יאכד שן
 העולם כי אמת יעשה
בז וצדיק יתן ולא יחשך : זבח רשעים
בז תועבה אף כי בזמה יביאנו : ער
בז כים יאכד ואיש שומע לנצח ידבר :
בז העו איש רשע בפניו וישר הוא יכין
בז דרפיו : אין חכמה ואין תבונה ואין
בז לא עצמה לנגד יהוה : סוס מוכן ליום
בז מלחמה וליחיה התשועה : נבחר כביכול דבר פלימיו לנצח
בז שם מעשר רב מכסף ומזהב חן טוב : ואין מי שיכול להשתיק
 אותו שדבריו סא אמת :
בז עשיר ורש נפגשו עשה כלם יהוה : בט העו איש רשע . הרשע
 ידבר עדותו בעזות מלח
 לפני אותו סא אשר
 ערום
בז ידבר ויעיד עליו אבל העו שהוא אמת וישר לא יעו פכיו לדבר סקר
 רק יתכונן דרכיו שלא לסטות ימין ושמאל : אין חכמה . כגד סקר"ם
 ע"ד כל מקום שיש חילול סמם אין חולקין כבוד לרב . גם אין מועיל לאדם
 חכמתו כגד"ס אס גור סקר"ם גזירם על אדם לא יכול לסטול עצמו או
 לא לחבירו בחכמתו : סוס מוכן . סוס נכון ושווין ליום מלחמה לכוס
 גם לרוץ על אויב ולכנחו אך סקר סוסם סתשועה כי סתשועה היא מן
 סמם לבד ואין יכולת לסרוב על סוסם לסושיע עצמו בגבורות סוסם אס
 אינו רכינו של סקר"ס וסם סאמר ולס סתשועה :
בז נבחר סס . ססם טוב שיסם לאדם סוא כסביל ישר וסוא כסחר
 מעושר רכבי לקיבות ישרו אסוב סוא לבריות וסיה לו
 סחקה יסר ממה שיכול לסקות כססף וסס . גם חן טוב שיס לו מסכריו
 סוא טוב לו מכסף וסס : עשר ורש . מה סהעשיר ורש כפגשו וססו
בז סעשיר לעמי סכל מ"ס סוא באשר סאין קררה יד"ס לסושיע לכל
 אדם אבל עסם זאק בדי סיסול סעשיר לזכות עצמו כעשרו
 ונסיפוך

אבני צדק   משלי כב   מא

וְצַדִּיקֹן ג' כ' סְלַפְעִמַּיִם יֵשׁ עֲשִׂיר שְׁמֹר לְבַעֲלָיו לְרַעְתּוֹ : עָרוֹס רָאָה רַעַם - ג'
הַחֶכֶם כְּשִׁירָאָה רַעַם בַּעִיר אֵץ שֶׁלֹּא רָאָה בַּעֲיֵנָיו רַק בְּחִכְמֹתָיו קוֹדֵם שִׁבּוֹא
אֹתוֹ רַעַם הוּא מַסְתַּתֵּר וּבֹרַח מֵאֹתוֹ מִקּוֹם עַד שֶׁעֲבוֹר סוּעַס וְהַסֵּם
שׁוֹמֵר אֹתוֹ אִישׁ מֵהַרְעֵם וְלֹא בֶן הַכַּפְתָּאִים עֲבָרוּ בְּמִקּוֹם סַכְמֹת

וְכַעֲסוֹ : עַקֵּב עֲבוֹה - ד'
בְּסִבְלֵי עֲנוּם וִירָאָה עָרוֹס רָאָה רַעַה וַיִּסְתַּחֵךְ וּפְרִיִּים עָבְרוּ א'
שָׁמַיִם שֵׁם לְאִדָּם זֹכֵם וְנַעֲנֵשׂוּ : עַקֵּב עֲנָנָה יִרְאֵת יְהוָה עֲשֵׂר ד'
לְסוּיֹת שִׁיָּים לוֹ עוֹשֵׂר וְכַבוֹד וְחַיִּים : צְנִיִּים פָּחִים בְּדֶרֶךְ ס'
לְנִיִּים הֵם קוֹנִים וּפְחִים עֲקֵשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֵם : חֲנֹךְ ו'
הֵם רַעַק וּמְלוּדֹת אֲמֵר לְנֵעַר עַל פִּי דְרָבָן גַּם פִּי יִזְקִין לֹא יִסּוֹר
וְעֵיקֵשׁ מֵלֹךְ קוֹנִים מִמֶּנָּה : עֲשִׂיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוּל וְעַבְדֵי ז'
וּפְחִים . וְהוּא מַשְׁלֵ עַל סַעֲבִירוֹת . וְהַרְעֵעַ לֹהֵ לְאִישׁ מְלוּהָ : זֹרַעַ עוֹלָה יִקְאָרֵר ח'
אֵינֹ וְשֶׁבֶט עֲבָרְתוֹ יִכְלֶה : טוֹב עֵינַי ט'
קוֹנִים וּפְחִים אֲבֵל אִישׁ הוּא יִבְרָךְ בִּי נִתְּן מִלְחָמוֹ לְדָל : גֵּרֵשׁ י'
טוֹב וְיִשָּׂר יִרְחִיק מֵאֵלֶּה לֵץ וַיֵּצֵא מִדָּוִן וַיִּשְׁפֹּת דִּין קִלְוֹן : אֲהַב יא

טוהר

בְּדַבְרֵי חֲכָמָה בְּפִי הַסֵּנִי
שִׁיָּים לוֹ עַל דֶּרֶךְ עַל בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנַיִם לְמִקְרָא . גַּם כִּי יִזְקִין לֹא יִסּוֹר
מֵאֹתוֹ דֶּרֶךְ סַהֲרָגִיל כַּעֲסָה טַבַּע : עֲשִׂיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוּל . מִדֶּרֶךְ הַעוֹלָם ז'
שֶׁהַעֲשִׂיר יִמְשׁוּל בְּרָשִׁים לְפִי שֵׁהֵם מִקְבָּלִים תּוֹעֵלֶת מִמֶּנּוּ : זֹרַעַ עוֹלָם - ח'
מִי שֶׁזֹּרַעַ טְדָמוֹ מְדַבֵּר עוֹלָ וְחִסְמָם לֹא יִמְאָל בּוֹ כִּי אִשׁ טַנָּן שִׁיקָטוֹר בְּסוּף .
וְשֶׁבֶט עֲבָרְתוֹ . ר"ל הַקֶּב"ס יִכְלֵת שֶׁבֶט עֲבָרְתוֹ עַל יו"ע הַזֵּי אֲכַלֶּה בָּם :
טוֹב עֵינַי . הַאִדָּם שֶׁעִינֵי טוֹבָה בְּשֶׁל אַהֲרִיִּים וְהוֹנֵן וּמִיִּיבֵלֵל לֹא טְבוֹאוֹ ט'
לוֹ בְּסִבְלֵי וּתְרַנּוֹתוֹ לִידֵי חֶסְרוֹן כִּי אִשׁ יִסִּיהַ מִקּוֹרֵוֹ בְּרוּךְ גַּם מִי שֶׁנֹּתֵן
בְּדָקָה לְעַבְדֵיִם בַּעֲוִן יִפְהִיִּים מֵלֹךְ בְּרַכַּת ס' כִּי נִתְּנָן מֵאֲבָלוֹ לְדָל :
גֵּרֵשׁ לֵץ . אִשׁ טַנָּן הַלֵּץ מִמוֹסֵב אֲשֶׁר אֵתָּם יִשְׁבֵּי יֵלֵא עֲמוֹ הַמְרוֹן י'
שֶׁהוּא הַרִיב לְפִי שֶׁהַלֵּץ הוּא סִיבָם לְמַהֲלוֹק וְיִבְיֵא הַלֵּץ יִסִּיר סַמְחֻלוֹקוֹת :
אֲהוֹב טְטוֹר לֵב . מִי שֶׁאֲהוֹב אֵת הַבְּרִיּוֹת וְלֹא יִשְׁנִיאֵם וְסוֹף טְטוֹר לֵב יא
שֶׁתּוֹבֵוֹ כְּבוֹרוֹ בָּקָן שֶׁפְּתוֹיִם לֹו זֹבְהָ שֶׁסֶלֶךְ יִסִּיהַ לוֹ מֵעַם רַעֲסוֹר ר"ל

משלי כב אבני צדק

חס"י כותנו להן ולחמד בעיני המלך ולא יעשה מסלך דבר כי אם בעצמו :
 יב עיני ס' כלרו . השגחתו של הקב"ה למי שכוזר דעת לבד יבטל ויעות
 אבל יסלף ויקלקל דברי בוגד סרטע נקרא בוגד : אומר טבל . סענל
 יג לא ינא מפתח ביתו לעשות מלאכתו מכני עולות ואשר אמקלות
 וקירונים . היאך אלך
 יד טהר לבחן שפתיו רעהו מלך : עיני
 יהוה נצרו דעת ויסלף דברי בגד :
 יו אמר עצל ארי בחוץ בתוך ארצת :
 יז שוחה עמקה פי ורות זעום יהוה יפול
 יח שם : אולת קשורה בלב גער שבט
 יט מוסר ירחיקנה ממנו : עשק דל
 להרבות לו נתן לעשיר אך למחסור :
 כ הט אוניו ושמע דברי חכמים ולבך
 כא תשית לדעתו : פינעים מי השמרים
 כב בטנג יפנו יחדו על שפתיה :
 להיות
 עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח טהור . אבל שבט המוסר ירחק
 טו האולות מהנער : עושק דל . רונס לומר מי שהוא עושק את הדל
 כז להרבות לו . וכן מי שנותן מקנות לעשיר כדי שימלא הן בעיניו
 יז שניהם יהיה למחסור ובל ידי עניות : הט אזוכי . ללמוד תורם
 מחכם על דרך מכל מלמדי השכלתי אבל לבד תשים לדעתו שאם יהיה
 יח רבך רשע לא תלמד ממעשיו : כי נעים . אם אתה שומע
 דברי חכמים אזי תראם שתשמרם כבטנג ר"ל תלמוד על מנת
 טקיים ואימתי ימים תשמרם כבטנג בזמן שיכינו על שפיך
 כסעולאים מפיך ויהיו דברים שגורים בפיך עד שיטאלו משך
 איזם בסק דין ויבול לומר מיד ולא ינטרף לראות מקדם בספר :
 לסיוט בה' . סעיקר סוף

אבני צדק משלי כב מב

שקצטח בהקצ"ם ככל לנך ולא תבטח על זינתך ואם תאמר אם אשמרם
 סתורה כמה אפרנס ולכך אמר לתיק צה' מנחם וכבר סודעיק כמה
 שאמרתי בטח אל'ה' בכן סיוס אף אהם : הלא כתבתי . ר"ל פעמים 7
 רבות כפתי לך דברים נכבדים ונחמדים על סלימות וסכל הוא

במוענות ודע וזו
 שאמר שלים ר"ל חסיבו
 בשולעת ודעת כדי שתבין
 מתוכס קושט אמרי
 אמת ולהשיב אפרים
 אמת לשולחך אם יבוא
 אינך שליח בשביל סורא'
 או איום דבר חכמה ינון
 אהם להשיב דברי אמת :
 אל תגזול דל . וגם

להיות ביהודה מבטחך הודעתך היום יט
 אף אתה : הלא פתבתי לך שלשים 7
 במעצות ודעת : להודיעך קשט כא
 אמרי אמת להשיב אמרים אמת
 לשלחך : אל תגזול דל כי דל הוא כב
 ואל תדפא עני בשער : כי יחזרה כב

יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש :
 אל תתרע את בעל אף ואת איש כד
 חמות לא תבוא : פן תאלף ארחתי כס
 ולקחת מוקש לנפשה אל תהי בתקעי
 כף בערבים משאות : אם אין לך פו
 לשלם למה יקח משפכה מתחתיה :

לעושר אי אהם יכול
 לגזול רק סדל לא יכול
 לעמוד כנדיך ותאשר
 הלא דל הוא מי יאמר לו
 עם פעשה . גם שעני
 העושר נשער זיתך
 לכהקש מתך איום דבר אל
 תדבא אותו בדברים מכל
 שכן בשעס ח"ו . גם
 אם עומד בשוק לקנות
 איום דבר ואתה עשיר בא

אל

לקנותו אותו דבר אל תאשר שאתה עושר ראוי לקנותו יותר לכך אכי
 אומר לך אל תדבא אותו : ביה' יריב . אף שהעני אין לו עוזרי חכס- כב
 ודס אכל השס עוזר לו ונוטל כפסו של הגולמים : אל תמרע : לא תהיה כד
 ריע עם איש שהוא בעל כעס וכעס וחימה פן תלמוד ממכו מדות סרעות
 וזס שאמר פן תלמוד אורחתו ותלמוד דרכיו וענייניו ומקח מוקש לנפסך
 ב' סבעמן בא לידי חולה ושאר מידות מגוכות : אל תסי . אין לך ראוי כס
 שתכיה מאותן הרגילים לתקוע כף לעשות ערבות להלוואות אחרים כי
 יכול לסייע שתלטרך לפרוע הערבות אשר פעשה משאות לשון סלוואס
 כפון משאות שאומס : אם אין לך . כפון טעם לאוסרם למה לא יסיס כו

ערוכ

משלי כג אבני צדק

ערוז באשר שאם אין לך לשלם סערבות קופו שיקח מה שימלא בניך
 ואפי' לא ימלא כי אם המנעות של מיטתך יקחם ולמה תרנח בודון לקבל
 כז קלון הזה : אל תסיג . אין ראוי לאדם לפרוש בגדים וסייגים שעשאו
 כח ראשונים סייג לתורה : חזית איש . אם ראית איש זריז וסיר במלאכתו
 ראוי הוא שתעמוד לפני

כז אל תסג גבול עולמך אשר עשו
 כח אבותיה : חזית איש מהיר במלאכתו
 לפני מלכים יתיצב בל יתיצב לפני כג

א חשקים : פי תשב ללחום את מושל
 א כי תשב . בעת שתסעוד

ב בין תבין את אשר לפניך : ושמת
 סבין בלעך אם בעל נפש אתה :

ג אל תתאו למטעמותי והוא לחם
 ד קובים : אל תיגע להעשיר מבינתך

הן חרל : התעורר עיניך בו ואיננו פי
 עשה יעשה לו בנפיים בנשר יעורף
 השמים

פעמים שנכספם של אילו סיו מרובים והיו עבדים מעותיהם לשלמות
 ז תאוקס וירדו מככסיהם : ושמת סבין . שכת חרב בגרויך שתמית

ג ענמך . ואם בעל תאום אתה ותרצה לאכול מכל אשר תאום נפשיך לבן
 ד אני מזהיר אותך : אל תפאו למטעמותי . של לרי עין שהוא לחם בזים

היום אובל ולמחר לא תאכל עמו . ואחר שאין אתה אובל עמו
 ד אלא זמן מה לבך אל תתאום איליו : אל תיגע . לתעשיר אחר שיש

לך מה שאתה נריך כדי שיפוקך אל תטרח לקנות עושר יותר על שיפוקך
 באשר אם אתה רוצה לתעשיר נריך אתה לבלות זמן עם קניות סחורות
 ומכירות סחורות ואי אתה יכול ללמוד ולקנות עולם הבא . ונריך לחדול
 מבינתך ע"י גיעות וטירחות של עשירות . גם מה דגע בעשירות שלא הוא
 מועט זמן כמו שתוכל לראות בעיניך יסור העשירות שמך ברזון של
 הקב"ה כמו הנשר שיעוף בשמים בקלות יסור העושר ממך :

אבני צדק משלי כג מג

אַל תִּלְחֹס . אִין רְאוּי לָךְ סַעֲכַל מְאֹדָּם שְׁהוּא רַע עֵין שֵׁיט לֹו זְרוּת עֵין ו
 וְעִינֹורֶעָה בְּשַׁל אַחֲרֵים : כִּי בָמוּ . ר"ל כִּלְכֵּל שְׁאֵתָם אִוְכַל אֲלֹלוּ הוּא
 מִשְׁעַר וּמִשְׁנִיחַ עַל־יָד בְּרַעוּת עֵין וְאֵם הוּא אֹמֵר לָךְ אֲכַל וְשִׁתָּה אִינֹו אֹמֵר
 לָךְ אֲלֵא בַּפֶּה וְלִבּוֹ בִּלְעָמוּ : פֶּתַךְ אֲכֹוֹל . תְּקוּאָה כִּי בַעֵין רַעָה
 סִבֵּט אֲלֵיךְ בְּאֶשֶׁר
 פֶּאֲכַל לִכְן זְרוּךְ אַתָּה
 לַחֲזוֹר וּתְקִיאָנָה : וְשַׁחַת
 דְּבָרֶיךָ . אֲשֶׁר דְּבָרַת
 עָמוּ דְבָרִים רַבִּים
 וְנִעְיַיִתִי עַל אֶשֶׁר
 אֲכַלֶּת עָמוּ הַכֵּל הוּא
 כִּשְׁחָת וְרִיק : בְּאִזְנוֹ
 בְּסִיל . אֲלֵא תְדַבֵּר כִּי יִבְזֹה
 לְיֹדְבֵרֶיךָ סַנְדְּנָרִים בְּשַׁכֵּל
 וּבַחֲכָמָה : אֲלֵא תְסַיֵּג .
 שְׁאִין רְאוּי לְאֹדָם לְשִׁנוֹת
 גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר גְּבֹלוּ
 סְרַאֲזוּכִים בְּקַרְקָעוֹת
 וּבְשָׂדוֹת בְּפֶרְטוֹת בְּשָׂדָם
 יְקוּמוּ שְׁאִין לְהַסֵּס אֲבֹו וְאִין
 לְהַסֵּס מִי שֵׁעוֹז לְהַסֵּס וְאֵתָה
 רוּחַ לְהַסְכִּיחַ גְּבוּלָם
 בְּגִבּוֹלֶיךָ : כִּי גִוְאֹלָם
 חֹזֵק . כִּי יֵשׁ לְהַסֵּס גּוֹאֵל
 חֹזֵק מִמֶּךָ וּסְ יִרְיֵב רִיבֵם
 בְּדַבְתֶּיב לְעוֹק יִעַק
 אֲלֵי שְׁמוֹעַ אֲשֶׁמַע לְעַקְתּוֹ כִּי חֲנוּן אֲנִי : סְבִיא לְמוֹסֵם . שֶׁלֹכְ אֹדָם כּוֹטֵם
 תְּמִיד לְתֹאז עִם"ו וְלֹא לְשִׁמוֹעַ מוֹסֵר וְלִכְךָ אָמַר רֹאשׁ לְהַרְגִיל בְּכָךְ
 לְשִׁמוֹעַ מוֹסֵר וְלֹא לְשִׁמוֹעַ אִזְנֵיךָ דְבָרִים בְּטָלִים וְסַנְבִּיל עוֹלָם רַק לְאֹמְרֵי
 דַעַת : אֲלֵא תִמְנַע . מוֹסֵר אִין רְאוּי לָךְ לְרַחֵם עָלֵינוּ רַק לְסַבּוֹתוֹ וְלִיִּסְרוֹ
 לְהַסִּיר מִדְּרַךְ חַרֵעַ וְ סָטוּב . וְכִי תִכְנוּ בְּשִׁבְטֵי לֹא יִמוֹת בְּסַכָּאָם וּוְיֹכֹל
 לְהִיֹוֹת שֹׁאֵם לֹא תִכְנוּ כְּדִי לְהַסִּיר מִדְּרַךְ רַע שֵׁעֵשֶׂת אִיזֵם דְּבַר מַה שְׁמַחִיב
 שִׁיקָה עָלֵי וְאֵתָה גּוֹרֵם לֹו מִתַּת לִכְךָ אָמַר אַתָּם בְּשִׁבְטֵי תִבִינוּ וּנְפִשׁוּ מִשְׁאֹל
 סַקְרָא מִיַּתָּם אַתָּם תִּלֵּל אֹתוֹ : בְּכִי אֵם תִּכְסֵם
 לְבָךְ

טא

לכך

מִשְׁרֵי כֹג אַבְנֵי צֶדֶק

לכך . זה סמוך אמר האב לבנו כשעיסר אותו ואמר גם אני אשתח
 אס אני רואה בדבר שפסיד עשירים וזה שאמר ותעלוניה לשון שחם
 כליות : אל יקנא לנך . באשר טראות הנלחמם רשעים וטרנה גם ללכת
 בדרכים ולסיות רשע כמותם . לכך אני אומר אל תקנא בהם כי אם

ביראת ה' אזי תקוותך אל
 תכרת . ולא כן הוא אם
 אתה מקנה להיות לך
 עענוגי עם"ז אזי יהיה
 תקוותך תכרת . כי
 בשעת מיתק אים הוא
 ואים תקופו . אבל על
 עם"ב ס"א חיים כלחיים :

טו לִבְךָ יִשְׁמַח לִבִּי גַם־אֲנִי : וְתַעֲלֹזְנָה

יז כְּלִיּוֹתַי בְּדַבֵּר שְׁפִתַיָּךְ מִשְׁרִים : אֶל־

יט יִקְנֵא לִבְךָ בַּחֲטָאִים כִּי אִם בִּירְאֵת

יח יִהְיֶה כָּל הַיּוֹם : כִּי אִם יֵשׁ אַחֲרֵית

יט וְתִקְוֶתְךָ לֹא תִפְרֹת : שְׁמַע אֲתָהּ

ד בְּנִי וְחַכְמָם וְאִשׁוּר בְּדַרְדַּר לִבְךָ : אֶל־

בא תְהִי בְּסִבְאֵי יַיִן בּוֹלְלֵי בֶשֶׂר לְמוֹ : כִּי

סבא וּוּלְלֵי יוֹרְשֵׁי וְקָרְעִים תִּלְבִּישׁ נֹמְמָה :

בג שְׁמַע לְאִבִּיךָ זֶה יִלְדֶּךָ וְאֶל־תִּכְווּ כִּי

כג וְקִנְיָה אִמָּה : אִמֵּת קָה וְאֶל־תִּמְכַר

כד חֲכָמָה וּמוֹסֵר וּבִינָה : גִּיל יְגוּל אֲבִי

כה צְרִיק וְיִלְדֵךְ תִּכְסֵם וְיִשְׁמַח בּוֹ : יִשְׁמַח־

אַבִּיךָ

יש שמע אתם בני . מאחר
 שאתם חכם תוכל ללמד
 בדרכי לנך כי לכ חכם לא
 ימיתך לעשות עבירה וזה
 שאמר ואשר בדרכי לנך :

אל תסי . בסעודת
 מרעים חוללים וסובא
 כי מי שינסוג מנסג זה
 יאבד סוכו וישאר עני כי
 סובא חולל יורש ר"ל
 כא יסיה רש : וקרעים
 תלבוט . העללות
 והסיכס תלבוט לאדם
 כב בנדים קרועים שירד מנכמס ואין לו לחם לאכול ובגד ללבוט : שמע
 לאביך . אשר יולדתך ואל תכזו לאמך אע"פ שזקנס אמך ומפני שאשה
 בטבעה חסרון סכל וענס לכך לא אמר שמע לאמך רק לא תכזו אף
 כג ש"ס חוקרות סכל מ"מ אמך ס"א : אמת קנס . אם אינך מונא ללמוד
 חנס ללמוד בשכר : ואל תמכור . לאמור כנס שלמדתי בשכר כך אני
 אלמוד לאחרים בשכר . וכנס שאני מוסירך לסחויק במידע אמת כך
 כד אני מוסירך בחכמם ובמיסר ובבינס : גיל יגיל . מדרך סעולם
 סאביו משמח על לרקוט כזו ויתפאר בו כמו שידאג ויתענב על כסילתו
 כס ורשעו : ישמח אביך . אשר דרך ענס אפר סדרך סאבות לטמוס

אבני צדק משלי כג מר

צחכמות בניהם לכך עשה בעיניו שיטמח אביך ואמיד וקגל יולדך זה
המנקה : תנס בני - לדברי מוקר ולא תמן לבד ועניך לתאוות עה"ז כו
כיהלכו בעיניו הם תרי קרסורי עזירה עין רואה ולכ חומד : כי כו
טוהק עמוקם - ר"ל כמו אדם נופל בצור עמוקם עד שלא יבול אדם

ליך ששם כן דרך הזונה
ואשם נכרים כיון שמוטף
אדם אחריה לא יבול
להמלט ממנה - ואמר
באר גרם - באשר הבאר
שרחוקם יבול אדם ליך
ששם - ולא כן אם עמוק
ונרה סיא : אף סיא
כחקף - ר"ל יהטוף בטית
האשה הזונה תארב כדי
להטוף אותו כמו שמים
שחוטף הוא דבר שכל
מקום שכל רגים אחרים
ועוסף רשעים וצוגדים
בנשיהם וסולכים אחר
סזונה : למי אוי - למי
יתחברו סנרום עד שרניך
לנעוק אוי ואבני לשי סים
למי שידבר יוקר מהראוי
צטביל נרוסין : למי
פנעום חנם בלי סיכס :

אביך ואמך ותגל יולדך : תנה בני מ
לבך ליועניך דרכי תרצנה : פי כו
שוחה עמוקה ונה ובאר צרה נכריה :
אף היא פחתה תארב וכוגדים באדם כח
למי אוי למי אוי למי כס
פדונים למי שיח למי פצעים חנם
למי חבלילות ענים : למאחרים על 5
היין לבאים לחקור מטסד : אל תרא 6
יין פי יתאדם פי יתן בפום עינו
יתהלך במישרים : אחריתו פנחש 7
ישך וכצפעני יפרש : עיניך יראו 8
ורות ולבך ידבר תהפכות : והיית 9

כשכב

למי חבליו ר"ל אדמימות עינים עד שאין יכול לראות : למאחרים עלי . 5
לאותן שמאחרים על סין מנקר עד ערב : לבאים לחקור - לאותן
שבאים בחקירות אנה ימלאו סייכות טובים : אל תרא יין - אחרי שאין לא
דבר טוב בא מהרבות יין על כן אני כותן לך ענש טובה אל סהמוד לין
בשכיל סמראם הסידר סייטו אדם - כי יתן בכום עינו על מראם סטובם
וללול יפה וסולך בגרון דרך ישר וערב לו : אחריתו כנהס יסוד - ובסוף לב
אחרי סתים יכאב לב כנשיכות כהס ונפעוני וזה סדבר נגלם בשיכורים :
פיניך יראו - כסיטכר ב"ן משיאך ומסיטך לסביט בזונות ולדבר 6
ספובות אשר לא כדק משה : וסיית כסוכב כלב - שארס סיבור 7

סין

משלי כד אבני צדק

מ"ן דומם לו כאלו שוכב בל"ס וחונם וכמסע ואין לו יסוד דעת וכאלו שוכב בראש קרון ספייכה שהוא נע ונדל ואדם אשר עומד סס ירא שלא ל"ס יפול משס כך הוא האדם שזקם הרבה י"ן : הכוני . ר"ל לא ידעתי מי סכוני . אך זס חושב מתי אקוץ מיכי אומיף עוד לשקות :

א אל תקנא . אל כשכב בלב"ים וכשכב בראש חבל :

קטאוס 5 לסתחבר עם עושה רעס לסתכונני בל חליתי חלמוני בל ידעתי ב ולסיות כמותס :

כ מתי אקיץ אומיף אבקשנו עוד : אל כדסוד . ר"ל שלא ידברו רק שקר ועמל וחמס

ח"ס ועמל שפתוסם תקנא באנשי רעה ואל תתאו להיות אהם :

ב עמס : בחכמה חכי בישוד יהנה לבס ועמל שפתיהם תדברנה :

ג מוסיר ומתרה אוקף לדבק בחכמה . כי הגול וססוד שמוסיס הרשעים ביהותם לסס סיסים בתיסס

ד בית ובתבונה יתפונן : ובדעת חדרים ימלאו כל חון יקר ונעים :

ה גבר חכם בעוז ואיש דעת מאמץ כח : כי בתחבולות תעשה לך מלחמה ותשועה ברב יועץ :

ו ויסים בתיסס מליאס מכל סון ויקר כי חס"ת ילח ברכס בכל אשר לו :

ז חס"ת ילח ברכס בכל אשר לו : מחשב

ח זה שאמר ונדעת חדרים כשניל סקורס סנקרא דעת חדרים ימלאו כל חון : גבר חכם . מי

ט ססוא חכס עמיד הוא בעוז התורה עוז ואיס ססוא בר דעת מאמץ כוחו בכל זיס לעשות רזון בוראו . גס גבור אינו מעלס אל עם סוא בעוז ר"ל

י ססוא גבור בתורס אבל גבור בלא חכמות סקורס אינו מעלה : כי בתחבולות . ר"ל אס תעשה לך מלחמה נריך אסה לענות ואין לך לסמוד

יא על עם רכאו על סבכורה סהרי לפעמים סכנח סמלך אף במעט עם ונריך חכמה עם מלחמה גס אס תעסס מלחמה עם ינ"ס ר סמתאוס לתאוס

יב עה"ו נריך אסה לענות כדי לסכניע סתאוס וז"ס ותשועס ברוב יועץ :

יג ראמות לקויל . ר"ל ססכמס סיא רעס ונכגנכ בעיני כס"ל כי יסאוב כלבו

אבני צדק משלי כר מה

בכלו שאי אפשר ללמוד אותו חכמה ומוכח עמו מלמוד לכך בשער
 ר"ל בבית המדרש במושב תלמידי חכמים לא יכול לפקוח פיו : מחשב
 לפרע . אותו אויל ה'ושב בין החכמים חשוב תחבולות רשע גורם
 לעצמו שיקראו לו בעל מזימות : זמם אולת . היא הטאת לבעלים ט
 ותועבת אדם ר"ל

הליכות מעבוב אדם
 לקב"ה הולל סבריות :
 סתרפות אס סתרפה
 בנרות חבירך ואי אתה
 עושה לו סיוע בנרתו
 כמו כן יהי כחך נר
 ביום נרעך . גם אס
 סתרפת בתורה ביום
 נרעך כחך ולא יסיס לך
 חלץ שיאמז כחך : סלל

הציל לקחים למות ומטים להרג אדם יא
 תחשוך : כי תאמר הן לא ירענו זה יב
 הלא תכון לבות הוא יבין ונצר נפשך
 הוא ידע וחשיב לאדם בפעלו :
 אכל בני רבש ב' טוב ונפת מתוק על-
 חכה : בן דעה חכמה לנפשך אם יד
 מצאת ויש אחרית ורתקוהך לא

כי תאמר . אס יעלה על יב
 לכך לומר שלא ידעתי
 שעולם אס הוא נדיק או
 רשע . לכן לא השדלנו
 לסטילו הסכבודאי לפני בני אדם תוכל אתם להסתכל ולא לפני הקדוש
 ברוך הוא וזה שאמר . אלא תבון לבות השם יודע לבות בני אדם
 וסוף ידיו מה שכלבך אס הוא אמת או סקר . ונר נפשיך
 הקדוש ברוך הוא שסוף כוטר נפשיך הוא ידע מה שכלבו של בני
 אדם לשלם לו מזה כנגד מזה ואס אתה תהי' בנרם כמו שאס
 לא תלל את חבירך בן לא ימניא לך סללס מחבירך וזה שאמר
 והשיב לאדם כפעלו : אל תארב . אמר לא יס רשע אל תארב טו
 לבות נדיק כרי לסויק לו ולא תסדר רבנו מקום שסוכן סס מכוסו
 ואס תחשוב מכל מקום לא תוכל לעשות לו רעס :

אל

יב כי

משלי כר אבני צדק

פז כי שבע • לאו דוקא שבע אלא ר"ל אף הרבה נרות ופנעים רעים באים
 על סדריק ומכולם יזלכו ס' • והרשעים יכסלו באחת אפילו באחת ;
 יז כנפול • בראשך אויביך כופל אל קטפת כי מן העורר נריך האדם לפיות
 עובר על פשע וסיאך ישמח אדם על מפלות חבירו שם סגור עליו בסיבות
 חטאו ויכול לסיות

פז אל תשרר רבצו : פי שבע יפול

סיסיב חסמו על אויביו
 ואתם גם תסיס סף
 אויביו ויסס חמתו עליך :

צדיק וקם ורשעים יפשו ברעה :

אל תתחר • תתחר
 מב' ברשעים ואל תקח
 ברשעים ואל תקחום

יז בנפל אויביך אל תשמח ובפשו אל-

להלכתם ולומר כשו
 ססס עושים כך אני ; כי
 לא תסיס אחרים • [נתן

יט יגל לבך : פז יראה יהוה ורע בעיניו

טעס על מס שאמר שלא
 יקח ברשעים שחלחלו
 מפני סקוף של רשע

יט והשיב מעליו אפו : אל תתחר

לא יסיס טוב וזם שאמר
 לא יסיה אחרית טוב רק
 בר רשעים ידעוך ר"ל

יז במרעים א תקנא ברשעים : פי לא

יכנס כשמו סקרא
 באכר : ירא את ס' • מוסר
 לאדם שיחא ירא את ס'
 ויסא ראוי ג"כ שיר מהמל'

יז תהיה אחרית לרע נר רשעים ידעך :

בארץ ואס לא יסיה מוראו
 ס' נריך לסקדים שאתם ומלך

יז כא ירא את יהוה בני ומלך עם שונים אל-

אוקתס המשנים לא תקערכ
 אוקתס המשנים המנות
 ר"ל אטס והסבר שמיסס יבוא

יז כב תתערב : פי פתאום יקום אידם ופיד

אה הוברים אמורים לחכמים הושבים
 כוטא פני כוטא פני כל איס רק שיספוט כדק את
 עמיתו גם לא יחליק כבוד לבעל דין אחד שחבירו כי סאופט נריך לסכר

יז כג שניהם מי יודע : גם אלה לחכמים

מי שסוף כוטה
 את סדין עד שיאמר בעת פסק דין אל פרשע נדיק אתם לאותו סדין
 יקבוטו

יז כד היפר פנים במשפט בל טוב : אמר

לרשע

יז כז ואלא ימרו את פיו כי ס' יעמוד מלכיש

יז כח יסיה איס את רעמו חיים בלעו

יז כט נריך לכבדס לסקב"ס וזס שאמר עס סיכיס ר"ל אוקתס המשנים לא תקערכ

יז סס סהס מקדים יראת סמלך לסקב"ס : כי פקאיס • אוקתס המשנים המנות

יז סא לא ירגישו ביום אידם : ופיד שניסס • ר"ל אטס והסבר שמיסס יבוא

יז סב פפאוס מהקב"ה ומלך : גם אס • אה הוברים אמורים לחכמים הושבים

יז סג בדין לא טוב לדין שיכיר פניס כוטא פני כל איס רק שיספוט כדק את

יז סד פז באילו לא יכיר סוס אחד מעלי חרב : אמור לרשע • מי שסוף כוטה

יז סה את סדין עד שיאמר בעת פסק דין אל פרשע נדיק אתם לאותו סדין
 יקבוטו

אבני צדק משלי כר מו

יקבצו עמים יקללו . מפני שמגדיל מעטס רשע ומקטין מעטס לדין
 לכך ישנאוהו רבים וראוי לקללו : ולמוכחים : ר"ל סנדיקס המוכיח כס
 הרשע מפני שמבקש תמון שאינו של יושר בטענות שקרים אותם סדיינים
 יהים כועס חסס עליהם ועליהם ראוי שתבוא מאנשים ברכות טוב :
 שפתיים . אותן סדיינים כו

לרשע צדיק אהר יקבחו עמים
 יזעמדהו לאמים : ולמוכחים ינעם כס
 כו ועליהם תבוא ברכת טוב : שפתיים כו
 ישקמשיב רברים נכחים : תכן כו
 בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך
 אחר ובנית ביתך : אל תהי ער כס

חנם ברעך והפיתית בשפתיה : אל כס
 תאמר באשר עשה לי כו אעשה לו
 אשיב לאיש בפעלו : על שדה איש ל
 עצל עברתי ועל פרם אדם חסר לב :
 והנה עלה בלוקמשוגים בסו פגיו לא
 חרלים וגדר אבגיו נהרסה : ואחזה לכ
 אנכי אשית לפני ראיתי לקחתי
 מוסר
 פרכסי : אל תקי . כו

מתפקה בשפתיה לחיות עד סקר : אל תאמר . באשר עשם לי סיוק כס
 בלשוכו כך אעשה לו ולפעיד עליו עדות סקר ואשיב לו כפעלו : על שדס ל
 ענל . שמרוב ענלות לא השתדל לחרוש ולזרוע ועלם בשדס עשנים
 רעים וקונים וגדר חכמים שנכנס לסמור חפירות נהרסס מפני ענלותו :
 ואחזם חכבי . מק שקרית לענל וחסור לב עבור ענלותם וכס ליותם ל
 ולקחתי מוסר לפסיר מענלות . אלכל ענל סכוכס למי שירצה להמלט
 ממנה שיטן מעט ויתכנס מעט ומעט יחבק דינו לשכוב לפס מנחם
 לאיברים . ובאשר עעשה כן לא יפיק לך ריש ודלות וחסרון . כי
 שוריוס

משלי כה אבני צדק

סוריונות ימים סיבה לפמניאלך סזונות וזם הפירט וזא כמסלך רישך
 כסיכוא לך עניות יפריד ממנס ע"ד שכתבתי לעיל מפירוט של וזא כמו
 וזא סמטט ועסור כמו איש מגן שזא אל סביט מלון לזמן מעטט מפני
 שזריך לילך בזריוות למלחמה . כך ילך עניותך מעד :

א גם אלס משלי .

אמרוהקדמוני'

צעלי קבלם בי אנשי
 חזקיהו כאשר העתיקו
 משלי שלמה וזאלו למקום
 סוס ומלאו דברים שלא
 סים ראויס ליכתוב
 צעבור ססיו עמוקים
 ודוחיס יראת שמי' בכגלת
 וראויס לססירס שכלן
 ולסדביק סמסלי סנסארי'
 לכך אמר גם זם כמו
 סראשונים אשר העתיקו
 אנשי חזקיהו . ולכך
 מסמיד כבוד אלסיס
 ססטר דבר אותס
 הדברים ססיו מספיריס

לג מוסר : מעט שנות מעט תגמורת

לד מעט חבק ימים רשעב : וזא

מתהלך רישק ומחסרף באיש מגן :

א גם אלה משלי שלמה אשר העתיקובה

ב אנשי חזקיה מלך יהודה : ככד

אלהים הסתר דבר וכבר מלכים חקר

ג דבר : שמים לרום וארץ לעמק ולב

ד מלכים אין חקר : הגו סגים מכסף

ה ויצא לצרף קלי : הגו רשע לפני

מלך

כבוד אלהים סיו : כבוד אלסיס . כגון מעסה ססרכבה ומעטת

ז בראשית ססטר . וכבוד הבמים חקור . כסאתה דורט בכבוד חכמים

זכ"גיס שעשו לתורס ובגזירות סגזרו כסס יש לסס לדרוש ולסאל טעס

לדבר . ויש מפרטס סראוי לכביאים שלא יגלו סמראות סניפללו' סרואין

צטטים . לכך נאמר על משס בכל ביתו נאמן סוא סראס באותן

ארבעים יום מה שלא ראס נביא . אבל ישעי' חטא סאמר וסראס את ה'

ויחוקאל אמר וסראס מראות אלסיס ונסגאס כאלוסים אחד מעליונים

א לכך סיקרא בן ארס שלא סים לתגאות : שמים . כמו ססמים

לרוממותו וסרץ לעקמותו אין אדם יכול להסיג אותס כך לב מלכים אין

ד חקר סכמה דיניס באיס לפניסס וכמה מלחמות וזריביס לתת לב לכלס .

ואילו כל סימים דיו וכל בני אדם לכלרין איניס יכוליס להסיג אותס לכתוב

הללה של מלכות : סנו סגיס . כמו סאין כסף ראוי למלאכות סורף

עד סיולא ממנו סגיס ר"ל ססולת כך אין סניבור כפטרס מעוכס עד

אבני צדק מישלי כה מז

שיליו מקובס הרשעים כשימסוך הרשע מהקללו או סוכן כסאו :
 אל תפסדר . להראות כבוד ולתקנות לפני מי שגדול ממך . רק
 הושב למטה וזה שאמר במקום גדולים אל תעמוד : כי טוב . יתר טוב
 בשקט במעלה שהתפונה ויאמרו לך עלם משקט במבחר שמקומות

מולך ויפון בצדק בסאו : אל תהתדר
 לפני מלך ובמקום גדלים אל תעמר :
 כי טוב אמר לך עלה הנה מהשפילך
 לפני גדיב אשר ראו עיניך : אל
 תצא לרב מזהר פן מה תעשה
 באחריתה בהכלים אחך רעך :
 ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל :
 פן יחסדך שמע ודבתך לא תשוב :
 תפוחי זהב במשפיות כסף דבר על יא
 אפניו : גזם זהב וחלי פתם מוכיח יב

מוי אמר לך לך למטה
 וזה שאמר מפשילך
 לפני נדיבתו אשר ראו
 עיניך ר"ל אתה מביר
 אותם והם מכירך ימים
 חרפם גדולה מאינו
 מכירך : אל תלא .
 ראוי לך לשרתי שמחלוק
 בכלמה דאפטר . פן
 מה תעשם . כשיכלים
 אוסף רעך באמרו
 דברים מגונים כנגדך או
 בסכותו אוסף שלא טוב
 לך לסמך שלא יבוא
 לך : ריבך ריב .
 אמר צדק ענה בעת
 שעתה עוברח לריב עם
 אל לא תעשה כעשה

חכם

השמים שיכחוכל טענותיהם ויספרו בגנות הטענים עמו ובקרפות
 קרוביהם לומר שלא קרובה עשם כך וכך לכן אמר אל תעש כן . רק
 דיבור סריב שלך מה שעשה לך שלא כדון וסוד אחר אל תגל : פן יחסדך .
 פן ימים לך זאת להרפה מהאנשים אשר עומדים ושומעים וזאת שהרפם
 לא תשוב אחור רק תקנלם ותפריסם : תפוחי זהב . המשל מדבר שיש
 לונגלם ונסתר לריב שישם התיכו יתר טוב משכנלם כמו אלם הרואה
 עפוח של כסף וכסיתם כל בו אים המבין בטוב הראות רואה בו שיש בתיכו
 מעט זכב כמו בן הס דברי סנביאים הם אומרים דברים סניגלים אבל
 בתוכו יש כמה קודות ונפלאות דבר דבר על אופניו : כוס זהב . יב
 כשיודמן שישם האדם מוכיח הקהל וסקל שומעים ותסים לסם אוזן
 שומעת תוכחה הוא דבר כאה למקובל כדמיון יופי הכוס של זהב ותכשיט
 שבתם הטוב ועם כיו לגיף בן סתוכחה כאה לו ולחס :

כניס

משלי כה אבני צדק

כְּכִיכַת סֶלֶג . כִּמוֹ שֵׁעֵרֵב לֵאמֹר בְּיָמֵי קִרְיָרִית קִרְיָרִית שְׂדוּמָה לְקִרְיָרִית הַסֶּלֶג
 שֶׁתִּשָּׂב כַּפְסוֹ עַל אֲדָם וַיִּסֵּים לֹו קוֹרוֹת רוּחַ . כִּמוֹ כֵּן כַּשְּׂרִיר יִשָּׂב לְשׂוֹלְחִים
 דְּבָרֵי תְּשׁוּבָה אוֹתוֹ הַתְּשׁוּבֹת יִשָּׂב כַּפֶּס לְהַשׂוֹלְחִים אוֹתוֹ בְּאֶשֶׁר כָּל זְמַן שֶׁהַשְּׂלִיחַ
 יֵד לֹא בָא לֹא יוֹדְעִים לִפְנֹתָ עַל יִשְׁתָּאוּ עַל שִׁמְחָל : כַּשִּׂאִים וְרוּחַ . סַעֲכִים
 סַס וַיִּנְשָׂאוּ לְמַעַלְס

סַעֲכִים וְאַחַת מִלִּין .
 וְאָמַר הָאִישׁ סַמְפַּאֲרַר
 אֵעֲשֶׂה לְךָ טוֹבוֹת וְאֶתֵּן
 לְךָ כֶּךָ וְכֶךָ . וְאִחֲכִי
 לֹא יַעֲשֶׂה לִּי דוֹמֵס כִּאִילוֹ
 הַעֲנִכִים וְרוּחַ הַסִּיחַ
 שֶׁכָּל סְרוּאִים מִלְּפִים
 לוֹמַר זֶה שָׂבָא עִתֵּק
 הַגִּשְׁס . וְאַחֲרָיו לֹא
 הֵיךְ בֹּא הַגִּשְׁס . כֶּךָ
 הוּא מְגוֹנֵס כַּשֶּׂאֱדָם מִבְּטִי
 לְאִיזָה דְבָר וְאִינוּ מַקִּים
 אוֹתוֹ : בְּאֶרֶץ אֲשֵׁים .
 ר"ל בְּאֶרֶץ כּוֹס אֲשֵׁים
 יַפְתָּה קִלְיָן וְהַמִּיטְלוֹלָא
 יִקְוִים מִיַּד בַּשַּׁעַת
 כַּעֲסוֹ . וְכַלְשׁוֹן רַבֵּס

יֵן חֶכֶם עַל-אִזָּן שִׁמְעַת : כְּצִנַּת שֶׁלֶג
 בְּיוֹם קִצְרֵי צִיֹר נֶאֱמָן לְשִׁלְחֵי וְנַפֶּשׁ
 יֵד אֲדָנָיו יָשִׁיב : נְשִׂאִים וְרוּחַ וְגִשְׁס
 אִזָּן אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת-שִׁקָּר :
 טו בְּאֶרֶץ אֲפִים יִפְתַּח קִצְיָן וְלִשׁוֹן רַבָּה
 סו תִּשְׁבֵּר גְּרָם : דְּבִשׁ מִצֵּאת אֶכְלֵ דְרֵקָה
 יז פֶּן תִּשְׁבַּעֲנִי וְהִקְאִתוּ : הִקָּר רִגְלָה
 מִבֵּית רַעֲיָה פֶּן יִשְׁבַּעָה וְשִׁנְאָה :
 יח מִפִּיָּן וְחָרְבַּ וְחָץ שָׁנוֹן אִישׁ עֲנָה בְּרַעְיָהוּ
 ט עַד שִׁקָּר : שׁוֹרְעָה וְרִגְלֵ מוֹעֲדוֹת

מבטח

טו יִשְׁכְּרוּ כַּעֲסוֹ שֶׁסֵּם קִסִּים כַּעֲזֻמוֹת : דְּבִשׁ מִלֵּאָת . אִם מִלֵּאָתִי דְבִשׁ סְהוֹל
 מַתּוֹק וְטוֹב לַחֲדָי לְאֶכְלוֹ אֶכְלוֹ מִמֶּנּוּ מַסִּיךְ לְאֶכְלוֹ וְלֹא יוֹתֵר . בְּנִתְשֵׁב
 יז מִמֶּנּוּ וְנִרְיָךְ לְהַסְלִיךְ מִמֶּנּוּ בְּאֲדָם הַמְקִיא מְרוֹב אֶכְלֵתוֹ כֶּךָ : סוֹקָר
 רַגְלִיךָ . תַּנְע רַגְלִיךָ מִבֵּית רַעֲיָה שֶׁלֹּא תִכְנוֹס בָּם יוֹתֵר מִדְּאִי וְאַף שֶׁהוּא
 רַעֲסוֹ כַּנְפֶּסוֹ פֶּן יִשְׁכַּע מִמֶּךָ בְּכוּאֶךָ תִּמִּיד אֵל בֵּיתוֹ וַיִּמְאָד וַיִּשְׁכָּאךְ :
 יח מִפֶּן וְחָרְבַ . סַס כְּלֵי מַלְחָמָה וּמַתְקִים אֵת הָאֲדָם כֵּן כָּל אִישׁ אֲשֶׁר
 יַעֲבֹד עֲדוֹת שִׁקָּר בְּרַעְיָהוּ כִּאִילוֹ מַשִּׁים חָרֵב בְּגוֹף שֶׁלְרַעְסוֹ : טו
 ט רַעֲסוֹ . סַעֲטָחוֹן שִׁים לְאֲדָם עַל אִישׁ וְאוֹתוֹ אִישׁ בּוֹגֵד בּוֹ וְאִינוּ מַקִּים
 סַעֲטָחוֹן דּוֹמֵם לִשָּׁן הַנְּשִׁכֶּתָּ נַעַק שְׂאוֹכֵל עֲלָיו וַיִּפְגַּע בּוֹ הַמֶּאֱכָל בְּמַקּוֹם
 בְּאֵז אִוִּיחִיק סַכָּאֵב עַד מְאוּד וְכִמוֹ רַגְלֵ סַפּוּעֵדָה רוֹזֵק לוֹמַר סַסוֹ
 דָּק וְחַלֵּס . כַּשִּׂעֵן הָאֲדָם עֲלָיו לֹא יוֹכֵל לַעֲמוֹד בָּהּ כֶּךָ סוֹל
 סַעֲטָחוֹן שֶׁל סַכּוּג לְרַעְסוֹ בְּיוֹם נִרְס :

אבני צדק משלי כה מח

מעדה נגד . מי שמעדה ומקיר ממנו הנגד כיום הקר כמשל כחומץ על צ
 נתר והוא מן אדמת והוא לכן שקורין נתר קריידין כלע"ז וכוסבין בו .
 ואם בא חומץ עליו מכלם ומשחי' אותם מלכתוב עוד כך הוא מי ששר שירים
 על לזרע מעורר הראגה יותר . כך הוא מי שמקיר מעליו סנגד בזמן
 שקרינו משהית את גופו :

אם רעב . אף שאקה באמבטח בוגד ביום צרה : מעדה בוגד צ
 שונאו מכל מקום לא
 תמנע ממנו טלחם אם
 הוא רעב ואם הוא נמא
 תסקיחו מים כי מדה
 טובת היא לסטיב עם כל
 אדם לאוהב ולשונא .
 ואם ידע לבד לעשות
 דבר שהוא נגד טבע
 דע כי גחלים אקה חמה
 על ראשו כי זם הטובה
 היא רעה אללו כי יתעב
 על לבו דאגה יותר
 צראפו שפוזרד לנפית
 על השונא לו לסטיב
 עמו . וסונא רואה
 בשפלותו . ועוד

ששם ישלך לך באותה מדה וימחול לך גם אותך עם שאקה עושם נגד
 הקדוש ברוך הוא : רוח נפון . כמו שרוח נפון תמנע סגסם מלירד כג
 לארץ כי רוח נפון מייבט סעולם . כך הוא כשמראה אדם פעמים
 כועמים לזה האדם אשר הולך רכיל ומדבר מלשונות על רעמו ומבטו
 בסתר . ובזם אשר אין מראם לו פנים שוחקות ימנע ענמו מלדבר
 דבילות . גם ע"פ רז"ל אמר רב חסדא אין הגשמים כעורים אלא בשביל
 שמפרי לה"ר שנאמר רוח נפון תחולל גשם : טוב שבת . ר"ל טוב כד
 לאדם לשבת לכדו כלל אשה אף שיהיה לורק פיכות גג חלק קטן מבית
 ויספיק לו בצומטים . מהיות לו בית גדול ועליות עם אשת מדנים
 וירד עמה בבית אחד שיש בו הרבה חבורות כפי אדם : מים קרים . כס
 שמשפכים כפס נמאם בן שמועס טובם כאשר בא עארץ מרחק משיבם
 קנפם המתכשר בטוב :

משלי כה כו אבני צדק

בו מעין כרפס . כמעין שמימיו נובעים ונא אדם ומטנף את המים כרפס
 וטיט וכי שבת המקור שמשם נובעין המים . וגם עובדים כל מי ששקם בהם
 מקדם כך הוא המשל כשנדיק מט לפני סרסע וסרסע מתגבר על הנדיק
 ומבטלמו הנדיק שלא יכול ללמוד ולדבר ככפתו ותורתו לפני העולם :

בו מעין גרפשו ומקור משחת צדיק מט
 כז לפני רשע : אכל דבש הרבות לא
 פח מוכ וחקר פבדם כבוד : עיר פרוצה
 אין חומה איש אשר מעצר לרוחו :

א בשלג בקיץ וכמטר בקציר בן לא
 ב נאווה לכסיל פבור פצפור לנור פדרור
 ג לעוף פז קללת חנם לא תבוא : שוט כס עיר פרוץ . בעיר
 פרוץ שכל סרוץ לכבו
 אוקס יכולת בידוכן איש
 אשר אין מעזר לרוחו
 בשעת כעמו הוא מוכן
 לכל רע וכל אדם יזק לו :

א בשלג בקיץ וכמטר בקציר בן לא
 ב נאווה לכסיל פבור פצפור לנור פדרור
 ג לעוף פז קללת חנם לא תבוא : שוט כס עיר פרוץ . בעיר
 פרוץ שכל סרוץ לכבו
 אוקס יכולת בידוכן איש
 אשר אין מעזר לרוחו
 בשעת כעמו הוא מוכן
 לכל רע וכל אדם יזק לו :

א בשלג בקיץ וכמטר בקציר בן לא
 ב נאווה לכסיל פבור פצפור לנור פדרור
 ג לעוף פז קללת חנם לא תבוא : שוט כס עיר פרוץ . בעיר
 פרוץ שכל סרוץ לכבו
 אוקס יכולת בידוכן איש
 אשר אין מעזר לרוחו
 בשעת כעמו הוא מוכן
 לכל רע וכל אדם יזק לו :

אבני צדק משלי כו מט

עיקר ויטעו עמך אחרים : מקצת רגלים . מ' ששלח דברים ביד כסיל
 הוא מקנן רגלים כי לרד לחזור ולשלוח עוד פעם כדי לתקן מה שעיוות
 פראטון אשר שלחו ביד כסיל . גם שופה חסם באשר חזירו כועס עליו
 על שליחות כסיל : דליו שקיים . ר"ל בשו איש סחגור שיש לו אהר
 שוקיו גבוה מקצרו ואינו
 דומים . כמו בן שמאל
 בפי כסיל אם אומר איז
 דבר אין אהר דבר בא
 לחזירו . והמשל שאמר
 הכסיל אינה דומה
 למשול : כנרור אכן .
 כמו שנרר אדם אכן
 בעוד חיזה דבר ואין
 יעמוד סס זמן גדול רק
 עומד סס לפי טעה .
 כך ש' שכותן לכסיל
 כבוד : חוח עלה .
 בשו סיכו בעת שיכרותו
 אינו כאם לו לוקח הקוח .
 באשר שיש קוני' בחוח

חכם בעיניו : מקצה רגלים חמם
 שתה שלח דברים ביד כסיל : דליו
 שקים מפסח ומשל בפי כסילים :
 כצורר אבן במרגמה בן נותן לכסיל
 כבוד : חוח עלה ביד שפור ומשל
 בפי כסילים : רב מחולל כל ושבר
 כסיל ושבר עברים :
 ככלב שב על קאו כסיל שונה באולחו : יא
 ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל : יב

מכמו

וטשיכור אין לו דעת והקונים מבאיבים לו . בן שמאל בפי כסילים . שמאל
 הוא כאם בשו החוח וטשיכור הוא כמו כסיל . כי כסיל לוקח
 השושל ואינו יכול לדבר המשל על מכוכו ומכאיב ענינו בהמשל כי
 השומעים ממנו המשל שאומר ואינו על מכוכו שוחקים עליו : רב מחולל
 כל . סקדוש ברוך הוא בורא הכל וזן ומפרנס כסילים כחכמים וזה
 שאמר שבר כסילים רוצה לומר בותן שבר לכסילים וגם שבר לעוברים
 לכלם נתן שבר הראוי לו וכסילים קטנים שוגגים והעוברים מוידים :
 ככלב שב . בשו ככלב אחר שהקילו אוכל אותו עוד פעם אף על פי
 שחוק לו בן הכסיל יחזור לשטות פעם שנית אף שידע שכבר ככשול בה
 וידע איולתו מ"ח חוזר לאיולתו ואין לו בושם : ראית איש חכם . יב
 והוא אינו חכם רק שסוף מחזיק כל מעשיו להכמה ואינו חושש טוב
 לדברי חכמים איז אין לו תקנה . ויש מקום לכסיל שמכו בשלח
 ימים חכם בעיניו וארבעם יפאום לשמוע דברי חכם :
 יג אמר

משלי כו אבני צדק

צ אחר ענין . שכל הוא מין חיים שהם אריות ואם איש אחד אומר לענין
 טלך לסעסק במלאכה יאמר לך אינו סולך כי מתירא אני מששהל שלט
 יקרוני בדרך . וסוף משל על כל דבר ודבר אחר תירוניס מכני עלולתו :
 יד הדלת תסוב . כמו שדלת היא קמיד על לירס ואינס נפרדת ממנה
 כן דבק הענין על מיטתו .

יב ממנו : אמר עצל שחל בדרך ארי בין

יד הרהבות : הדלת תסוב על צירה

טו ועצל על מטתו : טמן עצל יד

בצלחת נלאה להשיבה אל פיו :

טז חכם עצל בעיניו משבעה משיבי

יז טעם : מחזיק באוני פלב עבר

יח מתעבר על ריב לא לו : במתלה לו

יט הירח זקים חצים ומות : בן איש

רמה את רעהו ואמר הלא משחק

ד אני : באפס עצים תכבה אש ובאין

כא נרגז ושתק מדון : פתח לגחלים

ועצים

יז מועטים : מחזיק באוני

כלב . שי שבעת ומחרחר ריב על איזת קטטה שלא הגיע איליו שום

ח סיוק . ואחר זה יעבור עליו תריב דומה כמו שאוחז באזני כלב שבעת

יח הכלב אם יאחז בו וגורם לענינו שיטכנו הכלב : במתלסלת . רונה

לומר שאיש המרמה את חבריו הן במזון מכל שכן אם מרמה את חבריו

ד מדרכי חיים לרבי מות ואחר כך כשנגלס רשואתו אחר שלא משחק אני לא

תכוונתי להזיק לך . דומה לאיש שם לל המחזיק לבריות ואומר משחק אני ולא

ככוון לעשות כן : באפס עניס . אילו שני דברים הם שונים כשם שבאפס

העניס תכבדת האש כך באין כרגין של לשון הרע המסכסך ריב ושקוק מדון

כא באין פונס פס : פתח לגחלים . כמו הגחלית תכבה שבעת בכיון כרי

לעשות שמנו גחלים דולקות וכמו שפעניסם הם מוכנים לעשות ממש

אש . כן שאיש שסוף בטבעו בעל מהלוקט מוזמן קמיד לריב :

אבני צרק מ'שלי כו נ

דברי כרבנן . דברי סולכי רביל סס סכס גדולות כמיתס ווס סלמר ככ
 כמתלסמס ר"ל כמס לסס סדברי סמרגלס סיו לסס למיתס . כן סס
 כל דברי סרכולס סירודס עד חדרי בטן : כסף סיגס . כפסולס כג
 סל כסף סמדובקס על סרס סקורף עוסו סכלס סזויפס . סכל מקוס
 מכסיק סכלי סאלו סול

ועצים לאש ואיש מדוניס לחרחר
 ריב : דברי נרגז במתלהמס והס ככ
 ידו חדרי בטן : כסף סיגס מצפה ככ
 על חרש שפתים דלקים ולברע :
 בשפתיו יבכר שונא ובקרבו ישירת כד
 מרמה : פי יחנו קולו אל תאמן בו כס
 פי שבע תועבות בלבו : תכסה כו
 שגאה במשאון תגלה רעתו בקהל :
 ברה שחת ברה יפול וגולל אבן אליו כו
 כס תשוב : לשון שקר ישנא דפיו ופדה כס

כסף טוב ובאמת אין
 זו תועלת שאין בו שמש
 כן סול ספסס סדולקס
 ורודפס אחר סבריוס
 לחסיס אוקס כחלקוס
 וסדריס אחר כפס
 ואחד כלכ וז"ל סלכ רע
 כראין כאוססין ובאמת
 סן אויבס : כספסיו כד
 יכבר . כלסזו סדברי
 טוב עד סלל כראס ססול
 סונל לו ולל יכירו
 סנאסו ובקרבו יסוס
 מרסס ללכוד אוקו
 ברסו : כייחנו .
 אס ידבר אליך כדברי
 הן אוקו סרגיל לדבר
 כספסי חלקוס וילמר לך

חלק

עס דברי חכופס ותכנוכס אל תאמין לגלות לך כגדו לומר לו איזס סול
 כאשר סס כלכו סרביס תועבוס : עכס סנלס . סעוסס מעסין כו
 כמחסך ועכס כפני אדם סלל יראס רעו סו סמסין עליו עד סיכול אל
 מסאון ר"ל כמקוס סאיו וסעסס ולל יראו ככי אדם זה יסי סברו
 ססקודס כרוך סול יסככ סיבע סמס כמקוס סעסס כמס וכמס כעמס
 כסטר . יגלו כמקוס רואיס וכירו כל סקל ססול רסע :
 ברס סחס . מי סכורה סחס ליפול בו סונל וזל כודע ססול כרה אוקו כו
 סבור סול יפול בו כראסוכס . וסלכן אשר נולל לססחיס סונל סכוב אליו
 אוקו אכז על ראשו ועל קדקדו כמו סקרס לכלעס סמסן ענס לכלק לססחיס
 ולסחטי"ל אס יסרלל וב"ל ליטול סכרו וכסרנ כיד יסרלל : לשון סקר . כס
 מי ססקכל לסון סרע סונל אפי אוקן סכדכ"ס סססיווס סליסס

מישלי כו אבני צדק

צמו מ"מ אינו מאמין בו מחמת לשון הרע חושב ססוא סוכא לו שעל לשון הרע רדף שאוב אחר דוד לסרוג נוב . ופס חלק . מדובר דברי חלקקות יעשה מדום ר"ל סנדחם סמקבל לשון הרע מעל סקב"ה על דרך לא יגורך רע מו"ט סס רע נקרא רע :

א אל תסתכל אל

חלק יעשה מרחח : אל תתהלל בו

ביום מתר פי לא תדע מה ילד יום :

ויהלך זר ולא פיך נכרי ואל עפתיך :

בכד אבן ונטל החול וכעס אויל בבר

משניהם : אכזריות חמה ושטף אף

ומי יעמד לפני קנאה : טובה תוכחת

מגלה

סתכל לעצמך כי יאס לאדם שיחללו אחרים :

אחרים במקום שאינו מכירך פתח פיך בתורה על דרך לב חכם ישיב

פיו וזה שאמר הנסוב ר"ל אס אין מכירך כדי שיחללו פיך ר"ל ראשי אס

לסלך בפוך : כבד אבן . האבן כבד מאוד לכסאו . וכן בטל החול

משאו סחול דומס למשאו אבן . עכל מקום כעס האויל כבוד משניהם

שאויל מכעיס להק"ב וזכא רעה לעולם : אכזריות חמה . ר"ל

האכזריות וסאף גורס סטף גדול ועס כל זס יכול אדם לעמוד בו . אבד

סקכאס מי יכול לעמוד לפניה פעס אסס סיס מקנא וחסדן ואמר להס

סמלך ססיו מכיר רוע סוגס ותפונותיס ורוע טבעס ואמר בביון ססוא

מוכן לעשות להס טוב כיד סמלך ואחד ישאל כל חפנו וינתן לו ולפני יותן

כפליים . וסנס חסדן סיס ססאוס ליקח כפליים ולא רנה לסאול סמלך

תקילס חפנו כדי ססמקנא ישא מקדס ויהיה לו כפליס כאשר ססיה סמדן .

והמקנא לא רנה לסאול מקדס טובס לעצמו כסביל ססיה מקנא ודואג על

חבירו סיהיה לו כפליים . מס עסס המקנא סיהר לסאול סמלך סינקרו

לו עינו אסס כדי סינקר אס חבירו סעי עינו ויהיס עוור על סעי עינו וס

סאמר מי יכול לעמוד לפניה ססיה ססוא ססרוע : טובס סוכחס

יותר היא טוב ססוכחס סמוכיה אדם אס חבירו בגלוי ומעילס לו יותר

סאסנה סיאסס אס חבירו ויבקס לו כסעיו כי כוס יוסף לחסוא כסאינו

אבני צדק משלי כו נא

פּוֹבֵיחַ אֶת־עַוְוֹתָם שְׂמוּכֵי־חַיִּים לְחַיֵּי עַם־כֹּחַ : כְּאֲמִנִים צְנִיעִים .
 אִם אֲחֻזְבַּת מִבְּהַת אֶת־עוֹדֵי־עוֹשֵׂה לְטוֹב לוֹ לְמַלְטוֹ מֵרַע כְּמוֹ שִׁיקְרָה כְּמֵת
 בַּעֲמִים בְּרֵאוֹתוֹ אֲחִיו אִוּ קְרוֹבוֹ סְפִלְיָה לְעִשׂוֹת אִיזִם מַעֲשֵׂה רַע לְאַחֲרִים
 וּמִזֹּלֹזֶל אֶת חֲבִירוֹ בְּדַבְרֵים אֲשֶׁר לֹא כֹדֵעַ . וְסֵם רוּחֵים לְקַמּוֹת נִקְמָתוֹ מִמֶּנּוּ

בְּאֲשֶׁר שִׁים בִּיכֹלֶתֶם
 לְעִשׂוֹת רַעַם עַל שֶׁהָעִין
 בְּנִין נִגְדַם אִזִּי בֹא אֲחֻזְבוֹ
 כְּמוֹ אֲחִיו וּמִיָּסֵר לְסִכּוֹתוֹ
 בַּפְּתִיחַם עַל מַתְּעֵשֶׂה
 וְכֹס יִתְפַּיִסוּ וּיְמַלְטִימוּ
 שׂוֹרִים . אֲנִלְ נִשְׁקוֹת
 סוֹכֵא סֵם נִסְפְּכוֹת כִּי
 מֵרֵאֵה לוֹ אֲהַבֵּה לְסִכְסִילוֹ
 וּלְסַפִּילוֹ לְרַשָּׁע וּלְזוֹרֵר
 שֹׁמֵם . וּלְשׁוֹן הַנִּנְעָמְרוֹת
 וּלְשׁוֹן הַרְבֵּה עַל דֶּרֶךְ
 הַמִּתְרַסֵּס עַל־י לְשׁוֹן
 סְפִלְיָה וְרִיבּוֹי : כִּפְשֵׁי
 שְׂנֵעַת קְבוֹס . כְּמוֹ

מַגְלָה מֵאַהֲבָה מִסְתַּרְתּ : נְאֻמִּים
 פְּצֵעֵי אֲוֵהָב וְנִעְתָרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנָא :
 נֶפֶשׁ שְׁבַעַה תָּבוּס נִפְתָּ וּנְפֶשׁ רַעְבָּה
 כָּל־מֵר מֵתוֹק : בְּצַפּוֹר נִוְרְדַת מִן
 קִנְיָה בֶן אִישׁ נִוְרֵד מִמְּקוֹמוֹ : שְׁמֵן
 וְקִטְרוֹת יִשְׂמַח לֵב וּמִתְקַרְעָהוּ מַעֲצַת
 נֶפֶשׁ : רַעַף וְרַעַף אֲבִיק אֶל־תַּעֲזוֹב
 וּבֵית אֲחִיק אֶל־תְּבוֹא בְּיוֹם אִידָה טוֹב
 שֶׁכֵּן

תְּמַאֲק ר"ל בַּעַת שְׁאִים שְׂנֵעַ וּמִיֵּלֵא תְּאוֹתוֹ מִמֵּאֲכַל וּמִמִּשְׁתֵּה אֲפִילוֹ לְדַר
 שֶׁהוּא מִתּוֹק מְכַל כְּמוֹ נִפְתַּ וְסוֹף דַּעַם קְבוֹס אֶת־עוֹתוֹ וְלֹא יַעֲרַב לוֹ . אֲנִלְ
 הָאִישׁ הַרְעֵב בַּעֲזוֹר רַעֲבוֹתוֹ אֲפִי סִדְרֵי שְׂמִדְרָבוֹ שֶׁלֹּא יֵאֲכַל יֵחִים בַּעֲיָנוֹ
 מִתּוֹק וְזֶה שֶׁאֲמַר רַעֲבֵם כֹּל־מִי מִתּוֹק : כִּלְפּוֹר . כִּדִּי לְבַקֵּשׁ מַחִיֹּת בְּבִיחַ
 בּוֹדֵד מִן קִינְהֵי כִּךְ לְרִיד אֲדַם שֶׁהָא בּוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ אִם אִין לוֹ פְּרִנְסַס בַּעֲיָרוֹ
 וְלְרִיד לִילֵךְ בַּמִּקּוֹת אַחֲרִים . וּבְדֶרֶךְ מוֹקֵר בֹּא לְקַעִיר לֵב הַעַם לְסַכֵּין
 לְחַס כְּלֵי נִסְיַעַם כִּי כֹל אֲדַם אִין לוֹ חֲזוֹקוֹת יִשׁוֹב בְּהֵאֵי עַל־מֵא הַיּוֹם בְּכֹאן
 וּלְמַחֲרוֹ וּיְכַרֵּחַ . אֲשֶׁר עַל־כֵּן יִחְסוֹב לְהַכִּין זִידֵה לְדֶרֶךְ רַחוּקָה וְיִסְתַּוֵּב בְּכֹל
 שֶׁהָא אֲנֵא יֵהֵא תְּחַכּוֹתֵי כִּשְׂפַע מַע"הוּ וּמַסּוֹ הַזִּידֵה מַעֲשִׂים טוֹבִים וְזֶה
 שֶׁאֲמַר אַחֲרָיו שְׁמֵן וְקִטְרוֹת הַמִּנּוֹת שֶׁהֵם דּוֹמֵם לְשִׁמֵן עַל דֶּרֶךְ וְשִׁמֵן עַל
 רִאשֵׁד אֶל יֵהַסּוֹר : שְׁמֵן וְקִטְרוֹת . הַסְּמִים עַם בְּשָׂמִים מִשְׁמַח לְבוֹ שֶׁל
 אֲדַם . וּמִתְקַר רַעֲסוֹ מֵה שֶׁחֲבִירוֹ מִמְּתִיק לוֹ הַעֲלֵה בְּדַבְרָיו שׁוֹף טוֹב יוֹתֵר
 מֵעֲלֵה שִׁמֵן אֲדַם לְעֲלֹמוֹ . גַּם מִי שֶׁמִּתְתִּיק מַעֲשִׂיו לְסַקְב"ס שֶׁנִּקְרָא רַעֲהוֹ
 טוֹב לוֹ יוֹתֵר מֵה שֶׁמִּתְתִּיק נִפְשׁוֹ בְּמֵאֲכָלִים טוֹבִים : רַעַף וְרַע . מִי שֶׁהוּא
 רַעַף אֲבִיד כֹּל יִשׁוֹן וְלֹא רִימַם אֶת־עוֹתוֹ מַעֲתָה הוּא רַע עַמֵּךְ מִן הַרְאוֹי שֶׁאֵל
 קַטְוֹב

משלי כז אבני צדק

תעזוב אותי . ונית אחיך . לא יספיק לך לעזרתך ביום נרותך ויוסף
טובט גיע לך לפעמים משכן שהוא קרוב אליך בעת נרותך מן חלח שהוא
רסוק שמך בנרותך . גם טוב שכן קרוב שכל מקום מאחרחוק שמעתי
יא מפי מ"ר יוסף דיין : חכם בני . העתכס בניו שמח לבי כדו לחשיב

חרפי דבר אס בא אלי
סוס אדם לחרף אותי
אוכל לחשיב אותו ואינו
מתירא מפניו שלא
ידבר עליך זוס דבר אס
חכם אס : ערוס
כש"ס רעס . כש"ס רעס
בדרך אורעס בעיר מי
ססוא ערוס ורואס אס
סכולר מקסיר עלסו
אוליך למרוס רחוק ע"פ
חבי כמעט רגע עפ
שיעבור סועס אכל אכס'
פסאים עוברים באותו

יא שכן קרוב מאה רחוק : חכם בני
ושמח לבי ואשיבה חרפי דבר :
עב ערוס ראה רעה נסתר פתאים עברו
יע געגשו : קח בגדו פי ערב ורובעד
יד נכריה חלהו : מברך רעהו בקול
גדול בבקר השפים קללה תחשב לו :
טו דלף טורד ביום סגרי ואשת מדוניס
טו נשתוה : צפניה צפן רוח ושמן ימינו
יקרא

ג מדרכים יחיס כענשים הן בגופם ובמוסם : קח בגדו . מי שיעס
ערכות בשביל זר או שעס חוב בשביל ססוא רואס זוכות וכס'ס ככריות
ראוי הוא שיאמר הדין למלוס שיבואו לביטו לעבוט עבוטו . ואס לא
יד ימלאו לו דבר גם לפשוט את בגדיו בעבור חובו : מברך רעהו .

ססומעים שאיס זס מפאמן בבוקר לברך לרעסו ובאמת מן סראוי לברך
ולספלט קודס כל לסס יעברך והוא עומד ומברך רעסו לכך הכרכס
לקללס יחשב לו . גם מברך רעסו שמסכח את חבירו יוס וסו וסרכס
כספכה לקללס סאומרים עליו ססוא וסרן כססוכו והוא עסיר והכל באיס
טו וסואלס ממנו נרכות ומתכות וכל לקללן : דלף טורד . ר"ל ביום סגרו
סאס נריך לסיות בביתו סגור בשביל סנשס ססוא בחוץ חוק מאור ולא
יכול ללאות חוק לביתו . גם בביתו לא יכול לעמוד בשביל סדלף המטרר
אוסו שאין לו גג סלס יש לו נער גדול ואין לו לעמוד על מקוס אחד אלא
פעס בכה ופעס בכס . כן מי שיש לו אשה רעס והיא סמיד בדיני דיכיס
וסאדם יעטו בבואו מדרך רחוק שיבוא לביתו וינוח סס וסיא מטרדת לו
למכאבת לו לחץ לא יכול ללאות בשביל ססוא עיף ויגע מן הדרך בביתו אין
לו מנוחם בשביל סאסס הרעס סמגרס אותו ולא יכול לעמוד במקוס אחד :

צפנים לפון . עי שקושב שיכול לסלפינס ולסספירס

אבני צדק משרי כו ונב

ולתקתירם בפני העולם ואלא ירגישו זה ובמעטה כבילו הוא רונם לנפון
 הרוח בהפניו שלא יכול לנפוכו . כן הוא זר לספכיו מפני אשם רעם .
 ובתו שמן המור שיש לו ריח טוב . אף שסוף רונם להעלימו לא יכול כי
 הסמן הטוב הולך למרחוק ומרגישין בו וזה שאמר ושמן ימינו יקרא ר"ל
 סמן נעמנו מכרין

יקרא : ברזל בברזל יחד ואיש יחד י
 פני רעהו : נצר תאנה יאכל פריה י
 ושמר אדניו יכבד : במים הפנים י
 לפנים פן לב האדם לאדם : שאול ד
 ואבדה לא תשבענה ועיני האדם לא
 תשבענה : מצרף לפספס ובור לזהב כ
 ואיש לפי מהללו : אם תכתוש את בני
 האויל

ומראה עמנו . כך לא
 יכול אדם להעלים אשם
 רעם כי שלא מכרות
 ומודיעם לבני אדם את
 שכלותם ברוע מעשים :
 ברזל בברזל יחדיו . י
 מענין חידוד בשאר ברזל
 בברזל יסיס מחודר זה
 עם זה . כן אדם בכעסו
 יחדד כעס רעמו וז"ש
 ואיש יחד יחד בני
 רעמו : נכר פאינס .

ציל פאינס אינס בשאר פירות אשר מעשלים ביחד אלא
 צום אחר זה וכזר ספאינס יאכל פרים שיתבטל בעהילה ולולי שמירתו
 יאכלו אחרים . כן מי שסומר אדוניו בראוי יבובד ויאכל פריה כי סאדון
 רואם מעשיו מעושים רגובו יכדומו אדוניו ולולי שהיה העבד סומר אדוניו
 בראוי היה נוקן סאדון לאחרים פריו : במים הפנים . במים הללו בפני
 שאקס שראה להם הם ינראם לנגדיך . כך לב האדם לפי מה שידע האדם
 שחבירו אהבו כן מראם לו אהבה כגדו : שאול ואבדון . שאול הוא
 קבר ולמה נקרא שאול שלעולם שואלוק ואומר הב סב ואבדון הוא הפסד
 הוויית ונקרא ג'סנס לעולם לא קסכענס מלקבל את הרשעים לתוכם . כך
 עיני רשעים לא קשבענה מקביייע"ז ולרדוף תמיד אחר תאוותם אם יש
 לפם הרבה רונים עוד הרבה ואין חני תאוותם בידם : מנרף לכסף . כ
 אם אתם רינה לידע אם כסף או הזכב הוא טוב נריך אתה לעשותם בקוד
 אילו שני בליס . ואח"כ אתה יודע ובוהן הכסף כמה טוב הוא או רע הוא
 כך אתה יכול להבחין שאיש אם טוב אם רע הוא לפי מהללו ר"ל לפי
 מעשיו שהבריות מהללים אותן במעשים טובים נבחון לרבים אם טוב אם
 רע הוא : אם תכתוש . ר"ל אפי' אם תכתוש את האויל בקוד הכלי כ
 שבוקשים את הפיטם כדי לפסיר קליפתם ולתקנס עכל שקום לא תמור
 ממנו

משלי כז אבני צדק

בג ממנו חיוולתו ואין לו תקנה איליו : ידוע תדע . ראוי לך שתדע ישפיר
 כפי נאנך אתם בעמך ולא תתלה בטחונך ביד אחרים באשר בסמות דקות
 בד מעשרים את בעליהם : כי לא לעולם . קמייני עם"ז לא יהיו קיימי לעולם
 לובי סופנים ועינים נסתנים ולא יפקיים . וגם הזר ר"ל הגדולם

וסכבוד אינו לעולם . רק
 כמו החזיר ושדח
 שכראה ונגלת בעולם
 ויבוא עת וזמן שיסיה
 כלום וכאפנים העשבים
 ולא ימלאו בעולם כן
 יקרת עת ופגע לעשיר .
 לכן מושר לאנשים לקנות
 לאו ובקר כי שסס עלא
 כל פרכנות אדם וכל
 זרכיו וז"ש גלת חזיר
 ונראש דשא ולזמן שקזיר
 נאספו כל עשבות הרים
 כמו שאתם
 זריך לידע פני נאנך
 ולשית לנך לעזרים כן
 ראוי לך לסעבונן על
 החזיר ועל עשב השדה

האזיל במכתש בתוך הריפות בעלי
 בג לא תסור מעליו אולתו : ידע תדע
 כד פני צאנף שיית לבך לעזרים : כי
 לא לעולם חסן ואם נזר לדור ודור :
 כס גלה חזיר ונראח דשא ונאספו
 כו עשבות הרים : כבשים ללבונה
 כז ומחיר שדה עתודים : ודי חלב עזים
 ללחמה ללחם ביתה וחיים לגערותיה :
 א נסו ואין רדף רשע וצדיקים ככפיר
 ב יבטח : בפשע ארץ רבים שריה

ובאדם

לאנור בהם בעבור סכסמות וכן כנשים ללבושך שזריך ליקח כנשים
 לזורך מלבושך ושבר סדנות והעקודים לסתפכם על העתודים סזריבים
 להשאר מסס למרעם ועל ראויים למבור ולשחוט לאכילה ולמכו העורות :
 כז ודי חלב . ר"ל די שסמיק לך חלב מעיזים לפרנסתך ולפרכסת אשפך
 וכני ביתך ולנערותיך ודמי החלב תוכל לעשות סכל וכל אילו בסוקי אשורי
 על סאדם שיפנסג במדות עכוס וספלו ולא ירדוך אחר סשררו והגדולו כי
 סענווס והספלות סביאעו לידי כבוד וגדולם רק סלא יסיה עללון ג"כ :
 א נסו ואין רודף . סתוערן ואין פיי סירדף אותו והנדיקים בכפיר
 ססוא יושב לנעח כן סנדיקים יושבים בטח ואין סחריד באשר
 ב שיס לו בטחון גדול כסס יסברך : כפשע ארץ . אס ישראל חוטאים
 ירבה שרים עליהם זה יבס וס לקס וזה חומק ממוכס . גס בעת סמנפיגיס
 רבים וכל אדם רונה לספול על עם קודם ואין כשענים לגדולים ולמוביחים

אבני צדק משלי כח נג

רק מהם חכמים בעיניהם ומזכירים שם מנהיגים ובעת שמנציגים רבים
 ירצה האחר חילוף מה שירצו חניו ולפעמים יקמחו על זה בסמכות
 ובאזה המדלות ובעבור זה יסיה תקום להם . אבל באדם מבין ידע בן -
 ר"ל שידע הכל על מכובו ויארץ הפורענות מלבוש גם יארץ שלומים :
 גבר רש . מי שהוא עני ג

ג עד ששכיל ענייתו גובר ועוסק דלים כדי שיעשיר
 ועשיר דלים משך סחף ואין לחם : זה לא החזיק מאומה
 ועזבו תורה יהללו רשע ושמרי תורה ד ודומה למטר סחופק
 יתגרו בם : אנשי רע לא יבינו ס סנופל בחזק על דרך
 משפט ומבקשי יהיה יבינו כל : טוב ז כסתפה שדקו לסון
 רש הנלך בתמו מעקש דרכים והוא גמרא ואין לחם אף
 עשיר : נוצר תורה בן מבין ורעה ז סהמטר מוניף לרס
 זוללים יכלים אביו : מרבה הונו ס סכל מקום זה המטר
 ד בנשך ובתרבות להונן דלים יקבצנו ד מפני שכל בחזק לא
 מסיר אונן משמע תורה גם תפלתו יעסס פועלת בן מי
 תועבה סעוסק דלים לא ינלים : עזובי תורה . יפללו
 רשע שסולך בדרכו ושומרי תורה לא די שלא
 סלבו בדרבי אלא מתגר' סעעע דלים לא ינלים :
 סלבו בדרבי אלא מתגר' סעעע דלים לא ינלים :

אכשיר רע . אינם משימים לז על פרעניות שיצוא עליהם במשפט כדי
 שיסירו מעליהם דרכים הרעים . ולא כן מבקשים הדיקים מבינים ססכר
 וסעונס סעובר על ספורס : טוב רש . ואיש עני שילך בדרך סמים ז
 סמי שהוא עיקש בדרכיו וסוא עשיר באשר הקב"ס אוקב סמים יעשיר אות'
 בעס"ו ובעס"ז אבל עיקש דרכיו סס"י סוכא אוקו ויעני אותו בעס"ו גם
 בעס"ז : נזר תורס . סנן שהוא סכס ומבין כוזר ססור ואת מלותי ומי ז
 שרואה זוללים ר"ל ססולך אחר סאות עס"ו ואוכלים וסותים בדרך
 רעבנות יכלים אביו באשר ססיה לאביו לסוכיח בכווליסרו בנערותו :
 מרבים סוכ . סססעסר וכוטל ריבות קלוטס יוקר מה שראוי ליקח לכסוף ס
 קוכסין אוקו וכוטלים ממנו ממנו לסקן סדכרים וזה ססמר לחוכן דלים
 יקבצנו : מסיר אונן . מי שאינו רוצה לשמוע קורה וסרמה וסוסר ס
 לא די שיעשו סס תועבה אלא גם ספלתו סיה פועבס . באש אס אינו
 לוסד קורה גם סססבותיו אינו ככונס ולי כראש ססוא מדה בכגד מדה

משלי כח אבני צדק

כמו שהוא אינו רוצ' לשמוע' סתורם ומקיר אונו מל' שוע . כך אינם שומעים
 לו קפלתו : משגם ישרים . בדרך לא טוב ישיב סקב' חמולו שזוף
 יפול באוסו שסע שכיוון לספילם אבל סקמימים שהם מיטיב עם אחרים
 ית' ינחלו גם טוב : חכם בעיניו . ר"ל העשיר בטוב עשיר ומושב כל מעשיו
 הוא בחכמה וסוף חכם

חועבה : משנה ישרים בדרך רע
 בשחתו הוא יפול ותמימים ינחלו
 טוב : חכם בעיניו איש עשיר ורל

מבין יחקרנו : בעלץ צדיקים רבה
 תפארת ובהם רשעים יחפש אדם
 מכסה פשעיו לא יצליח ומורה ועוב

ירחם : אשרי אדם מפחד תמיד
 ומקשה לבו יפול ברעה : ארינהם
 ורב שוקק מושל רשע על עם דל :

נגיד חסר תבונות ורב מעשקות שנאי
 בצע

האדם : ר"ל יתחפש בכל עלילות באשר העולם ממתינים עלתם מחמת
 עלילות יחופש מקומותם אם יוכלו למלאם : מכסה פשעיו : מי שהוא
 רוצה להסתר פשעיו ולא יתודה עליהם לא יצליח ולא ירוויח באם' כבוד הם
 בליות וירעות לפני בוחן לבות וכליות אבל מי שהוא מוד' פשעיו לפני בוראו
 יעמוד בפעולותיו חרשות ולא ישוב לעשותם הוא ירוחם וסראו שיא' קמיד
 אשרי אדם אשר מפחד תמיד עווכותיו שעתם ועושה קטובה ומתודה

יד עליוהם גם מפחד תמיד בכל עניניו ואינו ככנס כסוד מחלוק' ובקוד דבר
 מסוכן אבל מקט' לבו ברעם ולא לפחד מדבר' ולא ידעה אחרות יפול ברעם
 כי הקשות לב החריב בית ראשון ובית שני שאם לא היו נדקוהם הקטם לבו
 עו' ויהי ככנס תחת עול מלך' בכל לא סני בלינו שארנינו : אריכותם . בארי'
 טעם וכדור' שוקק שמי' פים כל סתמ'אים . כן מושל' רשע על עם דל במשול'

רשע עליהם ונגדקמר . נגדסוף
 פראם

אבני צדק משרי כח נר

פירוש ומכנה ג' כשימים רב מעקצות שעוסק מסדלים הוא חסר תכונות
 שאינו כותף לב סדרשעתו סכרות מלכותו וכשיהיה שוכח בלע יאריך ימים :
 אדם עשיר . שישאל על סלקה כפש חזירו ימים עינשו שימים גם הוא
 עשיר וריוך ואחרים חף שלא עשה רעה לאחרים סרודפים אופס וינפס

בצע יאריך ימים : אדם עשיר בדם
 נפש ער בור ינום אל יתמכו בו :
 חולד תמים יושע ונעקש דרכים יפול
 באחת : עבד אדמתו ישבע לחם
 ומרדף ריקים ישבע ריש : איש ד
 אמונות רב ברכות ואין להעשיר לא
 ינקה : הבר פנים לא טוב ועל פת כל
 לחם יפשע גבר : נבהל לחן איש כב
 רע עין ולא ידע כי חסר יבאנו :
 מוכיח אדם אחרי חן ימצא ממחלוקת

מסרודפים אופו עד
 ביאע לקבר ואין איש
 שיסיה סומכו לאמר על
 מה ועל חנם ושוא אסה
 ריוך אחריו . גם מי
 שעוסק דם כפש ר"ל
 ספחטי את חזירו ואבדו
 כפשו על ידו עד בור
 ינום לעורם ואל עמכו
 זו סאין מספיקים בידו
 לעשות טעונם שלא יחא
 הוא בג"ע ותלמידו
 בגיהנם : סוף תמים
 צמיתות וישר יושע
 מכל נרוטיו אבל המעקש
 דרכים חס ינלל כמע
 ובמה פעמים מכל תקום

לשון

סופו שיכול בארת חסר עד שלא יכול לקום : עובד אדמתו . מי שמשתדל
 לעבוד אדמתו ישבע לחם כי פאדמס תקן פרים אבל מי שאינו מתעסק
 ביישובו של עולם והוא מרדף אחר דברי ריקים ישבע ריש עמית וחסור
 מכל טוב : איש אמונת . שיעשה מעשיו באמונת ויאמין באלהיו שיטן ד
 שורפו ימים ל' רב ברכות באשר הקב"ה יטל ברכה במעש ידיו ומי שסוף
 אץ להעשיר בגזל ובחמס ולא יבטח בקב"ה לא ימים תקיף העונם : סכר כל
 פנים . אין טוב לקביר פנים במשפט בעבור שחד שקבל סדין סחרי
 בשביל חסות לחם חס מעוות סדין נקרא פושע : נבהל לחן . האיש כב
 סתקמז בשביל שיסיה לו עשירות ומבקש ה' רב חף בגול ובחמס לא ידע
 כי יבוא אליו סקרן שחמת סקיבוץ ושיספור לו ממקום אחר מה שקיבוץ
 בגזל ובחמס גם מה שגול תרומות ומעשרות בשביל שיש לו רע עין ונכסל
 לקבץ סוף לבסוף יהיה חסר לו שאינו מגדלך כפי מעשרותיו ומעש
 תידוע : מוכים אדם . אשר שלמס אבי סובקטי בוסמי בטי סק כב

פראקטי

משלי כה אבני צדק

שראית הטורד ונכנסו דברי באזניהם אבל מי שבא עתה לבקר שלבתי
 לעולם להוכיח אנשים לדורות הבאים . יה רצון שימלא חן בעיני חלקים
 ולקט ולא ישיא אותו בני אדם בעבור תקופתה ויטיה להם יותר חן מה
 שמוכיח בני אדם . ממה ששחליק להם לשונם בדברי חלקלקות ואינם
 כד מוכיחים : גוזל אביו .

כד לשון : גוזל אביו ואמו ואמר אין

פשע חבר הוא לאיש משחירת :

כה רחב נפש יגרה מדון ובטח על יהוה

כו ירשן : בוטח בלבבו הוא בסיל וחולך

כז בחכמה הוא ימלט : נותן לרש אין

מחסור ומעלים עיניו רב מארות :

כח בקום רשעים יסתר אדם ובאברהם

כט ירבו צדיקים : איש תוכחות מקשה

צו ערף פתע ישבר ואין מרפא : פרבות

צדיקים ישמח העם וכמשל רשע

כא יאנה

כב יתחזק לבו לעשות הוא עושה הוא כסיל

כג במשפט . אבל מי שהולך בחכמה ואינו עושה דבר בלי ענה ואינו סומך

כד על דעתו לבדו הוא ימלט : נוסף לרש . מי שנוקן ממון לעני לא יבוא

כה בשביל זה למרסור כי בגלל הדבר הזה יברכסו ה' אבל שמעלים עיניו שן

כז כהרשע ועושה עמו כאילו אינו רואה יבא מארה וקללה במעשה ידיו :

כח בקום רשעים . בעת שיקומו הרשעים על הדור וכשמו שופטים בארץ

כט יסתרו אנשים לדיקים אבל באיבוד רשעים יגדלו לדיקים :

א איש תוכחות . שרץ חמיד לסיכוח על חטאיו ועם כל זה מקשה

ב עירף ולא ישמע לקול מוכיחיו פתע יסבר ולא יטי לו רפואה

ג וזכו שדם בכגד מדה אחר שחיו ממאון ברפואות הנכס לכך פתאים יבא

ד עליו פורעניו עד שלא יטיה לו שחית לעש' לו רפואות הנוף ורפאו' חכמה :

ה ברבות לדיקים . ר"ל אם בחיובים ושיפטים פס לדיקים ישמחו בולט ב?

אבני צדק משלי כט נה

על מעם יהיה כל העם כאלכחים ודואגים שחרשע לא מרחם על סבריות ועל
 סענים וחומר וגו' וחומם ולא ירא חלקים וענים לזעקים ואינם בענים :
 איש אוחז חכמה . מי שאלהב חכמה ישמח אביו בשביל חכמתו וסו' שמתקו
 ומי שרועס זונת ר"ל איש זונות תחת הנסגרות ע"י זונות יאבד הן של אביו
 ושל : מלך במשפט . ד
 המלך שיטמוד הדין ואינו
 לוקח סוחד רק עישה
 משפט לכל עמו אזי יעמו
 ארץ וכל אחד יושב בשלוס
 ובהסקט ואינו מקיירא
 מגזנכין כי יש מורא
 מלכו . אבל איש קרומ'
 אם יסיה המלך לוקח
 סתקות מבני ארס ולוקח
 סוחד ומעוס סדין אזי
 יתרכנו סעיר במעשיו
 ור"ל אסרואס סדין דוס'
 למלך שאינו נר"ד לקנות
 אוסבי ולוקח סוחד יטמוד
 ארץ ואס דומה לכסן
 ססוא קרומו על הגרנו'
 יתרכנו : גבר מהליק . פ
 פא"ש שאינו מוכיח רעקו רק ידב' אילנו
 בהנפס ואף אם רואם אינס עבירם אזי דבר מנוכ' בשביל הנלקחו שמתעמו
 ואוסב אותו ומראם לו ככיס סחוקוס ומדבר עמו דברים טובים כאלינו סוא
 עוס מעט טוב . אוקו ארס פורס רשק על פעמיו וגורס לוס סחיט ענדו ואינו
 בוש ממעשיו : בפשע איש רע . כהכת ספס' סיפשע ארס יביאו רע ומקש
 לעול . אבל סנדיק העוש מעש' טובי לא די' שלא יבוא מכשול על ידו אבל
 יבא סנלח וספה' בשבילו : ידע לדיק . סנדיקי' סס עכו' ומדבק' ומדברי' ססוך
 עס עכוס בשביל זה יודעים יוסורו סדלים וז"ס דין סדלים ומרחס על סס
 ונסבי' לסס לחס ומזון וסמלס . ורשע סוא סס ספוך סס בגאי ססמוד ואינו
 סקריביס לעניים סחמ' אזי יודעים סנער סל ענים ולא רנו לסכין דעמ' :
 אכסי לזון . סרשעים סליניס יפיוח קריס יסוככו פחיס על אכסיס יסביאס
 פירעכות על סעיר אבל סחכמים סס מדברים כנחת יסוכו אף אס ססודו
 על סעיר יסוכו אסורניס : איס קכס . ר"ל אס איס חכס ואולי ססוכס' על

מ'צרי כט אבני צדק

אזים דבר לא יכח האול לרובם לדבר דבריו ולהטלים רק פעם יכעוק
 עליו ומעט יחוק וילעג על קהכס וזה שאמר ואין כח עמו באשר שאין
 דעת לאיל סידה על האמת : אנשי דמים . הרשעים שאלו לאים הם
 בעבור שמוכיח אותם על רשעם שעשו . אבל האנשים בעלי ישר ונרקה
 יבקשו נפשו של תם

שהוא תמים כמעטו כד
 לסתקבר עמו וללמוד
 ממעשיו : כל רוחו
 יונא כסיל . אש הבסיל
 מתוכח עם החכם ירבה
 בדברים עד אשר יונא
 בלשונם כל אשר בלבו ולא
 יכח דבר אשר לא דיבר
 פן הדברים הנריבין אל
 הענין הן דברים אחרים
 אשר לא ינטרכו אליהם
 אבל החכם אל ירבה
 בדברים רק אחר שחלים
 הבסיל כל הדברים

נחת : אנשי דמים ישנאו חס וישרים
 א יבקשו נפשו : כל רוחו יוציא כסיל
 ב וחקם באחור ישבחנה : משל
 ג מקשיב על דבר שקר כל משרתיו
 ד רשעים : רשואי שחבבים נפשו
 ה מאיר עיני שניהם יחזה : מלך שופט
 ו באמת דלים בסאול עדין : שבט
 ז ותוכחת יתן חכמה ונער משלח מביש

אמו

בטעם בדברים רבים ויטעם יטעם דבריו על דרך משניה שאין ימים :
 ב מושל מקשיב . באשר המושל מאזין ומקשיב לדברי שקר כל משרתיו
 ג רואים הם שארון רובה גם הם עושים רצון אדונייהם : רש ואים . נפשו
 לעשות עמהם חסד ואין להם לאכול אבל הקב"ה מאיר עיני שניהם על
 ד שיודמן להם אולם נעמו : מלך שופט . אש דלים ועניים יש להם משפט
 ע עשירים וקטע עשירים יש ביכולתם לעשות עם עני עוולת ואלמת מכל
 פקיים באשר שהוא מלך אדירים לוכח לה ליה עשוקו מדוי ואינו כושל
 פנים לעשיר יהיא שופט באמת ואינו לוקח שוחד מעשירים יוכח את אשר
 ט ממלכתו ויכון לעד ויטעם חיים ארוכים : שפט ומובחט : השפט המבורך
 טימר אדם את בנו ויטעם בשפט יתן חכמה בלב הנער . באשר הנער יון
 אל לבועל מה שאביו טימר אותו ומוכח אותו ממעשים המכוערים אשר
 עשו ויחכם . אבל נער משלם אשר אביו משלחו מאתו לעשות באדם
 נפשו ולא טימר ומוכיח אותו על מעשיו טעם וסבר שמעשיו כבשים
 ומדריקים המה בטביל זה מוסיף בכל יום לעשות מעשים רעים
 ומביש אמו ס' אקמדי בבית ושוטע ורואם מעשיו ספק לקלים :

נרבו

אבני צדק משלי כט נו

ברכות רשעים - אם רשעים ירבה בעולם ונעשים רבים יחד ירבה פשע עו
 ואם הרשעים מפוזרים הם עובדים להם ולכרייתם ופולקים יראו במפלתם
 על הרך לא יתן שוט לנדיק : יסר בכך - כשהוא קטן יסוף עדיין י
 בראשית וזה שאמר בכך ויתן לך מנוחה ומערכים לנפסך בראשית בכך
 שהוא חכם ונכון תהיה
 שבע כאלו אכלת כל
 מעדני מלך - גם בישוי
 סוקה שאין אדם יכול
 לסביו טורפי לביתו
 ימים לך בעורד וקסרנס
 פמנו : באין חזון י
 שאין איש שידע להסביו
 לעם להקטנה בקורס
 ובמכות יפרע עם חולכי
 בכלי העשית עבירות מה
 שזית חכמים עושים
 סיינים ומשפחת הם
 הולכים לאחוריו ועוברי
 עבירות אכל שומרי
 הקורס שנושם משפחת
 לקורס שלא לעבו עבירה
 ושומע לקול מוכיחי
 אשר יהיו כל העם משבחים אותו : בדברים - העבד מטבשו הוא רע יש
 מרבו ולא יקבל מוסר אף שמוסר הוא לטובו לא יודע לתוכחתו :
 חיות איש חן - אם ראית איש שסוף נכסל להשיב ולא יתבינן מה ד
 שדיבר בעצמו רק אומר דבריו סבל במחירות אין לו תקן היותר יש מקום
 לבטל אם לא יסוף חן דבריו : מפיק מופיע - לשון מעיד לשון כא
 מפכוקי מלביס ר"ל חישעשה נענישים לעבדו כבערותו ומאבילו ומסקחו
 ומלבישו במלבושים כאים ואחריתו יתבטל אל אחיזו כאלו סוף בנו
 פסון - לשון כין וכבר גם לשון שליט על דרך כוססן יחד : איש אף - ככ
 שיש סוף בעל אף ולא יכבש מעטו יגרה מלחמת קמיר ער מרוב כעסו
 דיבר דברים אחר לא ידע בעצמו מה דיבר וזה סיבה ליפול ברעה ו"ש
 בעל חסד ורב פשע : כא ת אדם - מביאתו לדי שיפלות ושי בג
 שסוף שפל רוק ועניו וזכר לכבוד :

משלי כט ל אבני צדק

כד חולק עם גנב - חף שלא יגנוב אלא שחולק עמו תגנב איזה דבר מהגניבים
 שוכח כפסו באשר אלה ישמע מי שיש לו ידיעה מהגניבים או רמז רמזים
 ושחולק עם הגנב יודע הכל ומתירא לסגיד בשביל שיש לו חלק בגניבה
 כס ועובר על הסכומים וזה שכתב אלה שמע ולא יגיד : חרדת אדם - ר"ל
 שחול חרד וזר עין ולא

כד בכבוד : חולק עם גנב שווא נפשו
 כס אלה ישמע ולא יגיד : חרדת אדם
 בו יתן מוקש ובוטח ביהוה ישגב : רבים
 מבקשים פני מושל ומיהודה משפט
 כו איש : תועבת צדיקים איש עול

א ותועבת רשע ישר דרך : דברי

אגור בן יקא המשא נאם הגבר ל

ב לאותיאל לאותיאל ואבל : בן בער

ג אנכי מאיש ולא בינת אדם לי : ולא

ד למדתי חכמה ודעת קדשים ארע :

ה מי עלה שמים ויירד מי אסף רוח

ו בחפניו

א דברי אגור : דברי שלמה שאגור את סביבה וסקיאת המשא

הכביאת או אמר הגבר שלמה על עמו על שאמר לא תקאל

ועבר על לא ירכס לו נסים ונסים ואמר ארבע נסים ולא

יסירו לבבו לכך אמר כי בער אנכי מאיש על מה שכתבתי על חכמתי אבל

עקה אני רואה שאני בער ולא למדתי חכמה ולא דעת קדושים כי שגרעתי

ושוספתי על דברי קורה : ויש מפרשים אגור קים חכם גדול בימי שלמה

ועם אביו יקם ושלמה אסף דברי חכמתו בספרו ונס דברי נבואת ואין

זהם משל ואוקו אובל עבור שהחכמים היו שואלים שאגור דברי חכמה
 בענין תולדת שמים וארץ וחכמות אליוסות וסוף הוסיפס כי בער אנכי
 מאיש ולא למדתי חכמה על ענין אלוכות ודעת קדושים הם השלמים :
 ו מי עלה שמים : מי מקדברים קספילים שיש בזה לעלות לשמים
 ועססמים

אבני צרק מישל ל נו

ומשמים לירד לארץ לא אדע צהכמסירק מטסרנינו . מי אסוף רוח
 שחפניו וידיו עסה זאת שיאסף סרוח ולא תסא נמשכת עוד . מי נרור
 עים . בדכעיד קפאלו קסומוס כלב'ים . מי סקים . קנהקמוס סמשנן
 נקנססו כל אכפי ארץ . מה סס בנו אס קאמר ככר סיס דוגמקו בעולם
 אמור כחכמתך מה סמו

בַּחֲפָנָיו מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה מִי הָקִים
 כָּל־אֲפָסֵי־אֶרֶץ מַה שָּׁמוּ וּמַה שָּׁם בְּנוּ

או סס סס בנו איוס
 מספחה יאס סמנו
 וכדע מיסוא כי סדע
 אסס אופיאל סגיד לי סס
 אסר ססס כי סדע ואס
 סדע מי סוא ואיד לא
 לא יראת לעבור על
 דבריו : כל אמרוס

בִּי תִדַע : כָּל־אֲמַרַת אֱלֹהֵי צְרוּפָה
 מִגֵּז הוּא לְחוּסִים בּוּ : אֵל תּוֹסֵף עַל־

אלוסי . סס לרופוס כזסכ
 ססווקק ובהס חכמוס
 ססס ואינו ראויס לסכוס
 אוקס לסוסוף או לגרוע
 מדבריו : פן יוכיח .

דְּבָרָיו פֶּן יוֹכִיחַ בָּךְ וּנְכוֹבַת : שְׁתִּים
 שְׁאֵלֹתֵי מֵאֲחָךְ אֵל תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטָרַם

על פניך על ידי ססוספ'
 אקת באת לדי עבירס
 וכל סכן אס קנרע עד
 בלא סוכיס לעלמועל
 פחטא . ועכסיו מדבר

אֲמוֹת : שׁוּא וּדְבַר כְּזָב הִרְחַק מִמֶּנִּי
 רֵשׁ וְעֵשֶׂר אֵל תִּתֵּן לִי הַטְרִיפְנִי לֶחֶם

לכפי סקב"ס ואמר :
 ספסי סאלטי . כדי ז

חֲקִי : פֶּן אֲשַׁבַּע זְכוּחַשְׁתִּי וְאֲמַרְתִּי מִי
 יְהוָה וּפֶן אֲרַשׁ וּגְנַבְתִּי וּתְפִשְׁתִּי שֵׁם

סאוכל לזכות בעס"ז לכסמוסדעס"ב : סוא ודבר כוז . סלא אדבר
 כל ימי סקריס . רס ועוסר סלא אסיה עסירגס עכירק דיכוי : פן
 אשבע . אסיה עסיר ואשבע מסענוגי עס"ז ואסיה סכחיס חיליס בסקב"ס
 פן אסיה עכיו ואסיה בככ בסכיל סרנסקי וספסטי סס אלסי אשבע על
 סכניכס לסקר כדי לסככל מיד אכוריס או סמוך עכיוס אשכח סס"ס ח"ו
 וכח' עיו לסיוס טרוד על מזוכסיו . אל סלסין . אל סגלוסו כלסוכך
 וסוא עכד סבורס מן סאומוס לארץ ישראל לסקנייר סאל ססיכו וסכניסס
 איכס ישראל פן יקללך ואשמת . בעבור סכא לכבוד סקב"ס לחסות
 כגילו סקס ככני סכניכס . דור אכיו . עסס סוכיר ארבע חורוס יא

אֱלֹהֵי : אֵל תִּלְשֵׁן עֵבֶר אֵל אֲרָנִי פֶן
 יִקְלֶלְךָ וְאֲשַׁמֶּת : דּוֹר אָבִיו יִקְלֶל

ספסי סאלטי . כדי ז
 סאוכל לזכות בעס"ז לכסמוסדעס"ב : סוא ודבר כוז . סלא אדבר
 כל ימי סקריס . רס ועוסר סלא אסיה עסירגס עכירק דיכוי : פן
 אשבע . אסיה עסיר ואשבע מסענוגי עס"ז ואסיה סכחיס חיליס בסקב"ס
 פן אסיה עכיו ואסיה בככ בסכיל סרנסקי וספסטי סס אלסי אשבע על
 סכניכס לסקר כדי לסככל מיד אכוריס או סמוך עכיוס אשכח סס"ס ח"ו
 וכח' עיו לסיוס טרוד על מזוכסיו . אל סלסין . אל סגלוסו כלסוכך
 וסוא עכד סבורס מן סאומוס לארץ ישראל לסקנייר סאל ססיכו וסכניסס
 איכס ישראל פן יקללך ואשמת . בעבור סכא לכבוד סקב"ס לחסות
 כגילו סקס ככני סכניכס . דור אכיו . עסס סוכיר ארבע חורוס יא

ואח

משירי ל אבני צדק

שמקנהנים במידות רעות וקס כופלים לגינסכ'וים מהם דור שלביו יקלל .
 הכן שמקלל את הוריו לביו וזמנו אשר הטיבו עמו . ולא די שזובר על
 כיבוד את אביו אלא יקלל אותו ואת אמו שהיא תיהם גם נער חריון ולידה
 יב והוא מוטל על אמו עד שבגמל אותו מ"מ מקלל אותה : דור טטור . בני אדם
 שמחוקים ענשם בחוקת
 טטורים וכל מעשיהם
 דומים בעיניהם ישרים
 אבל כשקדקק במעשים
 קמלאם שהם רשעים
 במורים שלא תתקם
 ורומן במעשיהם באשר
 שלא עשו תשובה ומ"מ
 לארחון באשר חטט
 דושם לבתם בבנד ונריך
 לטטר ולרחון אותו עד
 שחפס יולא ממנו :
 דור מרמו . ר"ל
 טילכו בקומם וקופס
 דרך גאיה ועפעפיהם
 יכאלו למעלה כדרך כל גמי סרוח ומשפילים כל איש עניו וחסיד : דור
 חרבות . סיניקס כחרב חדס שבוכס ומאכלות הם לשון סיניס כמו
 ויקה את שמאלת ומתלעת הם סיניס הגדולות הפנימות כס הזאת סוף
 בטבעה באפעס שהם סיוכאים בני אדם כך הם בטבעם להשחית בני אדם
 וסעניס וסאביניס : לעלוקה שתי . ששאלו וגינסס פקרא עלוקה גן עדן
 וגינסס וזאתרת תן לידיקיס וגינסס איזרתתן לי רשעים : שלש חכה
 עוד יס דבר שלישי שלטקס לא קשבנה וארבעתם לא אמדותון ר"ל יס
 לבו די וארבעה בכות הם שאלו ועזר רחס כי השאלו לא ישבע לעולם
 ממתיס : ועזר רחס . האשם שזנר תקב"ה רחסם ולא תקבל חריון
 לא קשבנ לעולם מהזיוג עם איס לרוב קאחוקה שרופס שיהיה לה זרע
 בעולם . ארץ לא שבעה . כדי לזון סנעחיס כי איס ימטיר עליס קנטריך
 עוד אחר זה למטר זהה תמיד לא קשבנ . ואש לא איזרתת סון . כאשר
 שאש עולם ככל רגע ורגע כל מה שמוסיף עטס עוסף אש ואש לא אמרס
 דיופירס הפסוק סוף כך בעבור ארבע דורות סאפוריס לתעלה סמענות'
 ענשם וקס סעולם כולדים סלנו ארבעה קטר בס ידינס הם"מ ברוע סעלליס
 וסענין

אבני צדק בשלי ל נח

והענין הראשון השאלו שירדו אליהם סדור המבול וימותו בלא טקס ועזר
 רחם שיגור רחם פרי הדגן ולא ילד ע"ד כי עזר עזר ה' בעבור סדור שלא
 רחוק מטומאתו לא יהיה לו בעתו והיה מארס ועונש גדול בעולם שאינו
 זוכה לזרע קיטא . וארץ שלא שבעה מים שלא ירד עליה גשמים ויבשו

סודרים ויסים סדור אשר
 רמו עיניו נשפלים ומתים
 ברעב . ואם הוא עונש
 על אילו האוכלים ענים
 ומעטים אותם יורד אש
 מן השמים ותאכל אותם : י
 עין קלעג לאב . מעין
 אשר קלעג למנות האב
 ותבון למנות האם קרום
 לסון תקקר יבוא העורב
 שהיא אכזרי על בניס
 אחרי שהוא אכזרי על אב
 ואם יבוא עורב שהוא
 אכזרי על בניו ויבקרסו
 עיניו ולא יאכלו ממנו

ואש לא אמרה הון : עין תלעג לאב י
 וחבו ליקחת אם יקרה ערבי נחל
 ויאכלוה בני נשר : שלשה המה י
 נפלאו מפני וארבעה לא ידעתים :
 דרך הנשר בשמים דרך גחש עלי צור י
 דרך אגיה בלבים ודרך גבר
 בעלמה : בדרך אשה מנאפת ד
 אכלה ומתתה פיהו ואמרה לא
 פעלתי

לסנות מהם ויב או הנשר שהוא רחמי על בניו דכתיב כנשר ועיר על קינו
 שאכלנו ויהנם בני נשר ממנו : שלשם קמה . נפלאה וארבעה לא י
 ידעתם בהכחתי את תחבר עמם דבר אחד יהיו ארבעה : דרך הנשר . י
 לא ידעתי בהכחתי הילך יעופף ברקיע באויר השמים ומיד קוח על הארץ :
 דרך נפש . איך יתבן לעלות על הסלע בלי רגלים ואינו יכול לידע מקום
 שנוחה ודרך אגיה בלבים שחילדעל לב ים במקום שהיא עמוק עמוק
 מאוד ולא ידע לאמה דרך יסלך ולאמה דרך מקום יסלך הרום . ורביעי
 דרך גבר בעלמא במנוחה עמו ולא ירא . משם שנום לא תכאף . פירש
 אחר דרך הנשר לא יניח רוסם באויר לעיף אחריו שאר עופות ויעלים
 מדרך אשר יעופף בו : דרך הנחש לא יעשה רוסם שיכול האדם לכונן
 עליהם . דרך ענים בעת שחלך על פני השמים לא יעשה רוסם לידע לזה
 שחולך אחרים מדרך אשר סולך בה . סגס ש' עשם רוסם לפי שעה אבל מיד
 בא השמים אחריו כנראשונם וכמו שאילו הג' לא יכול אדם לבקשם בעבור
 שנעלמו מבני אדם כמו כן הרביע נעלם שהוא דבר רחוק למכיר דרך גבר
 באשם כשם כואפים ובשיבונו שניתם להעלים שמעשם הים רחוק למכיר
 לפי

משלי ל אבני צדק

לפי שלא יעשה רושם ולאחר מעשה מחקת פיה ואמרה לא פעלתי און :
 בא עקת שלם . שלשם דברים הם ראוי שפרגון הארץ עליהם כאשר שהוא
 דבר זר שיהא זה בעולם ועם דבר אחר הם ארבעה שאין מסראוי שתסבול
 הארץ סראשון עתה עבד כי ישלך . כאשר סעבד על הרובים לו מדות

אכוריות ומגונות כמו
 גזל וגניבים וכעת שידמן
 שישלך לאשמת העם
 הוא כי אין לו רחמנות
 וככל כי ישבע . מי
 שהוא קטן וכילי ואין
 יכולת לו על ממונו ליתן
 לעני או לעשות גמילות
 חסד בשבטם הוא רע עין
 ואין מועיל לשום אדם
 בקניינו ובמעשים שלו :
 כב שחת סכואם . שאשם
 שזנאים אותם בשביל
 מעשים המגונות ועם
 כל זה לאשבת סקטשים
 יאסבנם הנעל דבר
 מגונם הוא . סרביעית
 ושפתם כי עירם גבירתם
 הוא דבר שימחו העולם
 על זה שהגבירית יסים
 בכנע למשרקות :

בא פעלתי און : תחת שלש רגזה ארץ
 בנ ותחת ארבע לא תוכל שאת : תחת
 עבר כי ימלך ונבל כי ישבע לחם :
 בג תחת שנואה כי תבעל ושפתה כי
 בד תירש גבירתה : ארבעה הם קטני
 ארץ והמה חכמים מחכמים :
 בה הנמלים עם לא עין ויכינו בקיץ
 בו לחמם : שפנים עם לא עצים
 בו וישימו בסלע ביתם : מלך אין לארבה
 במ ויצא חיצן בלו : שממית בידים
 בט ותתפש והיא בהיכלי מלך : שלשה
 המה מטיבי

צער

כד ארבעה הם . קטנים בצופם ופחותם כבירות וגדולים כחכמתם :
 כס הנמלים עם לא ענום שאין להם גבורת וזריה שפילת והם יגיעים ועמלם
 בו לבקש שהייתם בימות הקיץ שספיק להם כל ימות החורף : שפנים עם לא
 ענום . בעבור שיכירו חולשותם ישימו מקומם בסלעים להקטיר שם
 בו ולהטמין : מלך אין לארבת . אין להם שנהיג מכל מקום ילכו כולם יחדיו
 באילו כוועדו יחדיו ומאחית סכואתם ואין כל אדם יכול להחילם וזה שאמר
 כח וילא הנץ בלו : שממית בידים . בידים היא אורגת וזונה ביתה בסבלם
 בט מלך : שלשם השם . שהלכתם בנחת ולפי רזונם בלי פחד ומלתיים
 בגבורתם וכוונתם עוד אחד מהם והם ארבעים וארבעים ששם מטיבי לבקש

אבני צדק משרי ל נט

5 שהיא יקרה מנטיבי צדק : ליש גבור . בנחמת ה' תארי שהוא גבור
 יקרה מכל החיות ולא ישוב אחרות מפני כל צריה עבדו שם סוף על
 גבורתו מפני זה מטיב הליכתו שסולך בטוח ואינו מתירא מפני צריה
 שבעולם : זרזיר מעניס . הוא סכלב עדין סוף ששפניס והוא קלל
 ברגליו ומסור במרונתו
 6 ומוורו מכל סכסמות
 וסחיות ומוליכיס הנזידס
 עמס . וה"ג סוף טייס
 וסוף קל המרוץ וירוז
 לסלחס עס מן סתקיף
 שמנו והטיס הולך ראשון
 בעיס ויעלס בקלעיס
 ובעבור קלותו יטבלקס :
 ומלך אלקיס עמו כמו אל
 קוס ר"ל סמלך סאין לא יוציא ריב :
 תקומס סכלב מן סכלחס
 עמו כסנ"ל סלחטו לכך
 הולך בזריזות לסלחמס
 ולא מתירא מפני

5 צעד וארבעה מטיבילכת : ליש
 גבור בבהמה ולא ישוב מפני כל :
 6 זרזיר מתנים או תיש ומלך אלקוס
 עמו : אם נבלת בהתנשא ואם
 6 זמות יד לפה : כי מיץ חלב יוציא
 חמאה ומיץ אף יוציא דם ומיץ אפים
 6 דברו למואל מלך
 3 משא אשר יסרתו אמו : מה ברי
 ומה

סכלחס עמו כגדו וכשנאל למלחמס הולך במר זה וסו ארבעה שחס מטיבי
 לכס והס סכלר מוסיס וכפלחיס ולא התררר לנו חמיתקס : חס ככלת .
 חס חמס סואל על חס סלקס אינו יודע ומשפיל ענמך לכי רבך או יבוא
 זמן סלקס מתכסא חס יבוא לך איזס סאלס ונכניל זה חמס מתכסא לכל
 לראש אבל חס זמות חס יש לנו איזס ספק או דין ואין חמס יודע ליד חמס
 לשיס יד לפס לסתוק : כי מיץ חלב . חס קסיס חלב בסתוד סנוד כח זק
 כדרך ששוסיס חמאס חס מאימן סהלכ יוצא חמאה וכנן מיץ חף חס חמס
 סקסס כיוקר על סחוטס יוצא דס . ומיץ אפסיס יוצא ריב והכל סוף משל
 ר"ל סטיב יוצא עובד ר"ל חלב סוף טיב יוצא ממנו חמאה ססוף יוקר טיב
 ומיץ חף ססוף רע יוצא יוקר רע ססוף סריב : דברי לסי אל . ר"ל על
 למואל אשר יקרתו אמו כססרתמן עס דח פרעס כיוס סוכיכס סמוכס
 וסכניקס לו כמס טיבי זמר וכעיר כל הלילה וישן למררסו עד ארבע סעות
 וסיו ספתיחוס סל עזרה סרת מראשיסו ועל חמס שעה סכינו על ספמיד
 סל סמר קרוב בארבעס סעות וככוסס אמו וסוכיכסו כל סמוקר חוס :
 3 מה זק סדבר סלקס עושס בני סס וחס עסיק וסגדס חמס בני
 ולא

משלי לא אבני צדק

ולא כן אביך סכל יודעין שאביך נדיק גמור סיה ואם אהם תהיה רשע
 יאמרו אעו גרמס לו . ומה בר בטני . כל נשי אביך כיון שפעעברות
 אינן באות עוד לתשמים ואני דחקתי וכבנסתי כדי שיהיה לי בן עלובן
 ומורו וספק ששים יפת כל טסה חדשים אחרונים : ומה בר נדרי . כל
 כשא אביך סיו כודרת
 ומה פר במגו ומה פר נדרי : אל
 תתן לגשים חליף ודרכך למחורת
 מלכין : אל למלכים למואל אל
 למלכים שתו יין ולרוזנים אי שכר :
 פן ישתה וישכח מחקק וישגה דין כל
 בני עמי : חנו שכר לאובד ויין למרי
 גפש : ישתה וישכח רישו ועמלו לא
 יזכר עוד : פתח פיך לאלם אל דין
 כל
 חן כאלם לחס להרבות שמיע יין : ולרוזנים אי שכר לא יאות להרבות
 בטיות השכר : פן ישקס וישכח מחקק . המלך נדיק לסנסיב אנשי
 מלכותו בדעת וכחכמה ואם ישכר מקוד כך ישכח מחקק ר"ל סדין
 המפורס ומחוקק בפורה ובטביל זה ישנס דין כל בני עמי שיתחייב אותם
 דלת העם כשהם זכאין בדין : תנו שכר לאובד י הדח מקומו ואין
 לו עסקים לרוב עניותו . ויין למרי כפש העשירים שירדו מנכנסים שיש
 לחס מרירות לכ יתר ממי שהוא עמי כל ימיו ע"ד ויין ישמה לבב אנוש :
 ישקס וישכח רישו . ישכח עמי ויגע ועמלו כל זמן שהיין בקרבן ישמה
 וישכח בכל זערו ועמיו : פתח פיך לאלם . מנוס על סדין אם
 פראס אדם נדיק בריו ומאיתת בעל דינו יקלקל דבריו וסעכותיו יפתח
 פיו ויחוק דבריו וכן אל דין כל בני חלופ שיאמרו סיפוך מה שבלכס האילם
 שאינו יכול לדבר וחיובל לדבר רק דיבור כלסונו מי שהוא נגד לינו
 באשר שאין לו מליצס לדבר ונדיק אהם ליישר דבריו . גם בני חלופ
 הוא משפט פוט נדיק אהם לדקדק ויחקרו עליו סיעיב :

אבני צדק משלי לא ס

פתח פיך . ר"ל מה שחוסרתיך סקראח וקעינן בדין אחשי מלכותך
 כיונתי סוף לשפות בדרך ובאמת לא כפי רטובו . ודין עני ואביון . ראם
 לשפות עני ואביון להוסיף לאור משפטים אף שהם עניים ואביונים ואין להם
 עוזרים ומליצים כדרך המלך לעשות משפטים לסייע להם שלא יעשה להם
 עולת נגד הדין :

<p>אשת חיל . כשראה שלמה שדעתו של נשים הם קלות והטו את לבבו לכך אמר אשת חיל מי ינחל בעטט דבר שנחנע לעמל . ורחק מפכיתו . קרוב לעמל הפכיתו אף שהיא ביוקר ואינו כעמל מ"מ יותר קרוב לעמל משם ש"ממל אשה טקתים אשת חיל וכעניינים שאמר אחר זה : בטח בה לב אי בעלה . לעשות כל דרכי</p>	<p>כל בני חלוקה : פתח פיך שפט צדק ודין עני ואביון : אשת חיל מי ימצא ורחק מפנינים מכרה : בטח יא בה לב בעלה ושלה לא יחסר : גמלתהו טוב ולא דע כל מי חיה : דרשו צמר ופשתים ותעש בחפץ י כפיה : היתה באניות סוחר ממרחק י תביא</p>
--	--

בית ולא ירא שמונה תהטיו ולא יחסר סללמן הנעל שלא תפור ממונו
 בעבור שישים בטחוננו בה עד שבעלה לא יחסר דבר מכל סרדיך לו :
 גמלתהו טוב . אף שבעלה יכעם עליה בעת מן העיתים ויויק לה מ"מ י
 לא תגמולסו רע רק תמחוק בעבודתו לעשות רטובו ומשלמת טובה תחת
 רעה ולא תעשה זאת פעם אחת רק כל ימי חיים ואמר כל ימי חיים ולא כל
 ימי חיו לסודיע אפי' אחר מיתות הנעל לא תעשה דבר מה שהיא נגד
 כבוד בעלה : דרשם אמר ופשתים . דורטוק ומבקשות מצעלה י
 ומסחרים שיבואו לס הנמר ותפשתים והיא עושה מהם טוים ואורבות
 למלכודים וו"ט ותעש בחפץ כפיה ועסקת כזריות ולא עסקת כשאר נשים
 או משרקות בעלנות אס לא הביאו סנערי והפסקן יושבות בעל אבל זאת לא
 עסקת כזרשם אחר אמר ופשתים אס הנעלם לא סביא סיא עמסם
 דורטוק כדי לעשות חפץ בכפס : סיקת כאלכיות סוחר . כמו שהאניות י
 יביאו מסס הסחרות והמזונות מארץ מרחקים כן זאת סאסם אס לא
 יוכלס להרויח בעירה מונותים משתדלות עם סרחוקים וסלס מעמס
 ידים למרחקים טסם נמכרות יותר ביוקר :

משלי לא אבני צדק

טו ותקם בעוד לילם . תקום ממשכנתם בערם עלות השחרוסיא בוקטות
 טז טרף ומזון לבני ביתם הם סילדים קטנים סזריכיט מיד אל סמאכל ונוקטות
 חק לנערות ססראיות לעשות שלאבס ונסנת לכל אחת מסן חוקים כפי
 שיצור שיעלה וכפי כמותו וזיוות מה שאין אשה אחרת עישה כן :

טז ומתה סדה . אס יעלם

טו תביא לחמה : ותקם בעור לילה

והתן טרף לביתה וחק לנערותיה :

טז וממה שדה ותקחהו מפרי כפיה נטעה

יו ברם : חגרה בעוז מתניה ותאמן

יא זרועתיה : טעמה כי טוב סחרה לא

יב יכבה בלילה גרה : יריה שלחה

יג בכישור וכפיה תמכו פלך : כפיה

יד פרשה לעני ויריה שלחה לאביון :

לא

יח זרועותיה אמנים וחוקים לעשות כל מה סזריך : טעמת כי טוב סחרם .

יט סכירה וטעמה כי טוב סחרם וסלילות בסחרותם וזוה טעמה ביותר עד

כ כי טוב זריותם לא יכנה בלילם כירה לסחרתן מן סעללות : יריה שלחה

כא ככישור . וסס סכלים סמכונים לטיות סזמר וססזתים : כפה

כב פרסה לעני . אשה סהיא אשת חיל מרחם על סעניים לטוב טבעס ונועם

כג סדוקים בראותה סעניי סירד סנכסס קפרס לו כפה סיא בעלמה ולא

כד סמכה אל כערותיה . גס כפיה ר"ל מעשה יריה פרשה לעני ולאביון .

כה גס כפה פרסה לעני . זאת אשת חיל יש לו סכנסה טובה בסכיות זרקה

כז סלח קמען עד שיבוא עני אללה . אלס פרשה ידס כגד סעני .

כח ולא כמו קנת כמים סאינס משגיחים . ומכיים לעמיד סעני ונוקטים

כט בעללות אלס כזריות ובסמחה . וידים סלחם לאביון . רונס

ל אומר מעשה יריה יש לה רשות ליתן פלי בעלה וסלחה לאביון כי

לאביונים יש לפס בושס לילך ולאסדורי אפסחא אשר ע"כ זאת אשת

סגים עליו וסלחה לביתו :

ידת גב

ההני אד

מכא

ולא

כרא

מיניה

היא כ

לסוכה

ולא ע

העל

דני סד

סססן

קסן

כיון

דלס נ

ולטע

אדם

הו חזק

אבות

ד כסו

וינין

החזקה

ססון

עסוס

כ :

סו לסודיה

כתיב והש

כס להיכו

כס אסאי

המה ישל

תרוסת

שכנב ה

כיה ליפ

שכנב

אבני צדק משרי לא סא

לא תירא . אינה מקפחך שיתקרבו בני ביתה כי כולם לבושים בבגדי כסף
 וניסים : מרבדים עשתי . שהמלבושים שהיו לונקת סס ושוארגמן כב
 לכבוד ולתפארת בגדים חמודות ונקים ולא בגדים מאוסים כדרך איוס
 נשים שסס בבגדים ואינם נקיים : נודע בשערים . כאשר ישכעס כג
 יב נים יספר בשנתיים

ויכדומו בעבורה . לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה כא
 גם היא משרת את בעלה לילך כדרך ס'סרס
 ובשילם מכדין אופו : ששוארגמן לבושה : נרע בשערים כג
 סדין עשתי - כאשר כד שס'א אסת חיל עושה
 סקדיכס לנורך ביתס ומוכרות גם כן . וכן
 עושה הגורות ונוקטס ליד סקגרייס שיסכרס
 בעבורה . גם היא שוכרות לקגריס ו"ס
 וחגור נקטס לכנעני ונקראים קגריס : עוכס

והדר לבושה . האשה שס'א אסת חיל מתחזקת ומקנצרות
 בילדותיה ואם יבוא עת זיקנותיה יש לה גם כן לשתכנס במה שעשה
 בילדותה והשנה לטריוח על אופו סעת שלא יכלה לעשות בזקנותה
 וזס שאמר ותשחק ליום אחרון : עווסדר לבושה . רונס לומר כו
 הלא נודע שמכל מוס סעשה האדם נעשה מלבוש לכסמקו ומספר
 ססנה של זאת האשה שאינה כשאר נשים אשר נותנים עיניהם
 במלבושי גאות ססס כגדי משיעס כסף וזסכ כי אוקס סמלבושים
 אינם עווס והדר . כי ידוע סנגדי משי סס סדר ולא חוק ובגדי נמר
 סס חוק ולא הדר . אבל זאת סאשה עווס מלבושים מן סמנות ססס
 עווס על עולמי עולמים ססס חיים ננחיים והדר ססס רוחניות בתכלית סיופי
 ומעלות של אופו מלבוש ססס יוסכיס לדיקיס ועטרותיהם כראשיתס :
 פים פתחם בחכמה . לא תפתח פיה כדבר סכל וסכלות כשאר נשים
 ססס מדברניות רק כחכמה וכדעס וכסשהיא מדברת סמנל על לשונס
 עורת של סמר : נופיס הליכות ביתה . נופס ומביט סדרכיס סו
 ססס חוק לביקס כגון אס

משלי לא אבני צדק

יש קוחרים בעיר רואים שיבואו אל ביתם לסיפור עמם נש דברים סדריבוס
 לביתם מביאם מן חוץ לביתם : ולרם בעולם לא תאכל - אינך כשאר
 כמים שם בעולות ורוב יום פולכות באבילה באשר שאין לה מלאכה אבל
 היא עושה מלאכה בזריזות עד שבשכילה זם אובלם את לחמם בעתם ומחרו
 את עממה למלאכה :

כח עצלות לא תאכל : קמו בני דה כח קמו בניס ויאשרוהו

בט ויאשרוהו בעלה ויהללה : רבות בנות

עשו חיל ואת עליית על

כל בלגה : שקר החן והבל

היפי אשה יראת יהוה היא

לא תתהלל : תנו לה מפרי ידיה

ויהללה בשערים

מעשיה :

סכוס פסיקי דספר משלי קטע מאות

והשקט עשר וסימן קס"ק ע"ו חליו לפני

סבר גאון ופדיו שמש :

סליק ספר משלי בשם ה'

בט רבות בנות עשו חיל : אף שסיה לט רבות בנות שעושים מלאכה וקבו

חיל מכל מקום ואת כך אומרות בנים ובעלם את מה שאתה עושה זאת

ל המלאכה עולות על בולה ביופי המלאכה : שקר החן וסבל סיופי :

על אשת החיל יאמרו עליה אין אשה מסוללת ברוב יופיה אם לא יתפ

מעשים יפס ויפס יראת ה' וז"ש אשה יראת ה' היא תתחלל גם אשה ובעלם

אמרת עליה מה שאנו מחללים אותה לא בשביל אפיה וסחן ומעשים באשר

שהשקר סחן וסבל סיופי אבל מה שאנו מחללים אותה במעשים שסיה

יראת ה' בכל מעשיה : שקר סחן וסבל סיופי : ר"ל אותה הן מה
 מעשה האשה בבגדיה סיפיה : וסבל סיופי : מה שעסקת אשה
 בקבא יפיה של כסף וזהו רק אשה יראת ה' ע"ד שם אהר"ל כי סבבו
 לר

לר' אמי ולר' אמי אמרי לא כחל ולא שרק ויעלם חן : קנו לה מפרי
 ידים . אחר שסיפר מסאשה שסוף אשע חיל ואמר מהשבה שבחוסון
 זכנים ובעלה אשר תחבר שחיבר זה השבה על זאת האשה ואמר לבעלה
 ולזכנים באילו אומר לשניהם קנו לה מפרי ידים אחר שהיא השתדלת זה
 ובמטובות שיש בזכות בא שכל מאתם מנועם מדותים לכך מקראתי
 מאתם יקנו לה שמעיה ידים שקיבנת ותגמלו

גם אתם חסד עמם כי הכל הוא בעל ידיו ויסללו

בשערים מעשי באשר שזאת האשה לא נריבם

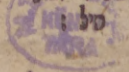
לזכני האדם שהללו מעשים באשר

מעשים בעלמ' מכריוס עליהם

מעשים הטובי יכולים

לדבר בעדם

שסוף אשע

ברוך

רחמנא דסיען מרים סיפרא ועד כאן ואודך על שמוגמר
 ברוך אשע' ס' שסחיכו לסדפיס פירש מספיק מאזני נדק
 על קסלים והסחיכו וקיימכו לסדפיס פירוש מספיק אבני נדק על ספר
 משלי שלמה חכם שנחבטים ואשא ידי לשמים כמו שסחיכו

וקיימתי כן תחייני וקיימתי ויגעני לדפוס ספר מאזני

משפט על איוב וסיו לרנן אמרי פי וסגיון

לני לפכך ה' נורי וגואלי

יום ג' ב"ס

שנת תע"ד

לפ"ק ו

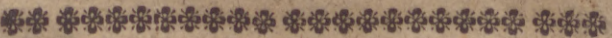

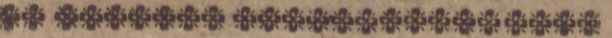
על ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש הועצר אברהם בר
 אלעזר כן וצ"ל במדינות אור"י וואל"ד לע"ע תושב
 בק"ק ווילהרמרשדארף :

ועל ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש הועצר יעקב
 צבי בר משה וצ"ל הנקרא בפ"י כל אדם יאקב הירש
 זעצר מק"ק פירדא יע"א : עוסק במלאכת שמים בק"ק
 ווילהרמרשדארף :

ועל ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש הועצר מנחם
 הנקרא שמו מנלי בר יהודא וצ"ל מק"ק
 ווילהרמרשדארף :

B
 945